

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

JUDICIAL REFORM & GOVERNMENT ACCOUNTABILITY PROJECT (JRGAP)
PROJEKAT ZA REFORMU PRAVOSUDA I ODGOVORNU VLAST

Програм обуке за судије прекршајних судова

ПРИМЕНА ЦАРИНСКИХ ПРОПИСА

Београд, Мај 2012

САДРЖАЈ:

1. ОСНОВИ СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ

Аутор: Љиљана Вуковић Симић, судија Прекршајног суда у Сенти

2. ОПШТИ ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК И УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПЦИМА

Аутор: Мирјана Оташевић Лушић, Виши самостални саветник- Шеф Одсека за царинске прекршаје Царинарнице Београд

3. НАЈЧЕШЋИ ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ (СА АКЦЕНТОМ НА ПРЕКРШАЈЕ ИЗВРШЕНЕ СА ПУТНИЧКИМ ВОЗИЛИМА)

Приредио: Драган Петровић, судија Прекршајног суда у Шапцу

4. ПРЕКРШАЈНИ СУД И ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

Аутор: Златко Шкрипац, судија Вишег прекршајног суда у Београду

ОСНОВИ СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ

Аутор: Љиљана Вуковић Симић, судија Прекршајног суда у Сенти

Сента, мај , 2012

ОСНОВИ СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ

Циљ ове обуке је да се судијама Прекршајних судова Републике Србије што више приближи материја царинског права, како би у поступцима по захтевима поднетим за вођење прекршајних поступака на основу сумње да су повређени царински прописи, што брже и ефикасније поступали, штитећи при томе финансијски интерес Републике Србије, доприносећи заштити од незаконите и илегалне трговине, безбедности и заштити људи и животне средине, повећању конкурентности домаће привреде, те посебно учествујући у међународној борби против кријумчарења, тероризма и других појавних облика криминала, са једне стране, а са друге стране, грађанима омогућити ефикаснију правну заштиту, с обзиром да највише повреда царинских прописа управо почиње спољнотрговинским послом, а у већини случајева се исте повреде могу препознати и надаље доказати кроз радње учесника у спољнотрговинском послу, те кроз недостатке у спољнотрговинским документима, или кроз недостатке самих тих докумената.

Појам и значај спољне трговине

Спољна трговина представља промет робе, добара и услуга у којој се размена обавља између субјеката разних земаља, тако што предмет уговора о куповини и продаји прелази царинску линију и територију земље продавца (извоз) и земље купца (увоз). Овај промет обавља се на основу закључених спољнотрговинских уговора, нормиран је националним законодавствима суверених држава и међународним мултилатералним и билатералним споразумима. Данас се ниједна привреда, било које суверене државе, не може изоловати од кретања у целокупној светској привреди. Све присутније је стварање унија на економској основи, ради уклапања у јединствени систем светске привреде, која је заснована на глобализацији добара, услуга, капитала, технологије и радне снаге. Потребе учешћа у међународној трговини постоје код свих земаља у свету, без обзира на њен ступањ развоја, ресурсе, број становника или величину територије.

Спољна трговина увек функционише у оквиру постојећег националног спољнотрговинског, царинског и девизног режима и заснива се на међународним уговорима, стандардима и процедурама. Због великог значаја спољне трговине, у свету су оформљене глобалне уније у циљу заштите и нормирања спољнотрговинског пословања, и то Светска трговинска организација - WTO и светска царинска организација WCO. Са друге стране, Европска Унија је настала на основу царинске уније у циљу заштите спољнотрговинског пословања у оквиру Европе, и у односу на свет, имајући у виду правилно уклапање спољне трговине у целокупну привреду, с обзиром да она доноси привредни раст, очување ресурса, стицање богатства, стабилности цена, повећању запослености. Основни правни оквири за поступање у спољној трговини јесу **Закон о спољнотрговинском пословању** („ Сл. Гласник РС 36/2009, 36/2011 др. Закон и 88/2011 „) и **Царински закон** („ Сл.Гласник РС 18/2010). Закон о спољнотрговинском пословању је донет у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима Европске Уније, и прописује опште начело слободне трговине, уз чврста правила дозвољених ограничења спољне трговине, као и надлежности код тих ограничења.

Приликом процене да су повређени „ Царински прописи „ у смислу члана 1. става 3. Царинског закона, и то: 1. Царински закон и прописе донете ради његовог спровођења, 2. Закон о царинској тарифи и прописе донете ради његовог спровођења, 3. међународне споразуме и прописе донете ради њиховог спровођења, **нужно је познавати опште институте** из Закона о спољнотрговинском пословању Републике Србије, као основног правног оквира за обављање спољне трговине, од којих, у даљем излагању, преносимо

релевантне, обухваћене Законом о спољнотрговинском пословању Републике Србије. Ове институте такође треба познавати и са аспекта прекршајне одговорности у односу на кршење материјалних одредаба Закона о спољнотрговинском пословању.

Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. Гласник РС 36/2009, 36/2011 др. Закон и 88/2011 „) дефинише и количинска ограничења код промета робе и расподелу квота, као и процедуре за давање дозвола за увоз, транзит и извоз. Дефинисани су и могући облици заштите тржишта кроз антидампиншке мере, компензаторне мере, мере за заштиту од прекомерног увоза и за успостављање платног биланса. По Закону о спољнотрговинском пословању Републике Србије, спољнотрговинско пословање је спољнотрговински промет робе и услуга, и обављање привредних делатности страног лица у Републици Србији, и домаћег лица у другој држави или царинској територији. Спољнотрговинско пословање уређује се у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима ЕУ. Спољнотрговински промет, поједином врстом робе и услуге, може се посебно уредити у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима ЕУ. Спољна трговина наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене уређује се посебним законом.

Статус лица – учесника у спољнотрговинском пословању у смислу одредаба Закона о спољнотрговинском пословању са аспекта прекршајне одговорности.

Домаће лице, у смислу овог закона, правно лице, огранак домаћег и страног правног лица и предузетник, који имају седиште, односно који су регистровани у Републици Србији, као и физичко лице које има пребивалиште у Републици Србији, осим физичког лица које има пребивалиште, односно боравиште, ван Републике Србије дуже од годину дана (Члан 3. став 1. Закона о спољнотрговинском пословању)

Страно лице, у смислу овог закона, је свако лице које није наведено у ставу 1. овог Закона (Члан 3. став 2. Закона о спољнотрговинском пословању)

Спољнотрговински промет је слободан и може се ограничити само у складу са одредбама Закона о спољнотрговинском пословању. Домаћа и страна лица, њихови огранци као и предузетници, стичу право и обављају промет робом под једнаким условима.

Представништво правног страног лица обавља послове везане за спољнотрговинско пословање у складу са законом којим се уређују привредна друштва. Домаћа и страна физичка лица имају иста права у спољнотрговинском промету робом, и тај промет обављају искључиво за сопствене потребе. Државни органи, верске, спортске, хуманитарне и остале организације, спољнотрговински промет робом обављају искључиво за сопствене потребе.

Приликом оцењивања да је повређен царински пропис, код правних лица, и вршења спољнотрговинског посла, веома је битно утврдити статус правног лица, јер се неретко у спољнотрговинском пословању појављују такозване „ *off shore*„ (офшор) компаније. Суштина офшор пословања се заснива на коришћењу офшор компанија основаних обично са релативно малим средствима за различите трансакције, са циљем да се избегне контрола пословања и плаћање пореза. Оне се, по правилу, оснивају у земљи у којој су порези врло ниски, или их уопште нема, а све своје активности у целости обављају ван те земље. Офшор компаније се користе за избегавање плаћања разних врста дажбина или њиховог плаћања у што мањој мери, док је други аспект избегавање контроле пословања у виду обавезе подношења извештаја надлежним државним органима, као и девизних и спољнотрговинских ограничења. Нпр. у случајевима када подносилац захтева основано сумња да је учињен прекршај из члана 293. став 1. тачка 1. Царинског закона, чијим

одредбама је прописана одговорност лица које изношењем нетачних или неистинитих података, или на било који други начин, навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина или било коју другу олакшицу (члан 23,30,31,84,87,104,112,113,150,152,169,172,177. до 180,249. до 252), нужно је утврдити статус правног лица (страно или домаће правно лице, представништво, огранак, итд.), како би се надаље утврђивала намера у чињењу, или у покушају чињења, овог прекршаја. Такође, с обзиром да, поред царине, постоје и друге дажбине које се на робу обрачунавају приликом царинског дуга, и то ПДВ, неопходно је водити рачуна о заштитном објекту. Нпр. роба подлеже ослобађању од царине али ПДВ мора да се обрачуна и наплати, и основано се сумња да окривљени жели да избегне и плаћање ПДВ-а, али и „ сезонских дажбина, „ пољопривредних дажбина „, итд, где такође може да постоји намера или покушај изигравања царинских прописа.

Извоз, увоз и транзит

У смислу одредаба члана 17. Закона о спољнотрговинском пословању, **извоз** робе је изношење, слање, односно испорука робе са територије Републике Србије на територију друге државе или царинске територије, у складу са царинским прописима Републике Србије. **Увоз** робе је уношење, допремање, односно испорука робе са територије друге државе или царинске територије на територију Републике Србије, у складу са царинским прописима Републике Србије. **Транзит** робе је прелазак робе преко царинске територије Републике Србије, у складу са царинским прописима Републике Србије.

Дозвола је исправа која се издаје, на захтев подносиоца, за увоз, транзит, или извоз поједине робе. **Издавање дозволе може бити аутоматско и неаутоматско.** Аутоматско издавање дозволе је када се захтев одобрава у свим случајевима уз поднету прописану документацију. Неаутоматско издавање дозволе је издавање дозволе које није обухваћено ставом 3. чланом 21. Закона о спољнотрговинском пословању Републике Србије. За издавање дозволе је надлежно Министарство, односно други надлежни орган, у складу са прописима за издавање дозволе. Надлежно Министарство по потреби прибавља и мишљења других органа, организација, институција и удружења, уколико је то услов за издавање дозволе (нпр. када се увози културно благо, увозник мора да поседује дозволу надлежног Министарства државе из које се извози културно благо).

Извоз, увоз и транзит робе **подлеже испуњењу санитарних, ветеринарских и фитосанитарних услова**, ако је то прописано законом (члан 25. Закона о спољнотрговинском пословању Републике Србије). Са аспекта прекршајне одговорности веома су битне наведене дозволе. Честе су ситуације у путничком промету да физичка лица покушају за сопствене потребе да унесу нпр. пестициде или ђубриво за сопствено домаћинство, а та роба мора имати нпр. фитосанитарно уверење. У сваком конкретном предмету, у недеостакту оваквих уверења, суд ће морати да утврди, како виност учиниоца, тако и да има у виду неопходност познавања царинских прописа, уколико се окривљени брани чињеницом да није знао да, нпр. прехрана за цвеће, као роба, подлеже фитосанитарној контроли, али и обавезу органа управе – царинских органа, да поуче неку странку, да је нпр. дужна да преда робу на фитосанитарни преглед.

Технички прописи, у смислу закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, могу се применити на увоз робе, а његова примена не може

имати за последицу додатно ограничење увоза. Усаглашеност са стандардима није услов за увоз робе (члан 26. Закона о спољнотрговинском пословању Републике Србије). У закону о Царинској тарифи прописани су режими увоза „ **ЛБ** „ , нумерички означени у зависности да ли је режим увоза слободан или постоје ограничења. Слободу или ограничења диктира карактер робе.

Казнене одредбе у Закону о спољнотрговинском пословању прописане су у члановима **од 47. до 50.** члана Закона, и истима је прописана само одговорност правног и одговорног лица. За одлучивање у првом степену, за прекршаје из чланова 47. до 50, надлежно **је Министарство финансија, девизни инспекторат.**

ВРСТЕ ПОСЛОВНИХ ТРАНСАКЦИЈА У МЕЂУНАРОДНОЈ ТРГОВИНИ, КЛАСИЧНИ ОБЛИЦИ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ, МЕЂУНАРОДНИ ТРГОВАЧКИ ОБИЧАЈИ, ИЗРАЗИ И ПРАВИЛА, INCOTERMS 2000

Основни принципи Светске трговинске организације (WTO)

ПРИНЦИП НЕДИСКРИМИНАЦИЈЕ- Свака земља која је уговорила **клаузулу најповлашћеније нације** у трговинским односима са другом земљом, обавезује се да ће тој земљи пружати, аутоматски и без компензације, све концесије које је дала, или ће дати, некој трећој земљи. Овим се обезбеђује фер међународна трговина и недискриминација.

ПРИНЦИП НАЦИОНАЛНОГ ТРЕТМАНА – Овај принцип обавезује сваку чланицу Светске трговинске организације (WTO) да ће увозним производима из земаља чланица Светске трговинске организације пружити **третман на домаћем тржишту** који неће бити мање повољан од онога који се пружа домаћим производима. Овим се спречава да се увозни производи на домаћем тржишту третирају као мање пожељни од домаћих.

ПРИНЦИП ТРАНСПАРЕНТНОСТИ - Земље чланице Светске трговинске организације (WTO) су према овом принципу обавезне да публикују у информативним медијима, службеним гласилима и путем формалних нотификација Светске трговинске организације (WTO) све законе и одредбе које се тичу сектора међународне трговине робама и услугама.

Класични облици међународне трговине

Свака трансакција продаје, односно куповина робе, у којој домаћи резидент продаје или купује од иностраног резидента, а плаћање врши на начин и средствима међународне ликвидности, како је то у уговору уређено, назива се **редован спољнотрговински посао.**

Ови послови се деле на:

- а. Послове **редовног извоза** робе
- б. Послове **редовног увоза** робе

Битно је нагласити да, поред ових, постоје још и **привремени спољнотрговински послови**, односно послови привременог извоза и увоза робе. Они се јављају као засебни послови, или као делови неког сложеног спољнотрговинског посла, и представљају могућност бољег коришћења капацитета и унапређења међународних трговинских односа.

Роба се може привремено увозити или извозити:

1. Уколико постоји потреба да се потенцијалном иностраном партнеру достави узорак производа за који се очекује да буде враћен у одређеном периоду.
2. Ако је у питању механизација за изградњу инвестиционих објеката која ће, по завршеној изградњи, бити враћена испоручиоцу.
3. За послове дораде, оплемењивања и финализације, у иностранству, и супротно, итд.

Међународни трговачки обичаји, изрази и правила

Пословна етика представља примену етичких начела у пословним односима и активностима. У многим привредним субјектима постоје *формални етички кодекси*, који су у писаном облику и који помажу руководству, менаџерима и запосленима у предузећу да своје понашање ускладе са прописаном пословном етиком.

У случају да се основано сумња да је одређено правно лице, те одговорно лице у правном лицу (најчешће увозник) учинио повреду царинских прописа, веома је битно, и у доказном поступку, и у случају да поступак резултира осудом, код одмеравања казне извести све потребне доказе и утврдити чињенице које указују, између осталог, и на бонитет правног лица, његово пословање и унутрашње уређење. Пословни морал у великој мери утиче на стварање угледа и бонитета привредних субјеката на домаћем и међународном тржишту, те уколико се појединац или руководство у привредном субјекту не придржавају пословног морала, долази до губитка пословног бонитета, рушења угледа предузећа, како на домаћем, тако и на међународном тржишту, али и државе из које привредни субјект потиче. Ово је такође важно са аспекта прекршајног права, те казнене евиденције, обавезе и могућности јавног објављивања пресуде, а у циљу деловања правосуђа у заштити економских, фискалних и финансијских интереса Републике Србије.

Међународни трговачки обичаји INCOTERMS 2000

Међународни трговачки обичаји су **трговачка пракса**, обичаји и стандарди који су широко познати и прихваћени, и примењују се у водећим круговима поједине струке или трговине, или који су постали једнообразном применом и праксом у одређеној струци. У циљу избегавања неспоразума, спорова и нејасноћа у тумачењу појединих уговорних израза од стране пословних партнера у спољнотрговинским пословима – извозника и увозника, а да би се спољнотрговински послови обављали што лакше, у складу са смерницама *Светске Царинске организације (WCO)* и *Светске трговинске организације (WTO)*, које подразумевају брз проток роба и услуга, Међународна трговинска комора (МТК) је 1936. године у Паризу донела **Међународна правила за тумачење трговинских термина**, која су позната под именом **INCOTERMS**.

Ова тумачења пружају **скуп правила која се односе на трошак и ризик за робу** док је она на путу од продавца до купца, и због тога се ови трговачки термини, иако су клаузуле купопродајних уговора, називају **паритетне или транспортне клаузуле**.

INCOTERMS су више пута ревидирани, а сада је на снази ревизија од 2000. године и носи назив INCOTERMS 2000. INCOTERMS се **баве односом између купца и продавца** на основу купопродајног уговора. Пошто не дефинишу све модалитете спољнотрговинског посла, већ само основне, употребљавају се у **комбијацији са другим** битним елементима купопродајног уговора, с једне стране, и у комбинацији са другим уговорима који су неопходни за реализацију одређеног спољнотрговинског посла, као што су: *Уговори о превозу, осигурању, финансирању*, с друге стране.

С обзиром да постоји више верзија (ревизија) INCOTERMS-а, приликом њихове употребе неопходно је јасно сагледати из које године се користи верзија INCOTERMS-а, нпр. INCOTERMS 2000, јер се у пракси често догађа да уговорне стране, у жељи да боље прецизирају одређене термине из INCOTERMS-а, додају неке речи самом термину. INCOTERMS не дају никаква упутства о таквом додавању, па је ово додавање могући извор неспоразума, што је супротно основној функцији INCOTERMS-а. Због тога, сваки додати термин уз INCOTERMS треба прецизно разјаснити уговором.

Уколико је потребно додатно прецизирање, а када год је то могуће, треба употребљавати изразе који се појављују у **Конвенцији УН о уговорима о међународној купопродаји робе из 1980. године**. Уговорне стране које желе да избегну све неспоразуме који могу настати из међусобних односа, могу се обратити **Арбитражи Међународне трговинске коморе**, за шта је потребно и у уговору да, јасно и недвосмислено, признају Арбитражу МТК.

INCOTERMS, односно паритети испоруке, представљају саставни део уговорене цене робе. Цена робе неће бити иста уколико је продавац дужан да изврши испоруку до купца или до неког дела пута, ангажујући шпедитера или директно превозника, као када је купац у обавези да преузме робу у просторијама продавца. INCOTERMS 2000 односе се искључиво на уговоре о међународној продаји робе, односно не могу се примењивати у уговорима чији су предмет нематеријална добра (услуге, интелектуална својина, и др.)

INCOTERMS (паритети) сврстани су у 13 скраћеница, од којих се свака састоји од три слова (енглески језик), и **INCOTERMS 2000 ДЕФИНИШЕ**:

1. Који вид превоза ће бити коришћен
2. Ко има обавезу превоза робе, и ко сноси трошкове превоза
3. Где ће бити извршена испорука робе
4. Ко има обавезу да осигура робу
5. Ко врши извозно, а ко увозно царињење
6. Када се преноси власништво и ризик на роби са продавца на купца.

ПАРИТЕТИ ИСПОРУКЕ :

1. EXW – франко фабрика
2. ФЦА – франко превозник
3. ФАС – франко уз бок брода (назив луке отпреме)
4. ФОБ – франко на палуби брода (назив луке отпреме)
5. ЦФР - цена и возарина (у луци одредишта)
6. ЦИФ цена са осигурањем и возарином (назв луке одредишта)
7. ЦПТ возарина плаћена до... (назив места одредишта)
8. ЦИП – возарина и осигурање плаћено до ... (назив места одредишта)
9. ДЕС – достављено на броду (назив места одредишта)
10. ДЕQ – достављено на обалу царина плаћена (назив луке – одредишта)
11. ДАФ – достављено на границу... (назив места)
12. ДДУ – достављено, царина није плаћена...
13. ДДП – достављено, царина плаћена... (назив места одредишта)

Пошто је реч о спољнотрговинским пословима, подразумева се да извозно царињење треба да врши продавац (извозник), док увозно царињење треба да врши купац (увозник), пошто сваки од њих најбоље познаје важеће спољнотрговинске прописе у својој држави. Познавање INCOTERMS-а, паритета испоруке, са аспекта прекршајне одговорности, битно је

у односу на цену, односно вредновање робе, па тако и повреди царинских прописа у погледу нетачних података о вредности робе, и у погледу могућег саучесништва у повреди царинских прописа, од стране учесника у спољнотрговинском промету, односно у складу са позитивним прописима Републике Србије, учесника у царинским поступцима.

Документи у спољнотрговинском пословању

У извршавању спољнотрговинских послова неизбежно се јављају бројни документи, које сачињавају учесници спољнотрговинског посла или институције ангазоване за извршење спољнотрговинског посла.

Документи у спољнотрговинском пословању се у пракси сврставају у :

1. **Робне документе**
2. **Уверења о роби**
3. **Документе о осигурању робе**
4. **Транспортне документе**
5. **Царинске документе**

1. Робни документи

1.1. Трговачка фактура

Као основни робни документ јавља се трговачка фактура. Њу издаје поверилац – продавац, односно извршилац услуге, као исправу за продајну вредност учинка. У њој се наводи врста робе, количина, врста паковања, јединична цена и укупна вредност испоручене робе, број ознаке и датум уговора, начин плаћања, паритет испоруке, број колета и њихове ознаке.

У фактуру се могу унети и још неки **додатни елементи**, као што су: Одредбе о осигурању робе, начину превоза, превозном путу, и др. Фактура се испоставља на име и адресу купца, на језику на ком је написан и купопродајни уговор. Обавеза купца за плаћање настаје када се роба испоручи, односно када се изврши услуга. Фактура се обично издаје у више примерака, која увознику треба да служи за царињење робе, правдање девизног одлива, комерцијалну и књиговодствено – финансијску евиденцију, и сл.

1.2. Проформа фактура

Проформа садржи све елементе трговачке фактуре, али је **необавезујућа** јер наведена цена није цена испоручене робе, нити представља било чију обавезу плаћања. Оваква фактура се понекад прилаже необавезној или обавезној понуди продавца, или се доставља купцу на његов захтев да би могао да изради предрачун, добије извозну дозволу, прибави девизна средства, итд. Ако купац прихвати проформа фактуру у року њене важности, она добија значење купопродајног уговора.

1.3. Претфактура

Претфактура је робни документ који се издаје при продаји робе која је подложна већем губитку приликом транспорта, тако да се преузимање робе уговара у одредишној луци, где се врши квантитативна и квалитативна анализа. На основу података добијених анализом, продавац издаје коначну фактуру која служи као основа за плаћање робе.

1.4. Конзуларна фактура

Конзуларна фактура је рачун којим конзул земље намене у земљи извоза потврђује веродостојност фактурисане цене. Таква потврда је потребна у земљама у којима се царинске дажбине на увозној роби наплаћују по царинском систему „ ад валорем „ (од вредности фактурисане робе). Конзуларном фактуром се потврђује да је фактурисана цена, у ствари тржишна цена, и доказује се да је роба наведена у фактури пореклом из земље извоза. Тако се избегава могућност да продавац испостави фактуру на мању вредност од стварне вредности робе, и да увозник не плати пун износ царинских дажбина.

1.5. Царинска фактура

Царинска фактура је идентична трговачкој фактури. Назив „царинска“ има због чињенице да ову фактуру оверава царинарница приликом наплате царинских дажбина при увозу робе. У царинску фактуру се још уноси и изјава продавца да роба која се увози у потпуности одговара прописима о квалитету земље увоза, и да не садржи штетне састојке чији је увоз у односну земљу забрањен.

1.6. Спецификација робе

Овај робни документ садржи детаљан попис свих назива робе која је предмет купопродајног уговора. Издаје се уколико се ради о великом броју различитих трговачких назива робе са различитим јединичним вредностима, односно ценама, или на изричит захтев купца. Спецификација робе се углавном прилаже уз фактуру, али може бити додаток купопродајном уговору.

1.7. Листа паковања

Листа паковања („ packing list „) је спецификација робе по колетима, како је упакована. Садржи попис свих појединачних комада и врсте амбалаже и прилаже се трговачкој фактури, како би се могао утврдити садржај сваког појединачног колета. Приликом утврђивања прекршајне одговорности возара, у зависности који транспортни документ прати робу (нпр. ЦМР), листа паковања представљаће доказ у поступку.

2. Уверења о роби

2.1. Уверење о пореклу робе

Уверење о пореклу робе је специфична исправа, коју на захтев извозника, дају надлежне институције на прописаном обрасцу, и којом се потврђује да је роба пореклом из земље извоза. Земље увознице прописују захтев за овим уверењем уколико се ради о увозу производа на који се примењују посебни режими увоза. Уверење о пореклу робе се појављује и када је од значаја географско порекло робе.

Са аспекта царинског поступања у Републици Србији, важно је да је у току **примена ЦЕФТА споразума** и једнострана примена трговинског дела споразума о стабилизацији и придруживању Европској Унији. ЦЕФТА споразум је споразум о слободној трговини у земљама централне Европе и у суштини је претходница споразума о придруживању, имајући у виду циљ подобних страна да приступе Европској Унији.

Земље потписнице ЦЕФТА споразума су: Република Албанија, Федерација Босна и Херцеговина, Република Српска, Република Бугарска, Република Хрватска, Македонија, Молдавија, Република Црна Гора, Република Србија и УНМИК у име Косова.

Правилна примена трговинског дела споразума о стабилизацији и придруживању је услов да Србија стекне услове да се придружи европској породици. Ови споразуми **дефинишу услове слободне трговине између земаља чланица** – потписница и подразумевају **доказивање порекла робе**, као основа за испуњавање услова за префереенцијални третман, који подразумева **проток роба** између земаља чланица – потписница без плаћања царина.

Документ којим се доказује порекло робе је **сертификат ЕУР 1**. – уверење о кретању робе. Кршења правила о пореклу су веома ригорозна, и у земљама увоза и у земљама извоза, а повреде прописа из области порекла робе су начешће фалсификовање сертификата ЕУР 1. и лажно приказивање чињеница о пореклу робе у истом, те су санкционисане високим новчаним казнама и обавезним изрицањем заштитне мере одузимања робе. Сертификат ЕУР 1, уколико постоји сумња да је фалсификован, или су у њега унети подаци који указују да увозник покушава, или има намеру, да стекне преференцијални третман, или на било који начин стекне погодности код царинског органа, **обавезно се шаље на проверу у земљу порекла**, коју проверу иницира царински орган Републике Србије, те уколико је покренут, или је у току прекршајни поступак, због сумње да је коришћењем или злоупотребом наведеног документа учињен прекршај, потребно је сачекати одговор стране администрације, земље порекла, од чијег одговора зависи даљи ток и исход прекршајног поступка.

2.2. Уверење о директној пошиљци

Овим уверењем се доказује да је одређена роба, која се превози преко територије неке земље директна пошиљка, тј. да није задржавана на царинској територији одређене земље без царинског надзора, и да на тој роби није извршена никаква промена – обрада, дорада или прерада.

2.3. Уверење о крајњој намени робе

Извозник, или земља из које се извози одређена роба, може од увозника захтевати уверење о крајњој намени робе, као потврду да ће се роба користити у земљи купца, и да роба није за даљу продају у трећој земљи. Продавац се овако штити од конкуренције споствене робе, коју би купац могао понудити (реекспортирати) на већ освојеном тржишту по дампинг цени, или би је могао реекспортирати на нова тржишта по вишим ценама.

2.4. Санитарно уверење

Санитарним уверењем се потврђује да је одређени производ произведен по важећим санитарним нормама, и да не садржи састојке који могу бити штетни по људско здравље. Углавном су у питању прехранбени производи и пића, козметички производи, играчке, али и моторна возила намењена за превоз прехранбене робе, итд.

2.5. Ветеринарско уверење

Ветеринарским уверењем се потврђује да сточарски производи, производи од дивљачи и рибе, као и живе животиње, не садрже састојке који могу бити штетни за здравље људи и животиња, односно да потичу из подручја у којима у протеклом раздобљу није било

епидемије заразних сточних болести, и сл. Ови производи подлежу ветеринарској контроли на граничним прелазима приликом уласка у царинско подручје Републике Србије.

2.6. Фитопатолошко уверење

Фитопатолошко уверење је исправа коју издају инспектори за заштиту биља у земљи порекла или у земљи извоза робе. Уверење садржи податке о производима биљног и животињског порекла, и тврдње да нису заражени болешћу или биљним штеточинама.

2.7. Уверење о квалитету робе

Уверење о квалитету робе је документ којим се потврђује да су производи, и њихове прерађевине, прописаног квалитета, односно особина које се захтевају у спољнотрговинском промету.

Недостаци у наведеним документима, или неприлагање неких од наведених докумената, у зависности од случаја, могу указивати на сумњу да је учесник у царинском поступку учинио прекршај.

3. Документи о осигурању робе

Полиса осигурања је документ о уговору о осигурању, којим се осигураник обавезује да ће платити одређени новчани износ (премију осигурања), а осигуравајуће друштво да ће, уколико наступе осигурани ризици, надокнадити губитак осигуранику, односно исплатити накнаду штете.

Под **транспортним осигурањем** се подразумева заштита од штетних последица које могу настати услед стихијских или других догађаја којима су изложена транспортна средства и роба која се превози тим средствима, и оно се такође врши полисом осигурања. Транспортно осигурање се, **према гранама**, дели на: *поморско, осигурање унутрашње пловидбе, железничко, друмско и осигурање превоза ваздушним путем*, а **према објекту** осигурања дели се на: *Осигурање превозних средстава* (каска осигурање), осигурање робе у транспорту (карго осигурање) и на *осигурање одговорности возара за штете*.

Полиса може, али не мора, садржати све одредбе уговора о осигурању, међутим мора садржати обавезе осигуравача, опис робе и амбалаже, количине робе, осигурану вредност, време трајања осигурања и ризике против којих се роба осигурава, те као таква често може бити доказ у прекршајном поступку.

Покриће против штета и губитака на роби може се сврстати у три главне групе:

1. ***Слободно од партикуларне хаварије*** (F.P.A. – Free from Particular Average)
Осигурање према овој клаузули покрива само четири основна ризика: потонуће, насукање, судар и пожар.
2. ***Са хаваријом*** (W.A. - with Average) Осигурање према овој клаузули покрива све основне поморске ризике, а осигурање почиње у тренутку када роба напусти складиште продавца и траје све док не стигне у складиште купца на одредишту.
3. ***Осигуравање против свих ризика*** (A.A.P. – against all risks)

Осигурање према овој клаузули покрива највећи број ризика, основне и допунске ризике, који су нарочито опасни за осетљиву робу, али не покрива ризик рата и штрајка, нити

надокнађује штете које су последица кривице осигураника, природних својстава робе, мана робе, штете због неправилног и недовољног паковања, и др.

Потврда о осигурању, односно сертификат, може се издати уколико се из било ког разлога не може издати полиса осигурања, а на основу општег уговора о осигурању, и то пре отпреме појединачних пошиљки. Потврда о осигурању се испоставља када полиса није нужна.

4. Транспортни документи

Транспортна документа регулишу отпрему и транспорт робе и представљају доказ за извозника о извршеној продаји робе. Друга важна улога ових докумената односи се на пренос ризика у оним пословима код којих је уговором, или одговарајућом INCOTERMS клаузулом, то предвиђено. Приликом царињења робе транспортна документа морају се ставити на увид царинским органима.

Најзначајнија документа која се односе на транспорт робе су:

- **Товарни лист у друмском саобраћају „ камионски товарни лист „ ЦМР**
- **Железнички товарни лист ЦИМ**
- **Потврда шпедитера**
- **Бродски товарни лист – коносман**
- **Речни коносман**
- **Пристанишна потврда**
- **Официрска потврда**
- **Налог за испоруку (искрцај)**
- **Авионски товарни лист – авионски манифест**

Товарни лист у међународном друмском саобраћају „ камионски товарни лист „ ЦМР регулисан је **Конвенцијом о уговору за међународни превоз робе друмом (ЦМР)**, која је ратификована Уредбом о ратификацији Конвенције о уговору за међународни превоз робе друмом („ Сл. Лист ФНРЈ – међународни уговори и други споразуми „ број 11/58) и детаљније регулисана у **Закону о уговорима о превозу у друмском саобраћају** („ СЛ. Лист СРЈ бр. 26/95 „). Овај документ издаје превозник – возар и представља документ који служи као доказ да је роба примљена на превоз. У овом документу превозник се обавезује да ће превести робу и уредно је предати примаоцу, и да ће при преузимању робе контролисати тачност података у товарном листу у погледу броја колета и њихових ознака и бројки, уочљиво стање робе и њеног паковања, а за потребе царинских и других формалности које имају да буду обављене пре испоруке робе, пошљалац ће потребна документа приложити уз товарни лист, или их ставити на располагање превозиоцу, и снабдеће превозиоца свим подацима које он захтева, док превозилац неће бити обавезан да испитује исправност или довољност таквих докумената или података.

Пошљалац ће бити одговоран превозиоцу за сваку штету проузроковану недостатком, недовољношћу, или неисправношћу докумената и података, сем у случају неисправног поступка или немарности од стране превозиоца. ЦМР товарни лист издаје се у три истоветна примерка, од којих један иде пошљалоцу, други прати робу до примаоца, а трећи задржава превозник.

Товарни лист садржи место и датум његовог састављања и издавања, име и презиме, односно назив пошљалоца и његову адресу, име и презиме, односно назив и адресу

превозиоца, регистарски број и ознаке возила, место и датум утовара ствари, име и презиме, односно назив примаоца, и његову адресу, као и место истовара, уобичајени опис ствари и начин паковања, а за опасне материје – прописани опис ствари, број колета и њихове ознаке, бруто масу ствари или количину изражену на други начин, трошкове у вези са превозом ствари, (накнада за превоз, додатни трошкови, царинске дажбине и други издаци учињени од закључења уговора о превозу до предаје ствари примаоцу), као и ко их плаћа, упутства потребна за царинске и друге радње, списак исправа које се прилажу уз товарни лист.

При преузимању робе на превоз, превозилац има право писмено да стави напомену у ЦМР товарном листу, уколико се не слаже са стањем робе и докумената које је примио на превоз, посебно истичући у односу на прекршајну одговорност превозиоца да превозилац одговара за робу коју је примио у односу на њено стање колетарно и количински, а не може бити одговоран за њен квалитет, каквоћу, итд.

Уколико се роба утовара у више возила, или уколико се ради о више различитих врста роба, пошиљалац и превозник могу захтевати да се за свако возило или за сваку групу производа изда посебан товарни лист (Збирни или појединачни товарни лист). Постоји и тзв. „ преносиви товарни лист „ који издаје превозилац ако се о томе споразуме са пошљиоцем, а он гласи „ по наредби „ или „ на доносиоца „. На примерку товарног листа који се предаје пошљиоцу мора бити изричито назначено да је то преносиви товарни лист, а на осталим примерцима оригинала товарног листа – да је издат преносиви товарни лист. Услови уговора о превозу и општи услови превозиоца обавезују имаоца преносивог товарног листа који није пошљалац, само ако су садржани у преносивом товарном листу или се на њих у товарном листу изричито позива.

Железнички товарни лист ЦИМ, (Уговор о међународном превозу робе железницом ЦИМ, Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају („ Сл. Лист СРЈ бр. 26/95 „) је потврда возара у железничком превозу да је у њему означену робу примио на превоз од утоварне до упутне станице. Железнички товарни лист издаје отпремна железничка станица на име примаоца робе. Оригинал товарног листа прати робу на њеном путу, а пошљиоцу се издаје његова оверена копија од стране отпремне железничке станице, као потврда да је роба преузета на превоз. Железнички товарни лист садржи: место и датум његовог сачињавања и издавања, назив упутне станице према именику железничких станица, име и презиме, односно назив примаоца и његову адресу, назначење врсте и масе ствари, број кола, а за кола корисника превоза и тару пошљака које товари пошљалац, име и презиме, односно назив пошљиоца, његову адресу и потпис, жиг отправне станице, превозне и друге трошкове, списак исправа које се прилажу уз товарни лист. Железнички товарни лист може да садржи и рок испоруке и друге податке у вези са превозом.

Потврда шпедитера о пријему робе на неопозиву отпрему по налогу пошљиоца се практикује у случајевима када се ради о пошљкама где се мора сачекати прикупљање довољних количина на збирни вагон у одређеном правцу. Издавањем ове потврде *шпедитер преузима гаранцију у корист примаоца робе да ће она неопозиво бити отпремљена у место и на адресу који су назначени у издатој потврди*. Овај документ се користи и када се роба, без кривице продавца, не може отпремити о року, на уговорени начин. Издавањем овог документа, са изјавом шпедитера да је предметна роба неопозиво ускладиштена у корист купца, и да ће само по његовој диспозицији роба бити даље отпремљена, се обично омогућује хонорисање отпремних докумената продаваца из отвореног акредитива по постојећем уговору или уређење меничних акцепата у корист продавца.

Бродски товарни лист – коносман представља најважнију исправу у поморском превозу робе. Коносман је исправа поморског превоза којом бродар потврђује пријем терета на брод и преузима обавезу да робу, по завршетку превоза, преда одређеном лицу, уз услове наведене у коносману (*Закон о поморској и унутрашњој пловидби* „ Сл. Лист СРЈ 12/98,44/99, 74/99 „). Бродарски уговор подразумева превоз ствари: целим бродом, сразмерним делом брода и одређеним бродским простором, а возарски уговор: превоз појединих ствари. Ако се уговор закључује за више путовања, или на одређено време за цео брод, бродарски уговор се мора саставити у писменој форми. Бродар коносманом потврђује да је примио одређену робу коју ће превести морем и обавезује се да ће ту робу испоручити имаоцу коносмана, уз услове наведене у меници.

Коносман садржи следеће податке: Име и презиме, назив, пребивалиште или седиште бродара који издаје теретницу, податке о идентитету брода, име и презиме, пребивалиште или седиште примаоца или ознаку „ по наредби „ или „ на доносиоца „ уколико се ради о преносивом коносману, име и презиме, назив, пребивалиште или седиште крцатеља, пристаниште одредишта, врсту и количину терета, стање терета према спољашњем изгледу, одредбе о возарини, место и дан укрцаја терета и издавање теретнице. У међународном поморском транспорту коносман служи као писмени доказ да је закључен уговор о поморском превозу, као писмена потврда да је бродар примио робу на превоз, као превозна исправа са статусом преносиве хартије од вредности која представља робу која је предмет купопродајног уговора. Према стању амбалаже и робе која се укрца на брод, коносман може бити чисти (коносман на коме бродар приликом пријема робе за превоз није унео примедбе у вези са стањем, количином, масом, амбалажом и паковањем робе) и нечисти (коносман у који је бродар унео одређене примедбе типа, „ сандуци поломљени „ , „ лоше залепљено „ итд.). Коносман „ укрцано на брод „ значи да бродар потврђује да је роба која је наведена у коносману укрцана на брод, и обавезује се да ће је превести до одредишне луке и предати доносиоцу оригинала коносмана. Постоје још коносман „ примљено на укрцај „ , лучки коносман, складишни коносман и директни коносман који се јавља у комбинованом превозу (превоз бродом, железницом, друмом) и он покрива целокупни транспорт робе до примаоца, групни коносман, који бродар издаје шпедитеру који ће касније ту робу испоручивати разним примаоцима у мањим количинама, шпедитерски коносман, чијим испостављањем шпедитер преузима улогу организатора целокупног транспорта, као и одговорност, не само за робу, него и за спровођење целокупног транспорта до примаоца робе и речни коносман, који издаје речна бродарска организација, чиме потврђује да је одређену робу примила на превоз и да ће је у одредишној луци предати лицу назначеном на коносману.

Пристанишна потврда је транспортни документ који испоставља бродар, чиме потврђује да је назначену робу примио на пристаништу. Крцатељ у потврду уноси све податке о роби, амбалажи, ознакама о амбалажи и сл., а затим потврду подноси бродару који је потврђује и крцатељу испоставља пети примерак којим се доказује да је декларисана роба предата бродару ради отпреме.

Официрска потврда је документ на основу кога крцатељ добија коносман „ укрцано на брод „. Овом потврдом бродар потврђује да је преузео робу која је наведена у потврди, и да ју је укрцао на брод. Официрска потврда се јавља у случају када се укрцај робе обавља у партијама и у дужем временском периоду. Тада капетан брода, или први официр брода, издају потврде за сваки део укрцане робе, да би, када се укрца сва роба, крцатељ официрску потврду заменио једним коносманом који покрива целокупни терет.

Налог за испоруку (искрцај) Уколико прималац робе жели да прода део робе која још није пристигла у одредишну луку, и још увек се налази на броду који је у пловидби, мора испоставити налог за испоруку који гласи на одређену количину робе из оригиналног коносмана. Уколико је ималац коносмана испоставио налог за испоруку, бродар ће испоручити терет у партијама (деловима).

Авионски товарни лист , „ Cargo manifest „ За сву робу која се предаје на превоз од стране пошilhaоца или његовог шпедитера, превозник врши проверу исправности пратећих докумената и уочљиво стање пошилике, број колета и укупну тежину пошилике. За исправно предату, односно примљену пошилку издаје се „ Авионски товарни лист „ *Air Waybill*„ . Роба прихваћена за превоз ваздухопловом, као и пратећи документи, морају бити претходно припремљени за утовар. Основни документ који прати робу је „*Cargo manifest* „ (попис пошилики које се шаљу ваздухопловом одређене линије, одређеног дана, на одређено одредиште. „Cargo manifest „ је припремна и утоварна листа робних пошилики, декларација утовара за царину и пратећи документ укупног терета утовареног у ваздухоплов.

У складу са одредбама **Закона о облигационим и основама својинско – правних односа у ваздушном саобраћају** („ Сл. лист СРЈ бр. 12/98,15/98 „), превозилац је дужан да у редовном јавном превозу у ваздушном саобраћају прими на превоз сваку ствар у границама корисне носивости ваздухоплова, ако та ствар испуњава услове за превоз предвиђене општим условима за превоз ствари, који утврђује превозилац.

Уговор о превозу ствари ваздухопловом може бити закључен за више превоза или на превоз на одређено време, или на део капацитета ваздухоплова, на одређену количину ствари или на поједину ствар. Ако се уговор закључује за превоз робе целим ваздухопловом или за више превоза, мора бити сачињен у писменој форми, а у противном је без правног дејства.

Товарни лист може сачинити пошilhaоца, док превозилац има право да тражи од пошilhaоца да га сачини и да му га преда. Авионски товарни лист саставља се у три примерка и предаје се заједно са стварима превозиоцу. Први примерак задржава превозилац, други прати робу, а трећи се предаје пошilhaоцу. Превозилац је дужан да превоз ствари изврши путем који је уговорен, и у уговореном року. По извршеном превозу, по правилу, превозилац без одлагања обавештава примаоца о приспећу ствари у месту опредељења.

5. Царински документи

5.1. Јединствена царинска исправа ЈЦИ

Царинска документа и подаци усаглашени су са стандардима WCO – Светске царинске организације, као и документима и подацима потребним за специфичне националне инструменте. На основу овлашћења из **Царинског закона** надлежни министар је донео **Правилник о облику садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку** ("Сл. гласник РС", бр. 29/2010, 84/2010, 100/2010, 56/2011 и 66/2011) чији је саставни део и кодекс шифара за попуњавање исправа, као и **обрасци царинских исправа: ЈЦИ** – јединствена царинска исправа и **ЈЦИ БИС** – додатни лист, **ДЦВ** – декларација о царинској вредности (подносила се уз ограничења за робу вреднију од 10.000 ЕУР, сада више није обавезна), сажета декларација (за пријављивање робе при уласку у царинско подручје, док се за робу не одреди царински дозвољено поступање), списак пошилики, а поред ових докумената, могу се одобрити и поступци за подношење поједностављене декларације, комерцијалне или књиговодствене исправе, уз накнадно

подношење декларације, која може бити општа, периодична или збирна. Непотпуна декларација мора бити употпуњена или замењена новом. Јединствена царинска исправа (у даљем тексту: ЈЦИ) је документ који се користи за поступак увозног и извозног царињења, као и за спровођење царинског надзора над робом која се допрема или отпрема из царинског подручја Републике Србије или накнадно упућује другој Царинарници друмским превозним средствима. ЈЦИ је такозвана „ лична карта „ у царинским поступцима, били они редовни, или посебни.

По правилу, ЈЦИ попуњава царински агент, најчешће шпедитер, и подноси је на оверу надлежном царинском органу. ЈЦИ има два скупа рубрика у које се уписују подаци, у првом скупу, где су рубрике од 1 до 30 уписују се подаци заједнички за сву робу која се царини по тој ЈЦИ (нпр. врста спољнотрговинског посла, врста валуте плаћања, пошиљалац, прималац, паритет испоруке, вредност робе која се царини, место утовара, место истовара робе, итд.), док у други скуп рубрика, који се састоји од рубрика од броја 31 до 54, наводе се подаци о конкретној роби која се царини (режим увоза и извоза, количина робе, регистарске ознаке возила, вредност конкретне робе, паковање, приложене исправе, Царинарница транзита, итд.) Наведене рубрике које су означене бројевима од 1 до 54 попуњава, по правилу, царински агент – шпедитер, а три рубрике означене великим словима (А – Царинарница одредишта, Б – детаљи плаћања, Ц – полазна Царинарница) попуњавају надлежне Царинарнице. Подаци у ЈЦИ морају одговарати стварном стању робе и не смеју бити противречни подацима из других докумената који прате робу.

5.2. Сажета декларација

Сажета декларација је образац који се користи за пријављивање робе царинском органу и стављање робе у привремени смештај. Рубрике означене бројевима попуњава подносилац декларације, а рубрике означене словима надлежна Царинарница. Сет образаца састоји се од **три примерка**: 1. Царинарници – одштампан црвеном бојом, 2. Одговорном лицу – одштампан зеленом бојом, 3. Лицу које управља простором за привремени смештај робе – одштампан плавом бојом.

5.3. Списак пошиљке

Списак пошиљке је образац, који се користи као описни део ЈЦИ, за транзит робе и чини њен саставни део. Ако се у ЈЦИ за транзит робе подноси списак пошиљке, не може се поднети, додатни ЈЦИ БИС. Списак пошиљке подноси се у истом броју примерака као и образац на који се односи, а најмање у три примерка. Он носи број као и ЈЦИ за транзит робе на који се односи, а уписивање тог броја овлашћени царински службеник потписује и оверава службеним печатом царинског органа.

5.4. ТИР КАРНЕТ

Карнет ТИР, као један од главних стубова ТИР система представља међународно прихваћен **царинско контролни документ за међународни превоз робе** (МДП), робе од стране царинских органа, како у земљи поласка, тако и земљи транзита и одредишта. ТИР царински систем је међународни транзитни систем за превоз робе у друмском саобраћају и синоним је за бржи и сигурнији транспорт. Роба се креће преко међународних граница уз минимум ометања, самањена су кашњења и трошкови транзита, поједностављена је документација и не постоји потреба за гарантним депозитом на транзитним границама.

Међународно удружење друмских превозника ИРУ, са седиштем у Женеви (Швајцарска), једино је овлашћено за штампање ТИР карнета. Истовремено, ИРУ руководи издавањем, враћањем и чувањем ТИР карнета.

Образац ТИР карнета се састоји од: 1. Насловне стране,предње корице карнета јединствене жуте боје, 2. Робног (жутог) манифеста који се не користи за царинске потребе, 3. ваучера и контролних купона беле и зелене боје, 4. формулара за подношење службеног извештаја и 5. задње корице карнета јединствене жуте боје са идентификационом картицом. Карнет ТИР штампан је на француском језику, са изузетком насловне стране која је штампана и на француском и на енглеском језику. ТИР карнет може имати 4, 6, 14 и 20 ваучера са контролним купонима који су везани уз ваучер. Укупан број ваучера зависи од броја полазних, транзитних и одредишних земаља. Попуњавање свих образаца подразумева читкост. Насловна страна (предње корице карнета) у заглављу садржи: назив издаваоца карнета – ИРУ, Међународно удружење друмских превозника, број карнета, број ваучера и водени жиг. Насловна страна је даље подељена на два дела. Први, горњи део, попуњава национално удружење гарант (Република Србија , Привредна комора РС, Удружење за саобраћај и телекомуникације). Други лист ТИР карнета представља робни (жути) манифест који се не користи за царинске потребе, међутим носилац ТИР карнета, односно превозник истовремено приликом попуњавања ваучера попуњава идентичне рубрике и у робном манифесту. У односу на ваучере, неопходно је нагласити да су бели ваучери намењени полазним и улазним Царинарницама, док су зелени ваучери намењени излазним, односно одредишним Царинарницама. Носиоц ТИР карнета у обавези је да попуни рубрике од 2 до 13, на свим примерцима ваучера и робном манифесту. ТИР карнет се попуњава на језику отпреме, с тим што царински органи транзитних земаља имају право да захтевају превод на национални језик.

Након попуњавања наведених података код полазне Царинарнице, може се започети ТИР операција. Уз робу, друмско возило и карнет, подноси се пратећа документација (Фактуре, товарни лист, и др.). Након што полазна Царинарница утврди да су испуњени услови за превоз робе по основу карнета ТИР, иста ће ставити царинска обележја (царинске пломбе), попунити одговарајуће рубрике и оверити ТИР карнет. ТИР карнет је нормиран ТИР конвенцијом, која конвенција је међународна конвенција, којом се регулише међународни друмски превоз робе, на основу карнета ТИР и која омогућава олакшано кретање робе под царинским надзором у међународној трговини уз истовремено обезбеђен међународни гарантни ланац.

Постоји **пет оновних принципа** на којима је заснован ТИР систем: 1. Сигурна возила, 2. Међународно прихваћен гарантни ланац на основу међународно признате гаранције, 3. ТИР карнет као међународна царинска исправа, 4. међусобно прихваћена царинска контрола у транзитним земљама и 5. контролисани приступ за превознике, односно носиоце ТИР система.

5.5. АТА КАРНЕТ

АТА КАРНЕТ је међународни царински документ чији је образац дат у прилогу АТА конвенције (Додатак „ Сл. Листа СФРЈ „ од 13.12.1963. године) која је потписана 6.2.1961. године у Бриселу, а ступила је на снагу 30.07.1963. године. АТА карнет служи као међународна гаранција на име царине и других увозних дажбина **за робу која се привремено увози** на основу истог.

АТА карнет служи за поједностављење посупака коришћењем једне исправе за следеће царинске поступке: Привремени извоз, транзит, привремени увоз, поновни извоз и поновни увоз. Плаћање царинских дажбина, пореза, полагање депозита, које је уобичајено код класичног привременог увоза, је непотребно. Важење АТА карнета до једне године омогућује његово вишеструко коришћење за извоз исте робе за све земље чланице АТА система. За царину АТА карнет значи мање администрације и сигурност да ће се наплатити увозне дажбине не буде ли поновног извоза. АТА карнет се користи за сву робу намењену личној или професионалној употреби, укључујући трговачке узорке, стручну и научну опрему, сајамске експонате, изложбене предмете и сл. Уз помоћ АТА карнета у страну земљу привремено се извози уобичајена роба, као што су компјутери, алати, видео и канцеларијска опрема, одећа, слике, индустријске и пољопривредне машине, итд. Врло често се на исти начин могу привремено извозити тркачки коњи, животиње за приказивање на изложбама, музички инструменти за музичке изведбе, итд. Под АТА карнетом не сме се извозити и увозити потрошна и кварљива роба намењена даљој преради.

УВОЗ РОБЕ И ИЗВРШЕЊЕ УВОЗНИЧКОГ ПОСЛА

Увоз робе

Редовни посао увоза представља трансакцију у којој домаћи резидент купује робу од иностраног продавца, увози је, уноси у царинско подручје земље купца и за њу плаћа цену иностраном продавцу у средствима међународне ликвидности преко овлашћених банака. Ови послови се састоје из бројних поступака које обавља носилац спољнотрговинског посла, међу којима су најважнији: Припрема и спецификација робе коју треба увести, прикупљање понуде иностраних резидената, обрада и анализа понуђених цена и услова набавке, израда преткалкулације увозног посла, вођење трговачких преговора и склапање купопродајног уговора, извршење увозног посла, испорука робе, царињење, и преузимање увезене робе. Посао увоза робе, је по правилу, административно гледано, компликованији и процедурално обимнији у односу на посао извоза, што захтева већи ангажман стручних лица који на овом послу раде. Постоје два основна начина остваривања пословног контакта – посредни и непосредни, односно индиректни или директни. Увозник ће користити, како посредан, тако и непосредан начин остварења пословног комуницирања. Од посредних контаката, учешће на сајмовима и сазнања о најновијим иновацијама траженог производа од велике су важности за успешан увоз, али и информације које се могу добити посредством рачунарских мрежа података који прате светску трговину. Непосредни пословни контакт се обострано иницира, како од стране купца, тако и од стране продавца. У зависности од сложености спољнотрговинског посла, генерално се формализам може завршити понудом од стране продавца, прихватам исте, која може постати и фактура и реализацијом увоза.

Извршење увозног посла, увозна диспозиција и увозно царињење робе

Закључени купопродајни уговор за увоз робе који је ступио на снагу даје се надлежној пословници на извршење са целокупном документацијом. Правило је да се сачињава преписка о целокупном увозном послу, при чему се разврставају подаци о инопартнеру, шпедитеру, пословној банци, и др. Уколико је увозни посао обимнији, постоји евиденција и о произвођачима, вредности робе, итд. Сва привредна друштва која се баве делатношћу спољне трговине дужна су да воде евиденцију о свим закљученим спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством, па тиме и о свим закљученим увозним пословима. Закључивање и реализација послова увоза се прати у пословним књигама које се зову контролници увоза.

Поред обавезе купца да плати цену, основна обавеза му је и пријем робе, који често зависи од уговорених паритета и начина испоруке и захтева сарадњу купца. Веома битно је да се квалитативно и квантитативно преузимање робе, које се у начелу уговара, углавном одвија у фабрици или у складишту продавца, пре отпреме, да би се утврдили квалитет и количина робе која се испоручује и да ли роба у потпуности одговара уговореним условима. Квалитативно и квантитативно преузимање робе у име и за рачун купца може вршити представник купца или овлашћена стручна организација за вршење контроле робе, или овлашћено стручно лице. Преузимање се врши према условима из уговора, договореној методи, а по завршеном пријему – контроли робе, издаје се писмена потврда.

Увозна диспозиција

По ступању уговора о међународној купопродаји увозник за себе или корисника робе даје налог свом шпедитеру да изврши допрему робе. **Налог за допрему робе**, или транспортна диспозиција увоза, је најчешће типски образац интерног карактера. Уколико у закљученом спољнотрговинском послу није дата диспозиција, увозник обавештава инострану фирму, која продаје робу о шпедитеру којем је дао инструкције, да преузме робу у смислу закљученог посла. Транспортна диспозиција садржи следеће податке: Број закључка, број уговора о увозу, врсту и вредност робе, количину робе, врсту паковања, назив и адресу иностраног продавца, земљу отпреме, паритете, инструкције у вези осигурања, износ царинске стопе, услови за плаћање ПДВ-а, рок испоруке, начин плаћања. Увозник, уз попуњен образац транспортне диспозиције, прилаже фактуру која гласи на вредност испоруке, са тим да сва роба не мора бити испоручена одједном, у ком случају се диспозиција даје за сваку испоруку заједно са фактурама које гласе на одређену вредност по испоруци, а уз фактуру се прилажу и претходно прибављене све дозволе и одобрења за увоз, за шта је, по правилу, задужен шпедитер.

Увозно царињење робе

Увозно царињење робе отпочиње по приспећу робе у царинско подручје земље увозника. Увозник даје шпедитеру инструкције за царињење робе, заједно са једним примерком оверене пријаве о закљученом спољнотрговинском послу увоза. По смештају робе под царински надзор шпедитер доставља захтев надлежној Царинарници за царињење робе и уз захтев прилаже: ЈЦИ, товарни лист, спецификацију робе, разна уверења неопходна за потребе царине издата у земљи извоза, као и извозну царинску декларацију. Након извршеног прегледа и плаћања царинских дажбина, Царинарница која је обавила царињење оверава ЈЦИ печатом, жигом на којем је датум извршеног увозног царињења, уколико је документација сагласна са робом, а уколико се утврди да постоје неслагања, роба остаје под царинским надзором, прекида се царињење, а декларант и увозник могу добити рок за отклањање недостатака у зависности какви су исти. У оваквим случајевима често се подносе и захтеви за покретање прекршајних поступака, и често се треба водити рачуна како ће бити окончан царинско управни поступак, јер се може наметнути као претходно питање у прекршајном поступку.

РОБА У ПУТНИЧКОМ ПРОМЕТУ, ОГРАНИЧЕЊА И ЗАБРАНЕ ПРИЛИКОМ УВОЗА РОБЕ У ПУТНИЧКОМ ПРОМЕТУ, ЦАРИЊЕЊЕ ПОШТАНСКИХ ПОШИЉКИ

Царинским законом прописана је обавеза путника да приликом преласка царинске линије, односно уласка у царинско подручје Републике Србије, пријави, и на захтев царинског радника, покаже лични пртљаг и ствари које са собом носи. Царински радник, према потреби, може извршити преглед ствари које путник носи са собом и утврдити да ли је сва

роба пријављена. Ствари које путник није пријавио до тренутка када га је царински радник позвао да покаже свој лични пртљаг и ствари, сматрају се непријављеним.

Домаћи путник је држављанин Републике Србије, или страни држављанин са пребивалиштем у нашој земљи који путује на основу путне исправе, као и члан посаде и возног особља домаћег превозног средства које саобраћа са иностранством.

Страни путник је страни држављанин са пребивалиштем у иностранству, који на основу путне исправе долази у Републику Србију на привремени боравак (ради туризма, одмора или спорта, из здравствених разлога, породичних разлога, стручног усавршавања или других послова), страни држављанин који пролази преко царинског подручја Републике Србије, као и члан посаде и возног особља страног превозног средства које саобраћа са иностранством.

У смислу Царинског закона **робом се не сматрају:**

1. Јавне исправе
2. Писмоносне пошиљке које не садрже царинску робу
3. Трговачка кореспонденција, пословне књиге и робна, правна и финансијска документација
4. Чекови, менице, обвезнице, акције и ефективни новац

Путници су ослобођени од плаћања царине за предмете личног пртљага, предмете за личне потребе и чланова породице у динарској противвредности од **100 ЕУР** (ово ослобођење се не односи на стране држављане), за књиге и публикације научног и културног карактера, као и на документа, за сопствена дела која из иностранства уносе научници, књижевници и уметници, за одликовања и медаље, спортске и друге трофеје који се добију у иностранству на такмичењима, изложбама и приредбама од међународног значаја, за производе земљорадње и сточарства добијене са својих имања у пограничном појасу, које уносе држављани који живе у пограничном појасу. Путници који долазе из иностранства ослобођени су од плаћања царине на предмете који служе њиховим личним потребама за време путовања – лични пртљаг. Шта се сматра личним пртљагом за одређену особу, утврђује се у сваком конкретном случају, а што зависи од годишњег доба, сврхе путовања, занимања путника, трајања путовања, итд. Роба која није ослобођена од плаћања царине, а представља предмете за личне потребе чланова породице, царини се на самом граничном прелазу, у такозваном скраћеном поступку, а у зависности од вредности робе. Изричито је забрањено уношење опојних дрога, отрова и других опасних материја, оружја и муниције, пестицида, односно материјала који су штетни за опште добро.

Забране и ограничења

- Физичка лица не могу увозити и извозити робу трговачког карактера.
- Преношење оружја и муниције и уловљене дивљачи преко границе: Физичка лица не могу увозити и извозити оружје и муницију.
- Ловачко оружје и муницију (у одговарајућој количини) могу привремено унети у Србију домаћи и страни држављани само када долазе у организовани лов (у организацији Ловачког удружења државе или других овлашћених организација). Ловци – туристи, уловљену дивљач и трофеје дивљачи могу изнети из земље и ставити их у промет само ако је за ту робу издата пропратница (за дивљач), односно одобрење надлежног министарства, или трофејни лист.

- У односу на трофеје такође постоје забране, у односу на врсту дивљачи и број поена којима се вреднује квалитет дивљачи, што је регулисано међународном конвенцијом ЦИЦ.
- У односу на кућне љубимце потребно је доставити доказ о здравственој исправности животиње и на граничном прелазу обезбедити документ о обављеној ветеринарској контроли.
- Предмети од уметничке и културне вредности, као и заштићене природне реткости, могу се извозити, износити само уз прибављену дозволу надлежног министарства.
- Предмете наслеђене у Републици Србији страна лица могу изнети и извести под условом реципроцитета.
- Унос робе од стране путника регулисан је Уредбом о количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина („ Сл. Гласник РС бр. 48 /10).

Царињење поштанских пошиљки

Физичка лица су ослобођена од плаћања увозних дажбина на пошиљке мале вредности које бесплатно примају од физичких лица из иностранства, под условом да те пошиљке нису комерцијалне природе, у укупној вредности до **70 ЕУР**, у динарској противвредности. Пошиљка некомерцијалне природе је ако се ради о повременим пошиљкама и ако се пошиљка састоји од робе намењене искључиво за личну употребу корисника повластице или чланова његове породице, која по својој природи и количини не указује да се ради о комерцијалној пошиљци, односно не постоји било каква обавеза плаћања примаоца пошиљке.

Поштанске пошиљке које се шаљу у иностранство, а које садрже царинску робу, могу се предати свакој пошти. Пошта којој је пошиљка предата упућује ту пошиљку пошти царињења. Пошта царињења подноси поштанске пошиљке царинарници на преглед заједно са извозном декларацијом и прописаним исправама. Извозну декларацију попуњава пошиљалац. За поштанске пошиљке које се шаљу у иностранство, Царинарници се са пошиљком предаје примерак декларације на обрасцу ЦН-2 (Акт светске Поштанске организације). Поштанску пошиљку која подлеже царинском прегледу радник поште ставља на увид овлашћеном царинском службенику који врши царински преглед. Овлашћени царински службеник који је извршио царински преглед пакета потписује спроводницу и оверава је печатом, овлашћени царински службеник који је извршио преглед писмоносне пошиљке ставља свој потпис на пошиљку и оверава га печатом. По извршеном прегледу пошиљке, која се шаље у иностранство, пошта царињења упућује пошиљку изменичној пошти.

Изменична пошта је пошта која врши послове приспећа и отпреме поштанских пошиљака у међународном саобраћају. Царински орган не наплаћује накнаду за обављање царинске контроле, као и у осталим случајевима примене царинских прописа за време редовног радног времена. **Законом о републичким административним таксама** („ Сл. Гласник Р бр. 50/11 „) укинута је такса за прихватање поштанске царинске исправе. Трошкови који се тичу услуга поштанских оператера нису предмет регулисања царинских прописа.

Царински орган може, на захтев правног лица чија је делатност експресни пренос и уручење поштанских пошиљака, одобрити посебан поступак за декларисање тих пошиљака. Поступак са експресним пошиљкама је хитан. Када су у питању *експресне пошиљке*, уместо докумената који се користе у редовном поштанском промету, оператор, тј. лице које се бави преносом и уручењем експресних пошиљки, може царинском органу да најави приспеће

пошиљки по консолидованом (збирном) манифесту, ради убрзања поступка са овим пошиљкама. Постоји прописан редослед уношења података у манифест, у зависности од врсте пошиљке. За већину ових пошиљки важи правило да се пуштају забелешком на манифесту, а за неке постоји обавеза подношења декларације, редовне или допунске, у зависности од случаја.

Законом о електронском документу („ Сл. Гласник бр. 51/09 „) прописано је да се електронском документу не може оспорити пуноважност или доказна снага, само зато што је у електронском облику. Имајући у виду да је царинским прописима предвиђена могућност спровођења царинских формалности употребом система електронске размене података, то је несумњиво да рачун послат у електронској форми представља валидан документ у поступку утврђивања царинске вредности, па је тако и доказ у прекршајном поступку.

Коришћена литература:

- Царински закон Републике Србије („ Сл. Гласник РС 18/2010 „)
- Закон о спољнотрговинском пословању („ Сл. Гласник РС 36/2009, 36/2011 – др. Закон и 88/2011)
- Коментар закона о облигационим односима, Пословни биро, аутор Драгослав Вељковић, Београд, 2005
- Уредба о царински дозвољеном поступању с робом („Сл. Гласник РС 93/10 „)
- Уредба о количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина („ Сл. Гласник РС бр. 48 /10)
- Правилник о облику садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку ("Сл. гласник РС", бр. 29/2010, 84/2010, 100/2010, 56/2011 и 66/2011)
- Збирка радова „ Увођење судске надлежности за царинске и остале финансијске прекршаје „ пројекат Министарства правде РС и UNDP Serbia and Montenegro, „ Јачање прекршајног система и судова за прекршаје у Републици Србији, Београд 2006, Мирјана Оташевић Лушић

Коришћени сајтови:

- Сајт Министарства финансија Управа Царина www.управацарина.рс
- Сајт Привредне коморе Србије www.пкс.рс

ОПШТИ ЦАРИНСКИ ПОСТУПЦИ И УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПЦИМА

Аутор: Мирјана Оташевић Лушић, Виши самостални саветник- Шеф Одсека за царинске прекршаје Царинарнице Београд

Београд, мај 2012. године

ЦАРИНСКИ ПОСТУПЦИ

УВОД

ЦАРИНСКИМ ЗАКОНОМ (Сл. Гласник РС 18/2010), који је ступио на снагу 3. маја 2010. године, уређена су поступања са робом која се уноси и износи из царинског подручја Републике Србије. У смислу овог закона, под **царинским поступцима** подразумева се уређено право учесника у царинском поступку који прописује радње и формалности лица које од царинског органа захтевају одобрење за одређено поступање са робом која се увози или извози, као и радње које царински орган предузима над робом. Наведени поступци резултирају издавањем појединачног акта - **царинске декларације** - којом лице у прописаној форми, и на прописан начин захтева да се роба стави у одређени царински дозвољени поступак. У конкретним поступцима утврђује се чињенично стање сваког конкретног случаја, у циљу утврђивања постојања, односно непостојања законских услова уз примену одговарајућих материјално-правних одредаба. Сваком поступку предходи подношење захтева, било у форми декларације, било у форми класичног захтева уз који се прилажу одговарајуће исправе прописане подзаконским актима, пре свега **Уредбом о царински дозвољеном поступању са робом** (Сл. Гласник РС број 93/10), **Правилником о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку** (Сл. Гласник РС број 29/10, 84/10, 100/10, 56/11 и 66/11), а када су у питању и поједини посебни поступци, одговарајућим *Уредбама којима се прописују конкретна права и обавезе* које се односе на ту проблематику (нпр. *Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина* – Сл. Гласник РС број 48/10; *Уредба о увозу моторних возила* – Сл. Гласник 23/10, и друге).

Из изнетог произилази да су царински поступци у највећем броју случајева **формализовани**, с обзиром да су радње царинског поступка детаљно нормиране у погледу времена извршења, редоследа и тока поступка, субјеката који су овлашћени за предузимање одређених радњи као и форме у којој се обраћају царинском органу. Начин уређења царинских поступака, њихова форма, субјекти, те прописани рокови за предузимање радњи су веома битни са аспекта прекршајне одговорности учиниоца прекршаја, с обзиром да се пре свега на основу њих утврђује да ли је у питању радња која је прописана као прекршај, да ли се прекршај састоји у чињењу, односно нечињењу, субјекту одговорности за одређено поступање па са тим у вези могућности одређивања објективног и субјективног идентитета захтева за покретање прекршајног поступка, уколико се поступа супротно прописаним правилима.

Сваки царински поступак садржи два повезана и усклађена циља. *Први* је да се кроз општу законску норму формулише правило понашања у циљу заштите одговарајућег јавног интереса који се штити Царинским законом, и који је као такав дефинисан у члану 2. овог Закона – заштита финансијског интереса Републике Србије, заштита Републике Србије од незаконите и илегалне трговине; безбедност и заштита људи и животне средине; повећање конкурентности домаће привреде кроз увођење нових царинских института; модернизација царинске администрације кроз увођење и развој ИТ система ; олакшање међународне трговине кроз повећање савремених токова капитала, отворене тржишне економије и све веће либерализације промета роба и услуга који су неретко регулисани међународним конвенцијама, билатералним споразумима о трговини, и слично. *Други циљ* ове регулативе је да учесници у поступку (Лица и царински органи) имају дефинисана права из којих произилазе одговарајуће обавезе, случајеве када им одређена права не припадају јер нису испуњени законски услови.

ВРСТЕ ЦАРИНСКИХ ПОСТУПАКА

Царински поступци, према својој садржини и суштини, деле се на : **ОПШТЕ (РЕДОВНЕ) ЦАРИНСКЕ ПОСТУПКЕ** и **ПОСЕБНЕ ЦАРИНСКЕ ПОСТУПКЕ**.

Одредбе о **редовном царинском поступку** важе у начелу свих царинских поступака, имају карактер заједничких царинских норми које представљају општа правила свих царинских поступака. Ова правила прописана су Царинским законом, одредбама чланова **од члана 87. до 108.**

Посебни царински поступци третирају одређена правила која се односе на поједине царинске поступке. У посебне царинске поступке спадају:

- ПОСТУПАК ТРАНЗИТА (чл.118. до 127. ЦЗ)
- ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК СКЛАДИШТЕЊА РОБЕ (Члан 128. до 142. ЦЗ)
- ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК АКТИВНОГ ОПЛЕМЕЊИВАЊА (члан 143. до 156. ЦЗ)
- ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК ПРЕРАДЕ РОБЕ ПОД ЦАРИНСКОМ КОНТРОЛОМ (члан 157 до 163. ЦЗ)
- ПОСТУПАК ПРИВРЕМЕНОГ УВОЗА РОБЕ (члан 164. до 171. ЦЗ)
- ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК ПАСИВНОГ ОПЛЕМЕЊИВАЊА РОБЕ (члан 172. до 187. ЦЗ)

За све царинске поступке важе опште царинске норме, уколико није постављена посебна регулатива за поједина поступања која су по правилу, поред одредби које прописује Царински закон (ЦЗ), пропраћена и посебним регулативама у Уредбама и Правилницима донетим на основу Закона.

Значај правног нормирања царинског поступка огледа се у обавези свих учесника у царинском поступку да се понашају по утврђеним правилима, и то како државни органи који се не могу понашати призвољно у царинском поступању, тако и лица која су учесници у поступцима пред царинским органима чији су правни интереси унапред дефинисани, а тиме и заштићени, и из којих призилазе њихове обавезе поступања у царинским поступцима. На овај начин разрађена су правила и положај учесника у царинском поступку.

ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

У десетом делу Царинског закона – Поврда царинских прописа – Глава I, царински прекршаји су дефинисани у члану 291. као радње или пропусти који су у супротности са одредбама овог закона и подзаконских аката донетих на основу њега, када је то одређено Царинским законом, и као такви подлежу кажњавању.

За разлику од раније важећег Царинског закона (Сл. Гласник Републике Србије број 73/03) који је био у примени до 04.05.2010. године, сада важећим Царинским Законом радње се не везују за конкретне царинске поступке, у највећем броју случајева су општег карактера пре свега везане за опште царинске поступке (пријављивање робе, декларисање робе, царински надзор над робом, итд.) ретко за конкретан царински поступак (поступак у слободној зони, поступке са економским дејством, поступак складиштења, и друго). Конкретизација прекршаја се остварује нормом из Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом, Правилником о подношењу исправа, или пак неком другом Уредбом која се везује за конкретан поступак. Отуда ће код сваког од обрађених поступака бити наведен опис дела прекршаја који је могуће извршити у конкретном поступку, али уз прецизирање и осталих подзаконских прописа везаних за конкретан поступак.

УЧЕСНИЦИ У ЦАРИНСКОМ ПОСТУПКУ

У поступцима пред царинским органима учествује широки круг лица која у зависности од својих овлашћења, од царинског органа захтевају одређено поступање. Царинским законом у **члану 5.** дате су **дефиниције појмова** у смислу овог закона. Под **лицем** се у смислу овог закона подразумева - *физичко или правно лице, удружење лица и предузетник коме је у складу са прописима призната способност предузимања правних радњи.* Тачком 3) дефинисан је **појам царинског органа** - *Управа царина, царинарница и њене организационе јединице (испоставе и реферати) надлежне за примену царинских и осталих прописа, као и овлашћени царински службеник.* Тачком 12. дефинисано је шта се подразумева под **царинском контролом.** То су одређене радње које спроводи царински орган у вези са робом као што су: *преглед робе, контрола постојања, исправности и веродостојности докумената, преглед књиговодствених и других докумената (појам дефинисан у тачки 31.), преглед и претрес превозних средстава, преглед и претрес личног пртљага и друге робе коју лица са собом носе или имају на себи, и спровођење службених поступака и осталих сличних радњи у циљу обезбеђења правилне примене царинских и других прописа.* Надаље, у тачки 15. дата је дефиниција **царинских формалности** као активности које предузимају лица и царински органи у циљу примене царинских прописа.

Полазећи од наведених дефиниција, као и осталих дефиниција из члана 5. тачка 1 до 31. ЦЗ, као **лица која најчешће учествују** у царинском поступку појављују се **следећа лица:**

1. Путник

Према одредби члана 189. **Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом** (у даљем тексту Уредба), под **путником** се подразумева: *При уносу робе:* свако лице које привремено долази у царинско подручје Републике Србије у којем нема уобичајено боравиште, односно свако лице које је привремено боравило у иностранству и враћа се у царинско подручје РС где има уобичајено боравиште; *При износу робе :* свако лице које привремено напушта царинско подручје РС, у којој има уобичајено боравиште, односно свако лице које након привременог боравка напушта царинско подручје РС у којем је привремено боравило, и где нема уобичајено боравиште.

У зависности од статуса путника, односно да ли се ради о лицу које има уобичајено боравиште на територији РС или ван истог, спроводе се различити царински поступци, како при уносу, тако и при износу робе.

Одредбом члана 58. Царинског закона роба се може унети у царинско подручје РС преко граничног прелаза у време када су они отворени, сва роба која улази у царинско подручје мора бити пријављена царинском органу и ставља се под царински надзор од момента њеног уношења, и царински орган може извршити њену контролу. Приликом **уношења робе** путник **декларише робу усмено ради стављања робе у слободан промет**, под условом да се ради у редовном поступку о роби некомерцијалне природе, односно о роби која представља део његовог личног пртљага. Ако роба није усмено или писмено декларисана, сматра се, уз поштовање одредбе члана 346. Уредбе, да је била декларисана за почетак поступка привременог увоза неком од радњи из члана 186. Уредбе, и то: лични предмети и роба намењена за спортске сврхе у складу са чланом 330 став 1. Уредбе, превозна средства из члана 323-328. Уредбе (привремено увезена возила која се након напуштања царинског подручја морају вратити у иностранство), роба за потребе разоноде чланова посаде која се употребљава на броду у међународном воденом транспорту у складу са одредбом члана 331. тачка 1. ове Уредбе.

Декларисење се може извршити и **конклюдентном радњом**, према одредби члана 186. став 1. тачка 2. Уредбе, употребом **зелене траке** „ништа за пријављивање“ уколико су исуњени услови и постоје одвојене траке.

Када је у питању **износ робе** усмено се декларише роба која је предмет личног пртљага, роба мањег економског значаја, превозна средства која су регистрована у царинском подручју и намењена су поновном увозу. Ако роба која је била привремено увезена није изричито декларисана, усмено или писмено, сматра се да је да је била декларисана за поновни извоз којом се окончава поступак привременог увоза.

У случају да се у контроли утврди да се ради о роби која није намењена за личне потребе, не представља предмете личне гардеробе нити су испуњени услови за привремени увоз робе, према одредби члана 187 став 2. Уредбе, таква роба се сматра незаконито увезеном, односно извезеном робом.

Када је у питању **унос робе веће вредности**, робе која подлеже **обавезном писменом пријављивању**, као на пример унос возила која подлежу регистрацији на царинском подручју РС, иста се морају писмено пријавити, односно декларисати било лично, било путем заступника - царинског агента, о чему ће у даљем тексту бити речи.

Уредбом о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина (Сл. Гласник РС број 48/10), дате су дефиниције које су веома битне са аспекта прекршајне одговорности . Под појмом **личног пртљага** подразумевају се предмети који служе личним потребама за време путовања. Унос личног пртљага је без ограничења вредности, али се ради о пртљагу у разумним количинама, без обзира да ли се ради о употребљаваним или новим предметима који су неопходни путнику за време његовог боравка ван места сталног боравка (нпр. обућа, одећа, предмети за одржавање личне хигијене, итд).

Предмети за личне потребе путника до вредности од 100 Евра, домаћи путници су, поред личног пртљага, ослобођени од плаћања увозних дажбина и на предмете које уносе из иностранства, према врсти и количини које нису намењене препродаји већ личним потребама путника и члановима његове породице, до иноса од 100 Евра, у динарској противвредности . Предмети чија вредност прелази наведени износ, или су веће вредности, подлежу наплати царинских дажбина.

1.1. Прекршајна одговорност путника

Уколико се путник понаша супротно законским прописима, чини неки од следећих прекршаја:

- **прекршај из члана 292. став 1. тачка 1. ЦЗ**, уколико уноси или износи ван граничног прелаза, или у време када гранични прелаз није отворен за промет ; уноси или износи скривену робу преко граничног прелаза.
- **прекршај из члана 292 став 1. тачка 3. ЦЗ**, уколико не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза у царинско подручје РС, или не допреми царинском органу.
- **прекршај из члана 292 ств 1 тачка 4. ЦЗ**, у случају да робу писмено декларише – у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку.

За наведене прекршаје прописана је **казна од једноструке до четвороструке вредности робе која је предмет прекршаја**. Поред новчане казне за робу са којом су извршени

наведени прекршаји прописана је и императивна **заштитна мера одузимања предмета** у члану 298 ЦЗ.

Поред наведених прекршаја, уколико путник *изношењем нетачних и неистинитих података*, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак стекне, или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај и отпуст од плаћања увозних дажбина или било коју другу олакшицу, чини прекршај из члана **293. став 1 тачка 1. ЦЗ** за који је прописана казна у распону *од једноструког износа до четвороструког износа царинских дажбина* за робу која је предмет прекршаја. Поред новчане казне прописана је и **императивна заштитна мера одузимања предмета** чланом 298. ЦЗ

Наведени прекршај се најчешће чини од стране путника, чини приликом декларисања робе за привремени увоз, на пример, возила, када лице које не испуњава прописане услове приложи неки од неверодостојних докумената (примера ради, боравак у иностранству или неверодостојан доказ да ради у иностранству, па му се одобри поступак привременог увоза возила или друге робе коју не би имао право да увезе). У другим ситуацијама, рецимо када прикаже да је возило, или било која друга роба коју уноси у царинско подручје, ослобођена плаћања дажбина по основу наслеђа у иностранству, па се контролом утврди да исправе које су приложене нису веродостојне.

2. ЗАСТУПНИК (царински агент)

Царинским законом је прописано да свако лице може, под прописаним условима, да именује свог заступника за предузимање свих или само неких радњи у поступку који води царински орган. У сваком случају *лице које нема седиште или пребивалиште* на територији РС, а учествује у царинском поступку, *мора именовати посредног заступника* који поступа у своје име, а за рачун лица које нема седиште или пребивалиште у Републици Србији. Према одредбама Царинског закона заступање може бити: **НЕПОСРЕДНО** – ако заступник иступа у име и за рачун другог лица, и **ПОСРЕДНО** – ако заступник иступа у своје име и за рачун другог лица.

Заступник у сваком случају мора имати седиште или пребивалиште на територији РС, осим у случајевима прописаним члановима 89. став 3. тачка 1. и 2. ЦЗ. Заступник се мора изјаснити пред царинским органом које лице заступа, те да ли га заступа као посредни или непосредни заступник, а на тражење царинског органа приложити и веродостојну исправу са овлашћењем за заступање.

Облик заступања је веома битан са аспекта прекршајне одговорности. Наиме, када заступник иступа као посредни заступник, радећи у своје име, одговоран је: *за тачност података унетих у царинску декларацију; за исправност поднетих исправа, као и за поштовање свих обавеза у вези са стављањем робе у одговарајући царински поступак.* У конкретном случају он фактички иступа пред царинским органом као **декларант**. Ово из разлога што се под декларантом подразумева *лице које подноси декларацију у своје име или лице у чије име се подноси декларација.* Под подношењем декларације у смислу Царинског закона подразумева се подношење декларације надлежном царинском органу, у прописаној форми, и на прописан начин, а у циљу спровођења царинског поступка.

Посредно заступање према одредбама Царинског закона може да обавља лице које има регистровано седиште у царинском подручју РС; које је регистровано за послове међународне шпедиције; које има најмање једног запосленог **са дозволом за царинско заступање**. Дозвола за царинско заступање издаје се од стране Управе царина, под условима прописаним у члану 7. ЦЗ и посебним условима прописаним *Правилником*. Један од битних услова је да ово лице *није правоснажно кажњавано* за кривична дела или прекршаје спољнотрговинских, девизних, царинских и пореских прекршаја. Наведена лица полажу *стручни испит* након окончане обуке коју организује Управа царина.

Управа царина одузима дозволу за царинско заступање лицу које заступање обавља на незаконит, неисправан и непрофесионалан начин, под условима прописаним Законом и ***Правилником о програму и садржини посебног стручног испита и издавању и одузимању дозвола за засупање у царинском поступку*** (Сл. Гласник РС број 97/10 – даље Правилник) .

Из наведеног призилази да се у конкретном случају ради о стручном лицу које је дужно да пред царинским органима заступа лица на професионалан начин, уз добро познавање царинских, спољнотрговинских и пореских прописа, те ***Закона о царинској тарифи***, као и подзаконских прописа. Ово из разлога што се у царинским поступцима ангажује заступник, управо из разлога да би се од царинског органа на прописан начин, и у предвиђеном року захтевало одређено царински дозвољено поступање. У смислу царинских прописа под царински дозвољеним поступањем, а за разлику од царинског поступка, подразумева се шири појам који обухвата: стављање робе у царински поступак; уношење робе у слободну зону или слободно складиште; поновни извоз робе из царинског подручја РС; уништење робе, као и уступање робе у корист државе.

У зависности од *царинског статуса робе* под којим се подразумева статус робе у царинском поступку, као домаће или стране, *царински заступник је овлашћен да робу*: пријави царинском органу, да је декларише за одређени поступак подношењем декларације уз коју се прилажу исправе потребне за конкретан поступак. Са тим у вези, уколико заступник не поштује царинске прописе, у ситуацији је да изврши било који прекршај из царинског закона, а све у зависности од врсте поступка. Најчешћа одбрана заступника у прекршајном поступку је да је поступао по налогу властодавца, као и на основу исправа које је прибавио од заступаног лица. Међутим, имајући у виду чињеницу да се овде ради о ***професионалном заступању***, поготово када је у питању посредни заступник, то значи да је он радећи у туђе име а за свој рачун, ***обавезан да одговара за правилност унетих података у декларацији у погледу врсте робе, количине и вредности робе, правилног сврставања робе по Царинској тарифи*** на основу које је утврђена стопа царине, пореских прописа и свих осталих правила везаних за ту робу. Примера ради, ако се ради о лековима, обавезан је да приложи одговарајућу дозволу Агенције за лекове или када је у питању техничка роба, одговарајући потврду о усаглашености или извод из евиденције о издатим потврдама које издаје акредитовано тело за оцену усаглашености за конкретан производ, или пак одговарајућу сертификацију након монтаже или инсталације уређаја у складу са *Правилником о обавезном атестирању производа који проузрокују радио фреквентне сметње*.

Неретко лица која су *регистрована за послове међународне шпедиције*, а што је неопходан услов да би Управа царина издала дозволу за заступање, врше и организацију превоза царинске робе, или се истовремено јавља и у улози ***возара*** или ***гаранта*** да ће пријављена роба на граници бити предата одредишној царинарници. То значи да је то лице од самог почетка спољнотрговинског посла упознато са робом која ће бити предмет царинења, као и

са исправама које прате робу. Ако пак роба није приспела на напред наведени начин, декларант-заступник је у могућности да поднесе царинском органу образложени захтев за претходни преглед робе у циљу правилног декларисања робе за конкретан царински поступак.

2.1. Прекршајна одговорност заступника

Имајући у виду напред изнето, као и чињеницу да се прекршаји прописани Царинским законом (Сл. гласник РС 18/10), за разлику од царинских прекршаја прописаних у раније важећем Закону (Сл.гласник РС 73/03) општег карактера, не везују за конкретну фазу царинског поступања, заступник је најчешће у ситуацији да, уколико се не придржава прописа, *учини један од следећих прекршаја*:

- **прекршај из члана 292. став 1. тачка 4.** Царинског закона: „у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку“. Одредбом члана **члана 84. ЦЗ** прописано је да роба над којом треба да се спроведе царински поступак мора да буде обухваћена царинском декларацијом за тај царински поступак. Све до прихватања декларације од стране царинског органа роба има третман робе под царинским надзором. Код утврђивања прекршајне одговорности заступника треба пре свега имати у виду одредбу **члана 159. став 1. Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом**, којом је прописано да подношење декларације коју потпише декларант или његов засупник не искључује прекршајну одговорност ових лица јер се иста сматрају одговорним у погледу тачности унетих података у декларацију, исправности приложених исправа и поштовања свих обавеза у вези са стављањем робе у одговарајући поступак.
- Прекршајном одредбом из **члана 293. став 1. ЦЗ** прописана је одговорност за лице које изношењем нетачних података, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања царинског дуга, олакшицу у плаћању увозних и других наканада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина или било коју другу олакшицу.

Код утврђивања одговорности заступника треба имати у виду пре свега одредбу **члана 23. ЦЗ** којом је прописано да лица која учествују у вези са прометом робе дужна су да царинском органу, на његов захтев, ставе на располагање све исправе и податке у било ком облику, да се налазе или пруже сваку другу помоћ царинском органу за примену прописа. Поред изнетог треба имати у виду одредбу **члана 84.** о којој је напред било речи, као и одредбу **члана 87.** која се односи на попуњавање декларације, те **члана 159. Уредбе** о коме је такође напред било речи.

Поред напред наведених прекршаја, за које је поред прописане новчане казне предвиђена императивна заштитна мера одузимања робе у смислу члана 298. ЦЗ који опредељује и надлежност за вођење прекршајног поступка пред прекршајним судом, Законом су прописани и **прекршаји из члана 294. и 295. ЦЗ** за које није прописана заштитна мера одузимања робе.

Најкарактеристичнији **прекршаји из члана 294. ЦЗ**, а за које може да буде **одговоран посредни заступник** су:

- **прекршај из члана 294. став 1. тачка 1. ЦЗ** којим је прописана одговорност за лице које приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка, било директно или индиректно, поднесе царинском органу документацију која садржи нетачне податке, и под условом да такво чињење подразумева или може подразумевати ослобођење од плаћања царинских дажбина, плаћање смањеног износа или права које му по закону не припада.
- **прекршај из члана 294 став 1. тачка 5. ЦЗ** којим је прописана одговорност за лице које не унесе у декларацију све податке о роби, који су одлучујући за утврђивање тарифског сврставања према номенклатури, или у декларацију унесе тарифну ознаку која је другачија у односу на податке о природи те робе, а при чему такво чињење проузрокује или може проузроковати плаћање увозних дажбина или других накнада у умањеном износу, или поднесе царинском органу, у оквиру извозног поступка, извозну декларацију у коју су унети подаци о већој количини, већој вредности, или другачијем пореклу робе од онога што је утврдио царински орган.
- **прекршај из члана 294. став 1. тачка 6. ЦЗ** којим је прописана одговорност за лице које поднесе царинском органу, било директно или индиректно, у оквиру извозног поступка, документа која садрже нетачне податке, при чему таквим чињењем добије, или може добити, одобрење повлашћеног поступка или права која му по закону не припадају.

За наведене прекршаје прописана је **новчана казна у распону од 10.000 динара до 1.500.000,00 динара** и **није прописана заштитна мера** одузимања робе, што подразумева, у смислу члана 285. став 1. Закона о прекршајима, надлежност **Комисије за прекршаје** за вођење прекршајног поступка у првом степену.

Анализирајући прекршајне одредбе недвосмислено произилази одговорност лица која су, или приложила исправе са неистинитом садржином, или су унела погрешан податак у декларацију, имајући у виду одредбе **члана 159. Уредбе** да за тачност података унетих у декларацију, као и за исправност приложених исправа, одговара подносилац декларације. Неретко су заступник и увозник, односно извозник, приликом чињења прекршаја у саизвршилачком односу, када се има у виду чуњеница да исправе заступник прибавља од заступаног лица, што не умањује његову одговорност као лица које се професионално бави заступањем пред царинским органом.

Чланом 295. ЦЗ прописана је казна у распону од **5.000 динара до 500.000 динара** за лице које :

- 1) *не чува документацију у прописаном периоду;* (Ова одредба је нарочито битна када заступник електронским путем декларише робу за царињење).
- 2) *не поднесе сажету декларацију у складу са чланом 68. овог закона, или је поднесе након прописаног периода;*
- 3) *за потребе обављања прегледа и превозних средстава којима се она преноси, не истовари робу или не распакује робу након што је то од њега затражио царински орган.* (Наведени прекршај се најчешће чини у саизвршилачком односу са возаром робе).
- 4) *не поднесе захтев за доделу неког од царински дозвољених поступања или коришћења робе, или пропусти да обави такве формалности у прописаном року.* (Овај прекршај посредни заступник најчешће чини у саизвршилачком односу са увозником, односно извозником робе).

Како ни за ове прекршаје није прописана заштитна мера одузимања робе, то је за вођење прекршајног поступка у првом степену **надлежна Комисије за прекршаје**, али у сваком случају не треба губити из вида да је према сада важећем Закону о прекршајима Веће првостепеног Првостепеног прекршајног суда надлежно за одлучивање о жалби против решења Комисије за прекршаје.

3. Возар

Возар је у смислу царинских прописа лице (правно или физичко) које *преузима робу у иностранству* од стране пошиљаоца робе, када је у питању роба која се увози, односно преузима робу на територији РС од стране домаћег пошиљаоца ради извоза и отпреме робе у иностранство.

Приликом преузимања робе, у зависности од врсте превоза робе, многе обавезе возара дефинисане су, пре свега, **низом међународних конвенција** у области превоза робе, као **и домаћим прописима**.

Са аспекта царинских прописа, возар је према одредби **члана 63. Царинског закона** у обавези да приликом преласка царинске линије, односно уласком у царинско подручје РС, робу пријави царинским органима по одговарајућем документу. Уколико се царињење не врши на граничном прелазу, возар је дужан да исту превезе путем на начин и у року који одреди царински орган, уз поштовање свих мера царинског надзора над робом, будући да се уласком робе у царинско подручје РС сматра да се роба налази под царинским надзором све до тренутка пуштања робе у слободан промет.

Лице које преузме одговорност за превоз робе која је унета у царинско подручје *одговорно је* за испуњење напред наведених обавеза *и у случају претовара робе*.

Према одредби **члана 64. став 1. Царинског закона**, ако због непредвиђених околности или више силе обавезе прописане чланом 63. став 1. не буду у могућности да буду испуњене, лице које је било дужно да их испуни или лице које је преузело одговорност за испуњење тих обавеза, дужно је да без одлагања обавести надлежни царински орган о таквим околностима. Уколико непредвиђене околности не проузрокују тотални губитак робе, дужни су да обавесте царински орган и где се преостала роба налази.

Ставом 2. наведеног члана прописане су обавезе заповедника ваздухоплова у случају непредвиђених околности .

Царински орган у том случају одређује мере царинског надзора које ће се предузети над робом у ваздухоплову из става 2, уз могућност да, ако је то потребно, роба накнадно буде допремљена царинском органу или одвезена на неко друго место које је царински орган одредио или одобрио.

Одредбама чланова **65. до 67. ЦЗ** прописан је поступак допремања робе, уз обавезу подношења сажете декларације, осим за робу коју носе путници, као и за робу која је стављена у одређени царински поступак без обавезе допремања робе. Наведеним одредбама - чланом 67. ЦЗ прописана је могућност захтевања предходног прегледа робе .

Надаље, одредбом члана **71. ЦЗ** прописано је да се роба може истоварити или претоварити из превозног средства само на основу одобрења царинског органа, на месту које одреди или одобри царински орган, осим у случају деловања више силе.

Будући да се роба најчешће након уноса у царинско подручје РС ставља у *посебан поступак транзита*, то ће у оквиру одговорности возара бити речи о овом посебном царинском поступку који обухвата комплетну одговорност возара, као и регулативу прописану **Уредбом о царински дозвољеном поступању с робом**.

ЦАРИНСКИ ПОСТУПАК ТРАНЗИТА РОБЕ

Царински поступак транзита робе је један од посебних царинских поступака регулисан Царинским законом у одредбама **чланова од 118. до 127.** Овај поступак се може третирати као поступак са одлагањем. У новом царинском закону поступак транзита има два облика и то : **СПОЉНИ ТРАНЗИТ И УНУТРАШЊИ ТРАНЗИТ.**

Поступак спољног транзита, према одредби члана 118. Закона, дефинише се као кретање робе између два места унутар царинског подручја Републике Србије и то:

- стране робе, без наплате увозних дажбина и примена мера трговинске политике.
- домаће и стране робе, када је неопходно ради правилне примене одредбе која се односи на повраћај, односно отпуст царинског дуга.

Кретање робе може бити обављено у складу са одредбама Царинског закона и подзаконских акта на основу овог закона, али и на основу ТИР карнета, у складу са одредбама **ТИР Конвенције**, под условом да се то кретање:

- почиње и завршава ван царинског подручја Републике Србије;
- односи на испоруку робе која мора бити истоварена у царинском подручју Републике Србије, а која се транспортује са робом коју треба истоварити у трећој држави;
- обавља између два места у царинском подручју републике Србије преко територије треће државе;

Кад се транзит врши по основу ТИР карнета постоје посебне одредбе о одговорности возара, о чему ће посебно бити речи .

Кретање такође може бити и по основу **АТА карнета** који се користи као транзитни документ, надаље може бити и по основу докумената прописаних међународним споразумима прихваћених од стране Републике Србије, као и у оквиру поштанског саобраћаја, у складу са актима Светског поштанског савеза, када робу преноси ималац права и обавеза према тим актима, или је за њега преноси неко друго лице.

Поступак транзита примењује се и на кретање робе стављене у поступак са економским дејством, не искључујући одредбе које се примењују на тај поступак.

Носилац овог поступка је, према одредбама Закона, **ПРИНЦИПАЛ**, и он је одговоран за окончање поступка транзита у складу са прописима. Дужан је да положи обезбеђење за плаћање царинског дуга или других дажбина које могу настати у вези са робом, уколико није другачије прописано. Обезбеђење може да буде: појединачно или генерално за више транзита уз одобрење Управе царина које се може дати само лицу које има седиште на територији Републике Србије, и у могућности је да докаже да редовно користи поступке транзита уз могућност да испуни прописане обавезе у вези са поступцима транзита, као и да није теже кршио царинске прописе или понављао кршење царинских прописа.

У овом царинском поступку овлашћени привредни субјекат може да добије одобрење да користи генерално обезбеђење у умањеном износу, или да добије одобрење којим се изузима од обавезе полагања обезбеђења, ако је у предходном периоду правилно примењивао транзитни поступак, ако има добар бонитетски статус који омогућава правилно испуњење обавеза и ако сарађује са царинским органом. Наведени поступак примењује се и на кретање робе стављене у поступак са економским дејством уз сходну примену одредаба на такав поступак.

Поступак спољњег транзита завршава се допремом робе и предајом транзитног документа царинском органу, односно одредишној царинарници .

Одговорност принципала прописана је чланом 123. ЦЗ. Принципал је одговоран за:

- 1) предају робе одредишној царинарници у непромењеном стању, у прописаном року и уз придржавање мера које одреди царински орган ради обезбеђења истовестости робе;
- 2) придржавање одредаба које се односе на транзитни поступак;

На поступак транзита могу се применити прописи који уређују поједнстављени поступак у поступку транзита.

Поступак унутрашњег транзита према одредби члана 125. ЦЗ је кретање домаће робе од једног до другог места унутар царинског подручја Републике Србије без промене њеног царинског статуса при пролазу кроз територију треће земље, под условима прописаним **Уредбом о царински дозвољеном поступању с робом** (Службени гласник РС број 93/10), у даљем тексту Уредбом.

Кретање робе може бити у оквиру поступка транзита, под условом да је таква могућност прописана међународним споразумом на основу ТИР карнета (у складу са ТИР Конвенцијом), на основу АТА карнета који се користи као транзитни документ, на основу документа прописаног међународним споразумом прихваћеним од стране Републике Србије, као и у оквиру поштанског саобраћаја.

Поступак унутрашњег транзита примењује се када је Царинским законом и Уредбом изричито предвиђена његова примена.

Уредба о царински дозвољеном поступању с робом

Уредбом о царински дозвољеном поступању са робом (Сл. гласник РС 93/10), у делу ИВ. Царински статус робе и транзит, детаљно је разрађено поступање са робом, како у редовном поступку транзита, тако и у поједностављеном поступку. Посебна пажња је посвећена врсти превоза са специфичним поступањем са робом у друмском превозу, железничком и речном саобраћају, што је веома битно са аспекта вођења прекршајног поступка, пре свега у смислу прецизирања радње извршења прекршаја, као и начина извршења прекршаја.

У наведеном поглављу у *Одељку 1. члановима 386-393.* дефинише се царински статус робе са позивом на члан 62. ЦЗ, којим је дефинисано да сва роба која се уноси у царинско подручје Републике Србије се сматра страном робом и подлеже мерама царинског надзора од тренутка њеног уноса. Као таква, подлеже царинској контроли и остаје под царинским надзором док јој се не одреди статус, или док се са њом не поступи на један од начина прописаних чланом 62. став 2. ЦЗ.

Чланом 388. Уредбе прецизирано је значење појединих појмова битних за ову врсту поступања, и то:

- **Отпремна царинарница**-царински орган код кога је прихваћена декларација за поступак транзита;
- **Одредишна царинарница** - царински орган коме се мора показати роба која се превози у поступку транзита, како би се окончао поступак;
- **Царински орган обезбеђења** – организациона јединица Управе царина надлежна за доношење одлуке о прихватању обезбеђења које даје давалац обезбеђења;
- **Транзитна царинарница** – царински орган преко кога пошиљка у поступку транзита излази из царинског подручија Републике Србије, односно царински орган преко кога пошиљка која је прешла преко страног царинског подручија у поступку транзита улази у царинско подручја Републике Србије.

У сваком случају страна роба се у царинском подручију, или преко њега, превози у поступку транзита, осим ако је царинским прописима прописано другачије. У оквиру поступка транзита, у складу са чланом 118. став 1. тачка 2. ЦЗ, превози се и домаћа роба под условима прописаним Уредбом, а када се превози страна роба у складу са чланом 118. став 2. тачка 5. ЦЗ, између два места унутар царинског подручја у поштанском саобраћају на пакетима и пратећим исправама мора се ставити ознака-налепница чији су облик и садржина прописани у прилогу 32. Уредбе. Тразитни поступак за робу која се превози ваздушним путем обавезан је само ако се роба утовара или претовара у ваздухопловном пристаништу Републике Србије.

Одељком 2. прописане су одредбе о спровођењу тразитног поступка које детаљно прописују у под-одељку 1. појединачно обезбеђење плаћања дажбина. Надаље, Уредбом је у под-одељку 2.2. (Превозна средства и декларације, од члана 398. до 402), прописано је да се за робу која се превози у поступку транзита подноси декларација за поступак транзита која се попуњава на обрасцу ЈЦИ у складу Правилником. Као декларација за поступак транзита може се употребити и списак пошиљки прописан Правилником, који се може употребити као свака књиговодствена исправа. Једна декларација за поступак транзита укључује само робу која је утоварена, или која ће бити утоварена на једно превозно средство у једној отпремној царинарници до једне одредишне царинарнице. Уредба разрађује шта се подразумева под превозним средством када се роба превози заједно. Такође се Уредбом прописује ситуација када се декларација за транзитни поступак подноси системом електронске размене података и како се подноси списак пошиљки.

Под-одељком 2.3. (члан 403-407.) детаљно су прописане формалности у отпремној царинарници којима је прописано да роба која се превози у транзитном поступку не може бити пуштена док није осигурана њена истоветност, те да се истоветност робе по правилу осигурава стављањем царинских обележја. **Царинска обележја** су *царинска пломба, отисци царинског жига или царинског печата и налепница*. Као царинско обележје сматра се и опис робе оверен од царинског органа, који се употребљава ако се на царинску робу не могу ставити царинска обележја. Уредбом се детаљно прописује изглед пломбе као и које су то ознаке које се у том поступку могу ставити на робу.

У под-одељку 2.4. (члан 408-410.) Формалности у току пута- разрађује се поступак претовара робе на друго превозно средство под надзором царинског органа, поступак у случају ненамерног оштећења царинске пломбе и обавезе возара у вези са овим поступцима.

У под-одељку 2.5. (члан 411. и 412.), прописане су формалности у одредишној царинарници, евиденције које спроводи одредишна царинарница, при чему се прописује да на захтев лица које подноси декларацију за транзит одредишна царинарница издаје потврду пријема. Провера завршетка поступка је прописана у ситуацији када отпремна царинарница не прими доказ о завршетку транзитног поступка у року од осам дана од дана прихватања транзитне декларације, обавештавање главног обвезника и тражење од њега да у одређеном року поднесе доказ да је поступак транзита завршен. Ове одредбе су веома битне са аспекта вођења прекршајног поступка, а пре свега због чињенице да, уколико се овакав доказ не обезбеди, уследиће покретање прекршајног поступка. Надаље, Уредба разрађује поступак доказивања да је поступак транзита окончан у року прописаном у декларацији, подношењем надлежном царинском органу документа у форми потврђеној од стране одредишне царинарнице, који садржи податке неопходне за идентификацију робе, и из којих је видљиво да је роба била допремљена одредишној царинарници, односно овлашћеном примаоцу.

Одељком 4. Уредба прописује превоз домаће робе преко страног царинског подручја у складу са одредбама члана 125-127. ЦЗ. За ту робу се у отпремној царинарници, код које роба привремено улази у другу државу, подноси декларација за поступак транзита уз обавезу да се у рубрици 44. упише забелешка „превоз домаће робе преко страног царинског подручја“. Опис робе у декларацији за поступак транзита мора бити такав да недвосмислено омогући утврђивање робе приликом поновног уласка у Републику Србију. Царински орган мора при приступу робе прегледати робу и у рубрику Д уписати да је чињенично стање робе у складу са подацима у декларацији за поступак транзита. Одредишна царинарница при поновном уласку у Републику Србију робу ставља у слободан промет на основу декларације за поступак транзита, о чему обавештава отпремну царинарницу. За превоз робе преко страног царинског подручја у железничком саобраћају може се користити теретни лист ЦИМ, или предајни лист ТР.

Уредба надаље, у *Одељку 5*, прописује додатне одредбе које се примењују приликом размене података о транзитном поступку између царинских органа помоћу система електронске размене података.

У *Одељку 6.* детаљно се прописују поједностављења, наводе се врсте поједностављења као и чињеница да се ова поједностављења могу издати само лицима која имају седишта у Републици Србији, која редовно користе транзитне поступке за које царински органи располажу сазнањима да могу испунити обавезе утврђене одобрењем у вези са поједностављењем, те да нису извршила озбиљан прекршај царинских или пореских прописа, или нису учестало кршила те прописе. Наведена одобрења издају се у ситуацији када царински орган може лако и брзо да врши надзор и спроводи контролу а потребне контроле и остале административне мере нису у несразмери са захтевима подносиоца за поједностављење поступка. Подносиоци су дужни да воде евиденцију која царинским органима омогућава да врше ефикасну контролу. Уредба детаљно прописује начин подношења захтева, те документацију коју је неопходно прибавити у циљу одобрења захтева, као и поступак доношења одобрења и обезбеђења за плаћање евентуалног царинског дуга. Уредбом се такође дефинише статус овлашћеног пошилаоца, као и статус овлашћеног примаоца, те поступак добијања овог статуса, као и обавезе које проистичу из оваквог статуса.

У *Одељку 7.* детаљно се разрађују поједностављени поступци за превоз робе у железничком саобраћају или у великим контејнерима. Основно обележје је да када се роба превози у поступку транзита, одговарајуће формалности могу се уз одобрење царинских органа

поједноставити у складу са одредбама Уредбе, ако превоз робе обавља овлашћени железнички превозник, и ако се превоз робе у поступку транзита обавља на основу међународног товарног листа ЦИМ. Товарни лист ЦИМ, користи се за робу која се превози у поступку транзита као декларација за поступак транзита. Овлашћени железнички превозник води евиденцију у својим књиговодственим службама у вези са транзитом робе, и у том случају је главни обвезник за поступак транзита. Уредба прописује да као превоз у поступку транзита започне у царинском подручју и у њему се и завршава товарни лист ЦИМ, подноси се отпремној царинарници. Такође Уредба прописује да је одредишна царинарница она царинарница на чијем се подручју налази одредишна железничка станица.

Када превоз започне ван царинског подручја, а у њему се и завршава, царинарница која се налази на подручју граничне железничке станице преко које роба улази у царинско подручје сматра се отпремној царинарницом. Надаље се прописује да за страну робу за коју није предвиђено кретање на подручју друге државе, царински орган може да одобри овлашћеном железничком превознику превоз стране робе употребом товарног листа који употребљава за превоз домаће робе, под условом да железнички превозник обезбеди све мере за означавање робе и товарног листа ознакама које се користе у међународном железничком саобраћају.

Под-одељком 6.7.2. (члан 461.- 474.) прописане су одредбе у вези робе која се превози у великим контејнерима, а коју превозе железничке компаније уз помоћ превозних предузећа на основу предајног листа ТР. **Предајни лист ТР** и други међународно признати обрасци које користи превозник за робу која се превози у поступку транзита, користи се као декларација за поступак транзита. Уредба прописује обавезу превозника у вези књиговодствене евиденције коју мора дати на увид надлежним царинским органима ради контроле, такође и обавезу да на захтев царинског органа мора послати све исправе и дати све информације које су повезане са послатим пошиљкама, као и друге обавезе прописане овом Уредбом. У том случају железнички превозник је главни обвезник за пошиљку коју преузме да превози и брине се о означавању превоза који се одвија у поступку транзита тако што се означава налепницом чији су облик и садржај прописани у прилогу 38. Уредбе. Уредба прописује и случајеве у погледу промене уговора о превозу, као и друге битне елементе ове врсте превоза. Такође се прописује да уколико је у товарном листу ЦИМ, или предајном листу ТР, приложен списак пошиљки, на њих се примењују одредбе Уредба која се односи на списак пошиљки, па се број приложених списака уписује у рубрику у којој се наводе прилози у товарном листу ЦИМ или предајном листу ТР. Поред тога треба навести број вагона на који се односи товарни лист ЦИМ или број контејнера који садржи робу.

Одељком 6.8. прописују се поједностављени поступци који се односе на превоз робе ваздухопловом (члан 477-488.). Царински орган може одобрити авио-превознику да користи *робни манифест* као декларацију за поступак транзита када манифест садржином одговара узорку из Додатка 3. Прилога 9. **Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству** (олакшице ниво 1). У царинском одобрењу наводи се облик манифеста, отпремно и одредишно ваздухопловно пристаниште. Авио-превозилац доставља примерак одобрења царинском органу сваког од ових пристаништа. Када превоз укључује домаћу и страну робу, роба се наводи на одвојеним манифестима и сваки од манифеста мора садржати прописану ознаку, као и прописане податке, број ваздухопловног товарног листа, број колета, уобичајени трговачки назив робе, бруто масу, и др.

Авио-превознику који обавља велики број летова под прописаним условима може се одобрити употреба манифеста као транзитне декларације, који се шаље системом електронске размене података између отпремног ваздухопловног пристаништа и

одредишног ваздухопловног пристаништа (олакшица ниво 2.). Уредбом је прописан начин подношења захтева за одобрење овог нивоа олакшице, као и услови под којима морају бити испуњени, ознаке о врсти робе, електронско подношење и друго. Сматра се да је транзитни поступак окончан када је манифест, који је био послат електронском разменом података, доступан царинском органу на одредишном ваздухопловном пристаништу, и када им је предата роба.

Одељком 6.9. прописује се поједностављени поступак за водени транспорт (члан 479-483.). Редовна услуга речног превоза означава редовну услугу којом се роба превози у бродовима који плове само између пристаништа која се налазе на царинском подручју Републике Србије и не може доћи, изаћи, или пристати у било које место ван овог подручја, или у слободну зону . Царински орган може тражити доказ о поштовању одредаба о овлашћеним услугама речног превоза. Уколико се утврди да исте нису испоштоване, о томе се обавештавају све остале надлежне царинарнице.

Царински орган може овластити бродарску компанију да користи робни манифест као декларацију за поступак транзита- поједностављени поступак ниво 1. Поступак се одобрава под прописаним условима, уз обавезу обележавања робе на прописани начин, те обавезу садржине манифеста, овере, предаје у надлежној луци, и др.

Уредбом је прописана могућност коришћења једног манифеста за велики број редовних вожњи – поједностављени поступак ниво 2. Прописани су услови добијања овог одобрења, као и начин окончања поступка транзита - предајом манифеста и робе надлежном царинском органу у одредишној луци. Надаље, прописане су и евиденције које води бродарско друштво и обавеза бродарског друштва да о неправилностима обавести царински орган.

Одељком 6.10. (члан 483) прописан је поједностављени поступак за превоз робе цевоводима и електричним водовима. Овај поступак односи се на робу која се превози цевоводима и почиње уласком на царинско подручја РС . Главни обвезник у овом поступку је лице одговорно за цевовод . Поступак транзита сматра се завршеним када роба која се превози цевоводом стигне у објекте примаоца или у дистрибутивну мрежу примаоца, а то се на одговарајући начин упише у његову пословну евиденцију. Евиденција се мора водити, и омогућити царинском органу увид у евиденцију и контролу пословне евиденције. Наведени прописи односе се и на превоз електричне енергије.

Уредбом су прописани рокови за наплату царинског дуга, уколико није окончан поступак транзита као и начин обавештавања даваоца обезбеђења за поступак који није завршен.

Превоз и поступци са обрасцима ТИР или АТА карнета, који се може употребити као декларација за поступак транзита за превоз стране и домаће робе преко царинског подручја, или од једног до другог места у царинском подручју, врши се у складу са међународним конвенцијама. За робу која се превози, уз употребу наведених образаца, користи се обезбеђење прописано тим конвенцијама.

Прекршајна одговорност

Уважавајући материјалне одредбе Закона, као и Уредбу о царински дозвољеном поступању с робом, непридржавање прописаних правила доводи до чињења царинских прекршаја.

- **Прекршај из члана 292. став 1. тачка 3.** Царинског закона, чини лице које не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза. или не допреми робу царинском органу;
- **Прекршај из члана 292. став 1. тачка 4.** Царинског закона чини лице које у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку;

За наведене прекршаје прописана је *казна од једноструке до четвороструке* вредности вредности робе која је предмет прекршаја. Поред прописане новчане казне Закон прописује и императивну заштитну меру одузимања робе у смислу члана 298.

Одредбом **члана 296. ЦЗ**, прописана је одговорност за лице које купи, распродаје, прима као поклон, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превози, чува, користи или по било ком основу стиче робу за коју зна или према околностима морао знати, а је предмет прекршаја из члана **292. ЦЗ**, казниће се истом казном која је предвиђена за починиоца прекршаја. Имајући у виду да је за овај прекршај прописана заштитна мера одузимања робе, надлежан за вођење прекршајног поступка је месно надлежни Прекршајни суд.

Поред наведених прекршаја, у поступку транзита могуће је извршити и неки од следећих **прекршаја прописаних у члану 294.** за који је прописана новчана казна у износу од 10.000 динара до 1.500.000,00 динара и то:

- У тачки 2. ако не достави документацију или не пренесе информацију царинском органу, тј. не пружи другу неопходну помоћ у спровођењу царинског поступка;
- У тачки 4. ако истовари или претовари без одобрења царинског органа, или спроведе одобрени истовар или претовар робе на местима која нису намењена или одобрена за ту сврху, или пропусти да на време обавести царински орган у случају непосредне опасности која изискује хитно истоварање или претовар робе;
- У тачки 7. ако пропусти да прописно заштити царинско обележје од уништења или оштећења, или га уклони са превозног средства без овлашћења царинског органа, осим ако је услед непредвиђених околности или услова више силе такво уклањање или уништење обележја неопходно да би се заштитила роба или превозно средство (члан 97. став 2.)
- У тачки 8. ако делује у супротности са чланом 89. или не поштује обавезе које мора испунити у случају примене одобрења за поједностављени поступак;
- У тачки 10. ако не поштује обавезе које проистичу из одобрења поступка са економским дејством;
- У тачи 12. ако не заврши транзитни поступак и не преда робу царинском органу одредишта у неизмењеном облику, или не преда у за то прописаном року, или не поштује остале мере које предузме царински орган да би обезбедио идентитет робе (члан 119. и 121.);

Сви прекршаји, осим онога у тачки 12, који је искључиво везан за поступак транзита, су општег карактера и могу се извршити и у неком од других одобрених поступака.

Прекршајем из члана 295. прописана је новчана казна у износу од 5.000 динара до 500.000 динара за лице:

- У тачки 2. које пропусти да у року превезе робу, путем и на начин како је то одредио царински орган приликом прецизирања радње извршења прекршаја, навести и начин извршења прекршаја, прецизиран кроз обавезу прописану Уредбом;
- У тачки 4. за потребе обављања прегледа робе и превозних средстава којима се она преноси, не истовари или не распакује робу након што је то од њега затражио царински орган;
- У тачки 11, пропусти да води евиденцију за робу која је стављена у царински поступак на начин на који је одредио царински орган или је неуредно води.

Као што је напред наведено, ови прекршаји су општег карактера, па је приликом прецизирања радње извршења у захтеву за покретање прекршајног поступка, као и приликом утврђивања прекршајне одговорности, неопходно навести и основ из Уредбе који регулише конкретно поступање (примера ради, која је и каква евиденција прописана, и у ком облику у конкретном поступању у поступку транзита). За вођење прекршајног поступка за прекршаје из члана 294. и 295. ЦЗ стварно је надлежна Комисија за прекршаје месно надлежне царинарнице.

Имајући у виду да су наведеним одредбама санкционисане углавном неуредности, треба имати у виду и да је за робу до вредности испод 1.000 еура прописана могућност изрицања **мандатне казне на лицу места**, у смислу члана 297. Царинског закона.

4. Увозник / Извозник робе

Одредбом члана 3. **Закона о спољнотрговинском пословању** (Сл. гласник РС 36/09,36/11 и др.88/11) прописано је да се под лицима у спољнотрговинском пословању подразумева домаће лице које се у смислу тог закона подразумева као правно лице, огранак домаћег и страног правног лица и предузетник који има седиште, односно који је регистрован у Републици Србији, као и физичко лице које има пребивалиште у Републици Србији, осим физичких лица која имају пребивалиште односно боравиште ван Републике Србије дуже од годину дана.

Наведеним Законом, под спољнотрговинским прометом подразумева се промет између домаћих и страних лица који се обавља **на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима**. Спољнотрговинско пословање Законом је уређено у складу са правилима **Светске трговинске организације (СТО) и прописима Европске уније (ЕУ)**. Спољнотрговински промет појединим врстама робе може се посебно уредити у складу са правилима СТО и ЕУ. Спољна трговина наоружањем и војном опремом, као и робом двоструке намене, уређена је посебним законом.

Овим Законом уређени су принципи спољнотрговинског пословања који се састоје у :

- *Слободи спољнотрговинског промета робом*
- *Третману најповлашћеније нације* – дају се предности и погодности за робу за коју Република Србја одобри, у односу на услуге пружаоца из једне државе или царинске територије, који није неповољнији од третмана сличних услуга. Овај принцип укључује споразуме о слободној трговини, или аранжман о пограничној трговини, или услове одобрене или засноване на прелазном споразуму о успостављању слободне трговине или царинске уније.

Са аспекта царинских прописа наведени принцип је битан када је у питању порекло робе, с обзиром да по правилу подразумева примену неке од царинских повластица прописаних чланом 30. Тачка 6. ЦЗ, односно примену неке преференцијалне одредбе, или снижене стопе царине за одређене производе који се по правилу дефинишу Међународним билатералним или мултилатералним уговорима.

Када је у питању прекршајна одговорност, неретко се у документима која се подносе уз царинску декларацију прилажу неверодостојне исправе којима се покушава приказивање нетачног порекла робе, у намери да роба буде ослобођена од плаћања дажбина, или да буду плаћене дажбине у мањем износу. Поступајући на наведени начин чини се прекршај из **члана 293. став 1. ЦЗ** ,за који је прописана новчана казна у распону од једноструког до четвороструког износа ускраћених дажбина, уз изрицање заштитне мере одузимање робе.

- *Национални третман робе*- подразумева да страна роба неће имати мање повољан третман од домаће робе.
- *Забрана квантитативног ограничења*
- *Изузеци од принципа спољнотрговинског пословања (члан 11.):*

Ограничења у спољнотрговинском пословању уводе се у циљу неопходне заштите јавног морала, неопходне заштите живота и здравља људи , животиња и биљака, односе се на увоз и извоз злата и сребра, односно како би се усагласила са прописима који нису у супротности са одредбама споразума СТО, укључујући примену царинских прописа, прописа којима се уређује заштита патента, жигова, ауторских права, у циљу заштите уметничког, историјског или археолошког блага, необновљивих природних богатстава, ограничења извоза сировина произведених у Републици Србији потребних домаћој прерађивачкој индустрији, у случају несташице одређених производа, у циљу заштите безбедности људи, ако се односе на фисионе материјале или материјале од којих они проистичу, промет оружја, муниције и средстава за вођење рата, као и на промет друге робе и материјала који се врши за потребе снабдевања оружаних снага. У конкретном случају ради се о роби за коју је неопходно прибавити одређене дозволе или сагласности надлежних државних органа, прописаним посебним прописима из делокруга рада тих органа, у противном увоз, односно извоз тих производа је забрањен.

Са аспекта прекршајне одговорности посебну тежину имају прекршаји чији је предмет извршења роба чији је увоз недозвољен, односно ограничен. Наиме, код увоза, односно извоза увозник/извозник је дужан да прибави дозволу или сагласност за увоз одређене врсте робе, уз обавезу поштовања, како допреме, тако и складиштења овакве врсте робе. Најчешћи прекршај који се чини услед непоштовања ових прописа је је прекршај из **члана 292. став 1. тачка 1. ЦЗ** којим је санкциониран унос и износ робе ван граничног прелаза, или увреме када гранични прелаз није отворен за промет; унос или износ скривене робе преко граничног прелаза. Уколико се роба уноси у складу са одредбама закона преко граничног прелаза, тада најчешће долази до извршења прекршаја из **члана 292. став 1. тачка 3. ЦЗ**. Код ове врсте прекршаја најчешће су у саизвршилачком односу возар робе који робу уноси у царинско подручје РС, при чему је увозник робе био у пуном сазнању коју робу увози и коју документацију је дужан да за исту обезбеди. Имајући у виду обавезе возара и увозника према домаћим и међународним прописима, возар не може износити одбрану да није знао да се роба не налази у превозном средству обзиром да је био дужан да присуствује утовору, односно да му пошилац робе није доставио уз товарни лист фактуру за спорну робу. Увозник, обзиром да спољнотрговински промет обавља на основу уговора, такође је знао коју робу увози и шта то подразумева. Нису ретке ситуације да се роба не допреми царинском органу у циљу онемогућавања царинског органа да изврши преглед и правилно

спроведе поступак царињења. И у наведеном случају чини се прекршај из члана **292. ста 1. тачка 3.** Према раније важећој пракси за царинске прекршаје, уколико би се таква роба затекла у возилу које прати ТИР карнет, таква роба би имала третман скривене робе. О прекршајима који се везују за прекршаје са робом у возилима са ТИР карнетом обавештава се гарант - Привредна комора РС, која обавештава Савет ИРУ.

Поред наведеног, увозник/извозник, као саизвршиоци са заступником –царинском декларантом, могу бити одговорни за прекршај из члана **292. став 1. тачка 4. ЦЗ**, уколико сва роба која је предмет царињења не буде обухваћена декларацијом за конкретни поступак, имајући у виду да према одредби члана 159. Уредбе о царински дозвољеном поступању одговарају за тачност унетих података у царинску декларацију, као и за исправност исправа поднетих уз исту. О наведеној одговорности биће више речи у поглављу које се бави декларисањем робе.

Поред наведених тежих прекршаја, увозник може учинити и неки од прекршаја из члана **294. став 1. ЦЗ** за који је прописана новчана казна у **износу од 10.000 динара до 1.500.000 динара** и то:

- **прекршај из тачке 1.** Уколико приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка, било директно било индиректно, поднесе царинском органу документацију која садржи неистините податке и под условом да такво чињење подразумева плаћање дажбина у мањем износу, плаћање смањеног износа, или ослобођење од плаћања царинског дуга, или права које му по закону не припадају,
- **прекршај из тачке 2.** Уколико не достави тражену документацију, или не пренесе информацију која је неопходна царинском органу, тј. не пружи другу неопходну помоћ у спровођењу царинског поступка; Овај прекршај се најчешће чини приликом контроле прихваћене декларације, уколико се из приложених списа не може недвосмислено закључити о природи робе у сврху правилног сврставања по царинској тарифи, или пак у поступку накнадне контроле окончаног царињења.
- **прекршај из тачке 3.** Припреми или наложи припрему лажне евиденције о пореклу робе, припреми или наложи припрему документације која садржи нетачне податке, а дело би до одобрења поступка са економским дејством, или утврђивање преференцијалног порекла робе која је обухваћена том декларацијом; Овај прекршај фактички представља санкционисање покушаја за извршење тежег прекршаја из члана 293. ЦЗ.
- **прекршај из тачке 5.** Уколико не унесе у декларацију све податке који су одлучујући за утврђивање тарифног сврставања (врста робе) према номенклатури, или у декларацију унесе тарифну ознаку која је другачија у односу на природу робе, а при чему такво чињење проузрокује, или може проузроковати, плаћање дажбина у мањем износу.

Када је у питању **извоз робе – тачка 5.** Односи се на прекршај лица које у извозну декларацију унесе податке о већој количини, већој вредности, или другачијем пореклу робе од оног који је утврдио царински орган. Код овог прекршаја неопходно је знати из ког разлога је нетачно означена количина, заправо ближе утврдити намеру да ли је у питању стимулација за извоз пољопривредних производа, а када је у питању порекло, да ли су испуњени услови из конкретног међународног споразума.

Тачка 6. Односи се такође на извозну робу и на истинитост приложених докумената, и у вези је са повлашћеним положајем, или правом које му по закону не припада. Код одлучивања о овом прекршају треба, између осталог, имати у виду да ли се ради о роби из члана 11. Закона о спољнотрговинском пословању о коме је напред било речи.

Поред наведених прекршаја који се најчешће чине, прописани су прекршаји и у другим тачкама члана 294. и 295. ЦЗ, али се углавном односе на прекршаје везане за посебне поступке (транзит, складиштење, активно оплемењивање, и друго), о чему ће посебно бити речи. За вођење прекршајног поступка по наведеним члановима, у смислу члана 285. став 1. надлежне су Комисије за прекршаје месно надлежних царинарница, с обзиром да је прописана само новчана казна.

Сви наведени прекршаји најчешће се чине у неком од саизвршилачких односа увозника са возаром или царинским агентом, у зависности од конкретне правне ситуације.

Поступак пријављивања робе

Материјално правна регулатива

Царинским законом је прописано да се роба уноси у царинско подручје преко граничних прелаза у време када су они отворени за промет. Истим законом је прописано да роба која се износи, односно уноси у царинско подручје Републике Србије, и подлеже мерама царинског надзора, мора се пријавити и допремити царинском органу од кога се захтева царински дозвољено поступање или употреба робе. Приликом уласка робе у царинско подручје Републике Србије роба се може пријавити усмено, када је та могућност прописана законом или подзаконским актом, писмено или конклюдентном радњом.

Робу у царинско подручје најчешће уноси возар, па је у смислу члана 60. став 2. ЦЗ, као возар, означено лице које уноси робу, или преузима одговорност за унос робе у царинско подручје. Закон познаје и одређене изузетке када се возар неће сматрати одговорним, и то у случају када је у питању комбиновани превоз робе. Тада је возар лице које управља превозним средством, као активним превозним средством, и у случају када се роба допрема бродом или ваздухопловом, уколико постоји уговор о подели капацитета, возар је лице које је закључило уговор или издало бродски или авио товарни лист за превоз робе у царинско подручје Републике Србије. Уредбом о царински дозвољеном поступању са робом у члану 132. дефинисана је одговорност возара за пријављивање робе, односно њен унос у царинско подручје Републике Србије.

Роба која се допрема царинарници мора бити обухваћена сажетом декларацијом чији је образац прописан ***Правилником о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку*** (Службени гласник РС број 29/2010, у даљем тексту Правилником). Лице које подноси сажету декларацију мора да на захтев царинског органа покаже и истовари робу која није била истоварена из превозног средства, а наведена је у увозној сажетој декларације, све док се за ту робу не одобри царински дозвољено поступање или употреба. Царински орган је овлашћен да изврши преглед и утврди истоветност робе у сваком моменту. Уредбом је регулисано у члану 133. у којим случајевима се не подноси сажета декларација, као и признавање обавеза из међународних споразума у члану 134. Подношење сажете декларације регулисано је одредбама чланова 135. до 140. Уредбе, а биће у потпуности разрађено доношењем новог Правилника о подношењу исправа у царинском поступку.

У зависности од превозног средства којим се роба допрема у царинско подручје, прописани су рокови до када се сажета декларација мора поднети када је у питању роба која се допрема ваздухопловом, у случају железничког саобраћаја, и бродског саобраћаја, као и у случају када се роба допрема друмским саобраћајем. Рокови за подношење увозне сажете

декларације, у зависности од врсте превозног средства, регулисани су одредбама чланова од 141. до 143. Уредбе.

Ако се утврди да роба пријављена царини, за коју је захтевано подношење увозне сажете декларације, није обухваћена таквом декларацијом, лице које је унело робу, или лице које је преузело одговорност за превоз робе у царинско подручје Републике Србије, мора одмах да поднесе увозну сажету декларацију. Уколико не поступи у складу са одговарајућим прописима, чини се царински прекршај о којима ће касније бити речи.

Након што се изврши пријављивање робе, путем сажете декларације роба се смешта у простор за привремени смештај, у складу са одредбама **76. став 1. ЦЗ**, те уколико се ради о просторима који су стално одобрени за привремени смештај робе, ти простори се означавају као „складишта за привремени смештај“. За робу која је смештена у складиште за привремени смештај одговорно је лице коме је поверено управљање над складиштем, а уколико складиштем управља царински орган, може се, ради спровођења царинских прописа, захтевати сукључарство царинских органа са власником простора за привремени смештај, или да имацац простора за привремени смештај води евиденцију о роби која омогућава праћење и кретање робе.

Сажету декларацију за привремени смештај подноси лице које пријављује робу, или друго лице у његово име, најкасније у моменту пријављивања робе. Уколико сажету декларацију за привремени смештај подноси лице које не управља складиштем за привремени смештај, царински орган о томе обавештава лице које управља складиштем за привремени смештај, под условом да је то лице наведено у сажетој декларацији за привремени смештај, и да је повезано у царинском систему. Сажета декларација за привремени смештај може да се поднесе са позивом на увозну сажету декларацију за предметну робу, на сажету декларацију за привремени смештај, и позивањем на увозну сажету декларацију, или товарним листом или другим транспортним документом, под условом да он садржи појединости из сажете декларације за привремени смештај, укључујући и позивање на увозну сажету декларацију за предметну робу.

За страну робу која се налази у поступку транзита, као сажета декларација користи се примерак декларације за транзитни поступак намењен одредишној Царинарници.

Одредбом **члана 59. и 60. Царинског закона** прописано је да царински орган може одобрити да се за робу која се уноси у царинско подручје Републике Србије поднесе претходна декларација која мора да садржи податке који су неопходни за обављање анализе ризика и одговарајућу примену царинске контроле, пре свега због потребе безбедности и заштите. Наведена декларација подноси се и ставља на располагање царинском органу пре него што се роба унесе у царинско подручје. Она се, по правилу, подноси електронским путем, а изузетно у писменој форми.

Лице које је поднело сажету декларацију мора поштовати мере које је одредио царински орган. Уколико сажета декларација није поднешена, за спровођење мера које је одредила царинарница одговорно је лице које би у складу са чланом 69. став 2. морало поднети сажету декларацију.

Роба која се уноси у царинско подручје Републике Србије, воденим или ваздушним путем, и која у току превоза остаје у истом превозном средству без претовара, пријављује се, у складу са чланом 65. ЦЗ, царинском органу, само у луци или на аеродрому, где се истовара или претовара.

Уредбом су посебно прописане одредбе о привременом смештају робе након допремања робе царинском органу, одредбом члана 146.

Одредбом члана 148. Уредбе регулисана је обавеза подношења сажете декларације за робу која се налази у привременом смештају, као и обавеза лица које подноси ову декларацију, да исту поднесе најкасније до тренутка пријављивања робе. Уколико декларацију подноси лице које не управља складиштем за привремени смештај, обавеза је царинског органа да обавести лице које управља складиштем за привремени смештај да ће роба бити смештена у то складиште. Овом одредбом регулисан је и начин подношења сажете декларације, као и случајеви када се не подноси сажета декларација. Наведене одредбе у потпуности ће бити примењене након доношења новог Правилника о подношењу исправа у царинском поступку.

Чланом 150. Уредбе ближе је прописан преглед робе, узимање узорак на захтев заинтересованих лица, те форма подношења захтева за предходни преглед робе, и узимање узорак. Уредбом су прописане и посебне одредбе за робу која се превози бродом и ваздухопловом, члановима 151. до 157. Уредбе.

Прекршајна одговорност

Прекршајем из члана **292. став 1. ЦЗ** прописано је да ће се новчаном казном од једноструког до четвороструког износа вредности робе која је предмет прекршаја казнити лице, ако:

- уноси или износи робу ван граничног прелаза, или у време када гранични прелаз није отворен за промет; уноси или износи сакривену робу преко граничног прелаза (члан 58. ЦЗ).

Као што је напред изнето, роба се може унети у царинско подручје искључиво преко граничног прелаза, у време када је он отворен за промет. Уколико се роба уноси ван граничног прелаза, или у време када гранични прелаз није отворен, или се роба уноси или износи скривена преко граничног прелаза, чини се наведени прекршај. У току поступка, уколико се лице кажњава за унос или износ скривене робе, мора се, пре свега, у Захтеву, а касније и приликом утврђивања одговорности, утврдити где је и на који начин била сакривена роба, јер се уобичајени простори где се роба смешта ради преноса преко граничног прелаза не могу третирати као скривена места. Овде се пре свега мисли на унос робе која није била у гепеку возила већ, примера ради, у простору у коме се налази мотор, у вратима испод тапацирунга, на месту где се обично држи резервни точак, и друго.

Ставом 3. наведеног члана прописано је да прекршај чини лице које не пријави робу која се уноси преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије, или се не допреми роба царинском органу (члан 63. и 65.). Чланом 63. ЦЗ прописано је да лице које уноси робу у царинско подручје дужно је да робу пријави и без одлагања превезе путем, на начин, и у року који одреди царински орган, до Царинарнице, или другог места које је одобрио царински орган, или у слободну зону непосредно пловним или ваздушним путем, односно копном, без преласка кроз неки други део царинског подручја. Наведену робу, према одредби члана 65. ЦЗ, лице које је унело робу дужно је да допреми Царинарници, а као што је напред наведено, по правилу је то возар који је преузео одговорност за превоз робе пошто је она унета у царинско подручје Републике Србије. Уредбом је ова обавеза у члану 132. јасно прописана возару, као и изузеци од правила, а обавеза подношења увозне сажете декларације у члану 133. Уредбе.

У ставу 4. наведеног члана прописана је прекршајна одговорност за лице које у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку, а овај прекршај може се односити на било коју врсту декларисања робе, у било ком поступку, почев од пријављивања робе по сажетој декларацији, па до било ког другог декларисања за поступак, за које лице има обавезу подношења декларације.

Уколико је прекршај извршило правно лице, прописана је казна за одговорно лице у износу од 5.000 до 25.000 динара, и то уколико изврши неки од прекршаја из става 1. члана 292. ЦЗ. Поред прописане казне за наведене прекршаје, прописана је заштитна мера одузимања робе у смислу члана 298. ЦЗ, као и уколико иста буде затечена у превозном средству, па уколико вредност робе прелази једну трећину вредности превозног средства, а власник тог превозног средства је знао, или могао знати, да ће се оно користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја, може се одузети и превозно средство. Уколико је превозно средство посебно конструисано, адаптирано, измењено или на било који други начин прилагођено сврси скривања робе, исто ће се одузети без обзира на вредност робе и власништво над превозним средством.

Одредбом **члана 296. ЦЗ** прописана је одговорност других лица као посебна одговорност, уколико та лица купују, продају, распродају, примају као поклон, скривају, примају ради смештаја у одговарајући простор, преузимају ради смештаја у одговарајући смештајни простор, или превозе, чувају, користе, или по било ком основу стичу робу за коју знају, или за коју су, имајући у виду дате околности, морали знати да су предмет прекршаја из члана 292. до 295. овог Закона, и иста подлежу казнама које су предвиђене за починиоца прекршаја.

Старим Царинским законом ови прекршаји су били третирани као тежи прекршаји, па је за преношење робе, или покушај преношења скривене робе (члан 333. ЦЗ) била прописана казна од једноструке до петоструке вредности робе; за прекршај непријављивања робе царинском органу приликом уношења у царинско подручје (члан 334. став 1. тачка 1.), као и пренос робе, односно покушај преноса робе преко царинске линије ван граничног прелаза (члан 334. став 1. тачка 2.) била је прописана казна у распону од једноструког до четвороструког износа вредности робе. Уколико би прекршај извршило правно лице, казна за одговорно лице у правном лицу била је прописана у распону од 10.000 динара до 63.000 динара. Чланом 335. ЦЗ било је прописано да ће се казнити заповедник брода или ваздухоплова новчаном казном у износу од 4.500 динара за свако колето, или 12.000 динара за сваку тону, ако се ради о расутом терету који није унет у манифест брода или ваздухоплова. За прекршаје из члана 333. и 334. став 1. тачка 1. и 2. ЦЗ, одредбом члана 385. став 1. ЦЗ, била је прописана императивна заштитна мера одузимања робе.

Уважавајући одредбе члана 6. Закона о прекршају РС, нови Царински закон је у погледу висине прописане казне повољнији за окривљеног који је учинио прекршај из члана 333. ЦЗ до почетка примене новог Царинског закона 3.05.2010. године, обзиром да је чланом 292. став 1. тачка 1. прописана казна до четвороструке вредности робе.

Недопремање робе царинском органу, сада прописано као прекршај из члана 292. став 1. тачка 2. ЦЗ, у старом Царинском закону био је прописан прекршај у члану 340. став 1. тачка 1, за који је била прописана новчана казна од једноструког до троструког износа вредности робе и није била прописана заштитна мера одузимања робе, што значи да је нови Царински закон неповољнији по учиниоца прекршаја, уколико је прекршај извршен пре 3.05.2010. године.

Поред наведених прекршаја, Царинским законом су санкционисане и радње које су у супротности са мерама царинског надзора над робом над којом није одобрено царински дозвољено поступање, дакле пре декларисања робе, за одређени царински дозвољени поступак, а које се односе на поступање са робом одмах након њеног уношења у царинско подручје или пријављивање.

Новчаном казном у износу од 10.000 динара до 1.500.000 динара казниће се лице које учини прекршај из члана:

- **294. став 1. тачка 4.** истовари или претовари робу без одобрења царинског органа, или спроведе одобрени истовар или претовар робе на местима која нису намењена, нити одобрена за ту сврху, или пропусти да на време обавести царински орган у случају непосредне опасности која изискује хитно истоварање или претовар робе, или без овлашћења царинског органа изнесе робу из простора где је роба првобитно била смештена (члан 71. и 72.);
- **294. Став 1. тачка 7.** пропусти да прописно заштити царинско обележје робе од уништења или оштећења, или га уклони са превозног средства без овлашћења царинског органа, осим ако је услед непредвиђених околности или услова више силе такво уклањање или уништење обележја неопходно да би се заштитила роба или превозно средство;
- **294. став 1. тачка 8.** делује у супротности са чланом 89. или не поштује обавезе које мора испунити у случају примене одобрења за поједностављени поступак (члан 101.)

Новчаном казном у износу од 5.000 динара до 500.000 динара које учини прекршај из члана

- **295. Став 1. тачка 2.** ЦЗ, уколико пропусти да у року превезе робу, путем и на начин, како је одредио царински орган (члан 63.);
- **295 став 1. тачка 3.** ЦЗ, уколико не поднесе сажету декларацију у складу са чланом 68. овог закона, или поднесе сажету декларацију након прописаног периода (члан 68.);
- **295 став 1. тачка 4.** ЦЗ, уколико за потребе обављања прегледа робе, или превозног средства којим се она преноси, не истовари или не распакује робу након што је то од њега затражио царински орган (члан 71. став 3.);
- **295 став 1. тачка 5.** ЦЗ, уколико не поднесе захтев за доделу неког од царински дозвољених поступања или коришћења робе, или пропусти да обави такве формалности у прописаном року (члан 73. и 74.);
- **295 став 1. тачка 6.** ЦЗ, чува робу у привременом смештају на местима и под условима који су у супротности са онима које је одобрио царински орган, или спроводи поступке над робом којима се мења њен изглед и техничке карактеристике (члан 76. и 77.)

Наведени прекршаји у старом Царинском закону били су сврстани у категорију лакших прекршаја (члан 374,375,376, 377.) за које је била прописана казна до 30.000 динара, те уколико су учињени пре 3.05.2010. године су повољнији по учиниоца прекршаја у смислу члана 6. Закона о прекршајима РС.

У погледу надлежности за вођење прекршајног поступка, имајући у виду одредбе члана 285. и 287. Закона о прекршајима, **за прекршаје прописане чланом 292. ЦЗ**, будући да је за исте,

пored новчане казне, прописано и изрицање заштитне мере из члана 298. ЦЗ, стварно је надлежан месно **надлежни Прекршајни суд**, односно **за прекршаје из члана 295. ЦЗ** ствано је **надлежна Комисија за прекршаје царинарнице** на чијој територији је извршен прекршај.

У захтеву за покретање прекршајног поступка мора се навести чињенични опис радње прекршаја из кога призилази правна квалификација дела, нарочито када је у питању прекршај из члана 292. став 1. тачка 1. ЦЗ, навођењем тачног места и времена извршења прекршаја, као и места где је роба била скривена, јер управо ови елементи су нужни да би се дело квалификовало као прекршај из члана 292. став 1. тачка 1. ЦЗ. У образложењу захтева подносилац захтева је дужан навести која се материјална одредба закона, односно подзаконског акта, повређује.

ДЕКЛАРИСАЊЕ РОБЕ

Декларисање робе је општи царински поступак. У смислу царинских прописа, представља радњу којом лице од царинских органа захтева, у прописаној форми или на прописан начин, спровођење одговарајућег поступка. **Уредбом о царински дозвољеном поступању с робом** (у даљем тексту Уредбом) у члану 159. прописано је да подношење декларације коју потпише декларант или његов заступник, не искључује прекршајну одговорност ових лица, сматра се обавезним у погледу: тачности података у декларацији; исправности приложених исправа; поштовања свих обавеза у вези са стављањем робе у одговарајући царински поступак. Уколико декларант употребљава систем електронске размене, уз одобрење Управе царина, потпис се замењује другим обликом идентификације који се заснива на шифри, под условом да су испуњени технички и правни услови.

Одредбом члана 160. Уредбе прописано је да исправе које се прилажу уз царинску декларацију, орган је дужан да чува, осим ако није другачије прописано, или су декларанту потребне за друге поступке.

Законом је прописано да је **декларант** лице које подноси декларацију у своје име, или у име лица у чије име се подноси декларација. Чланом 88. ЦЗ прописано је да се декларација може поднети на један од следећих начина: у писаној форми, електронском разменом података (ако то допуштају техничке мере ИСЦС, и ако употребу електронских средстава одобри Управа царина), усмено или другим радњама којим држалац робе захтева стављање робе у царински поступак, ако је таква могућност предвиђена прописима. Декларација се подноси тек када роба буде допремљена, осим у појединим случајевима у којима може и пре допреме, али царински орган тада одређује рок у коме се роба мора допремити. Уколико се роба не допреми, сматраће се да декларација није ни поднета.

Закон надаље, у члану 89, прописује ко, када и под којим условима може поднети декларацију. Декларацију, у смислу овог члана, може поднети свако лице које је у могућности да допреми робу, заступник, односно оно лице које он овласти (члан 6. ЦЗ). Међутим, када је у питању **прихватање** декларације, то лице или његов заступник морају имати седиште или пребивалиште на територији Републике Србије, осим лица која робу пријављују за транзит или привремени увоз, или робу пријављује само ако то царински орган сматра оправданим. Према одредби члана 163. Уредбе датум прихватања декларације мора бити забележен на декларацији.

Декларант је овлашћен да од царинског органа **затражи измене** у поднетој декларацији, са тим да се исте могу односити само на робу за коју је била првобитно декларисана, али пре него што је царински орган обавестио декларанта да намерава да изврши преглед робе, да

су подаци чија се измена тражи нетачни или да је роба пуштена декларанту. Према одредби члана 164. Уредбе, царински орган може да одобри или да захтева да се измена података у декларацији у складу са чланом 90. ЦЗ изврши тако да се поднесе нова декларација која ће заменити првобитно поднету декларацију. У том случају се као датум прихватања декларације, који је меродаван датум за утврђивање царинског дуга и примену других прописа о одговарајућем царинском поступку, сматра датум прихватања прве декларације.

Законом је такође прописана могућност **поништења декларације** на захтев декларанта, уколико исти поседује доказе да је роба, грешком пријављена за царински поступак, обухваћена том декларацијом, или да због посебних околности, спровођење траженог поступка за који је та роба пријављена није више оправдано. Ни овај захтев неће бити одобрен уколико је царински орган обавестио декларанта да намерава да изврши преглед робе, док се не изврши преглед робе. Декларација се не може поништити после пуштања робе декларанту, осим под условима које пропише Влада. **Поништење декларације не искључује примену казnenих одредаба овог закона.**

На поступке за које је поднета декларација, примењују се прописи који важе **на дан прихватања декларације**, осим ако није другачије прописано.

Са аспекта царинско-прекршајне одговорности, за исправност података унетих у декларацију одговоран је декларант, а лица која су посредно или непосредно дала податке декларанту, као овлашћеном лицу у смислу члана 6. ЦЗ, одговорна су као саизвршиоци у смислу члана 22. Закона о прекршајима РС.

Царински орган може, ради контроле, прихваћене декларације да: прегледа декларацију и исправе обухваћене декларацијом, као и исправе које су приложене уз декларацију, и да од декларанта захтева да достави и друге исправе како би утврдио тачност података у декларацији; да прегледа робу, по потреби узме узорке ради анализе и детаљнијег прегледа. Чланом 94. Закона прописани су услови под којима се врши преглед робе, као и начин узимања узорака. Такође је, у циљу провере декларације, могуће извршити само делимичан преглед робе по правилима прописаним чланом 95. Закона.

Уредбом је, између осталог, прописано **у члану 178. Усмено декларисање робе**, које се по правилу односи на некомерцијалну робу, путнички пртљаг, робу која је послата физичким лицима, као и робу мањег економског значаја, пошиљке до одређене вредности, и друго. **У члану 179.** Уредбе прописано је **извозно декларисање робе** за робу некомерцијалне природе која је део личног пртљага, коју шаљу физичка лица, као и за друге врсте робе за коју је допуштено усмено декларисање у извозу.

Са аспекта прекршајне одговорности веома је битна одредба **члана 180. Уредбе** којом се прописује да се декларација не може поднети усмено у случају ако заступник из члана 6. ЦЗ жели усменом декларацијом започети царински поступак у име и за рачун другог лица, или у своје име и за рачун другог лица. Уколико се сумња у истинитост усменог декларисања од стране царинског радника, може се захтевати од декларанта попуњавање писмене декларације.

Одредбом **члана 183. Уредбе** прописано је **декларисање другим радњама**. Овом одредбом се прописује када се може извршити декларисање на наведени начин, и то: за робу некомерцијалне природе која се налази у личном пртљагу путника, а ослобођена је плаћања дажбина у складу са чланом 216. Став 1. Тачка 2. ЦЗ, или као поново враћена роба; роба ослобођена плаћања дажбина, у смислу члана 216. став 1. тачка 9. ЦЗ; превозна средства

ослобођена увозних дажбина као поново враћена роба, као и роба увезена у оквиру увоза мањег значаја за коју не постоји обавеза превоза до царинарнице, у смислу члана 63. став 4. ЦЗ.

У одредби **члана 185. Уредбе** наведено је да ако роба није писмено или усмено декларисана, сматра се, уз поштовање одредбе члана 346. Уредбе, да је била декларисана за почетак поступка привременог увоза неком од радњи из члана 186. Уредбе.

Чланом 186. Уредбе, који је веома битан са аспекта прекршајне одговорности, дата су *значења појединих радњи* које се односе на правилну примену одредаба од члана **183. до 185. Уредбе**, као пример употреба зелене траке - контролног пролаза „НИШТА ЗА ПРИЈАВЉИВАЊЕ“, стављање налепнице исте садржине, и др.

Поступањем у складу са наведеним одредбама сматра се да је роба била пријављена у смислу члана 88. ЦЗ, а да је декларација прихваћена и роба пуштена у слободан промет у тренутку када су извршене радње из члана 186. Уредбе.

Ако се у поступку контроле утврди да је извршена радња из члана 186. ове Уредбе, а при томе прописани услови из члана 183. до 185. ове Уредбе нису били испуњени, за ту робу се сматра да је незаконито увезена или извезена.

У члану 189. Уредбе дата је дефиниција ПУТНИКА у смислу Уредбе. и то како при уносу робе, тако и приликом износа робе.

Чланом 190. до 191. Уредбе прописано је декларисање за пријављивање у поштанском саобраћају.

Провера декларације, налази царинарнице и друге мере које примењује царинарница, детаљно су разрађени Уредбом, одредбама од **члана 192. до 200.**

О извршеном прегледу сачињава се записник. Уколико се приликом контроле утврде неправилности у погледу врсте и количине робе, сврставања робе по царинској тарифи, те испуњености услова и доказа за одобрење неког од захтеваних царинских поступања, ***записник представља доказ у прекршајном поступку.*** Због тога се приликом сачињавања наведеног записника морају навести подаци о месту прегледа робе, ко је присуствовао прегледу, шта је констатовано, те да га потпишу сва присутна лица. На записник се може уложити *приговор* о коме одлучује трочлана Комисија, коју именује Управник Царинарнице. Како се овде ради о претходном питању, неопходно је да се испоштује наведено право на приговор, како би записник могао да буде третиран као доказ у прекршајном поступку.

Треба правити разлику између овог записника и записника о откривеном прекршају. Наиме, *записник о откривеном прекршају*, односно Захтев за покретање прекршајног поступка, је комплекснији акт који садржи податке из члана 156. Закона о прекршајима, док је записник о контроли прихваћене декларације евентуално доказ о утврђеним неправилностима, и представља основу за чињенични опис радње који указује на чињење конкретног прекршаја.

У поступку декларисања робе царински орган је дужан да предузме мере ради обезбеђења истоветности робе, ако је овај услов неопходан за испуњење услова везаних за конкретни царински поступак за који је роба декларисана. Обезбеђење се постиже најчешће стављањем *царинске пломбе* на превозно срдство, која се може уклонити само од стране

царинског органа или уз његово одобрење, осим у случају непредвиђених околности или деловања више силе.

Уколико царински орган, контролишући декларацију, утврди да роба не може бити пуштена у слободан промет из законом одређених разлога, или ако роба није преузета у примереном року након што је оцарињена, може наложити њено враћање у иностранство или продају .

Поред редовних декларација, Царински закон познаје и **поједностављене декларације** које се примењују под посебним условима, и то:

- ако декларација не садржи неке податке, или се уз њу не приложи нека од исправа из члана 87. овог Закона;
- ако нека од трговинских или службених исправа, приложених уз захтев за стављање робе у царински поступак, замени декларацију;
- ако се роба стави у одређени поступак на основу књиговодствене исправе и тада може да ослободи декларанта обавезе допремања робе.

Поједностављена декларација, трговинска, службена или књиговодствена исправа, морају да садрже неопходне податке за идентификацију робе, а књиговодствена исправа и датум књижења.

Код ове врсте декларације декларанту се одређује **рок** од стране царинског органа, у коме је дужан да поднесе **допунску декларацију**, која по својој садржини може бити **општа**, **периодична** или **збирна**. Ближи услови прописују се Уредбом о спровођењу Царинског закона.

Допунска декларација и поједностављена декларација чине једну целину, и на исту се примењују прописи који важе од дана прихватања поједностављене декларације. Што се тиче декларисања књиговодственом исправом, она има исто правно дејство као и прихватање декларације из члана 87. овог Закона.

Законом је прописано да *када се декларација подноси електронском разменом података*, усмено или на други начин, сходно се примењују одредбе члана 87. и 101. овог Закона. Такође, прописано је да уколико се декларација подноси електронском разменом података царински орган може одобрити да се уз декларацију не подносе исправе из члана 87. став 2. овог Закона, са тим да ове исправе морају бити доступне царинском органу.

Поједностављени поступци и декларисање везано за поједностављене поступке детаљно је **прописано Уредбом у Глави IX**, одредбама које су дате кроз Опште одредбе о поједностављењима (члан 201-208.) Декларације за стављање робе у слободан промет - Непотпуне декларације (члан 209-214.); Поједностављени поступак декларисања (члан 215-217.); Декларисање на основу књиговодствених исправа (члан 218-221.), као и друге одредбе које се односе на поједностављења до члана 245.

Надаље, Закон прописује и у члану 103. могућност **накнадне контроле** од стране царинског органа, и то **по службеној дужности или на захтев декларанта**, па је у том смислу царински орган овлашћен да измени или допуни декларацију и након што је роба пуштена декларанту. Након пуштања робе од стране царинског органа може се извршити контрола рачуноводствених и комерцијалних исправа, као и података у вези са увозом или извозом те робе, па и накнадним комерцијалним пословима са том робом, да би се утврдила тачност

података који су наведени у декларацији. У оквиру накнадне контроле, царински орган може извршити преглед робе или узети узорке робе, уколико је иста доступна.

Ако се као резултат накнадне контроле декларације, односно царињења, утврди да се прописи који се односе на одређени царински поступак примењују на основу нетачних и непотпуних података, царински орган, у складу са царинским и другим прописима, предузима мере и доноси одговарајуће одлуке да се неправилности исправе и правно стање усклади са новоутврђеним околностима.

Поред наведеног, контролисана лица су у обавези да пруже царинском органу сву захтевану помоћ, и ставе на увид сву расположиву документацију.

Са аспекта прекршајног поступка веома је битно да се приликом накнадне контроле декларације сачини записник у прописаној форми, којим се констатују све утврђене неправилности, уз прибављање неопходних доказа за утврђивање неправилности, а који такође мора бити коначан да би представљао доказ у прекршајном поступку.

Прекршајна одговорност

Имајући у виду напред изложене материјалне одредбе, као и обавезу лица приликом декларисања робе, **најтежи прекршај** који се односи на пропусте у декларисању робе је радња прописана чланом **292. став 1. тачка 4.** којим је прописана новчана казна од **једноструког до четвороструког износа вредности робе** која је предмет прекршаја за лице које у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку (члан 84.), а ово из разлога, као што је напред изнето, да сва роба мора бити обухваћена царинском декларацијом.

Прекршајем из члана **293. став 1.** прописана је новчана казна од једноструког до четвороструког износа царинских дажбина за лице које изношењем нетачних и неистинитих података, или на било који начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални царински третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних дажбина и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или коју другу олакшицу (члан 23,30,31,84,87,104,112,113,150, 152,169,172,177 до 180, 249 до 250).

Као што се види из материјалних одредби чија се повреда санкционише у конкретном случају, ова одредба се у фази декларисања пре свега односи на обавезу подношења царинске декларације, тј. да роба мора да буде декларисана за конкретни царински поступак, како страна, тако и домаћа роба која је намењена извозу, пасивно оплемењивање, транзит или за поступак царинског складиштења, будући да се иста налази под царинским надзором од тренутка прихватања декларације па до тренутка када напусти царинско подручје Републике Србије, односно док не буде уништена или док се не поништи декларација. Надаље, чланом 87, како је напред истакнуто, декларација се подноси са свим исправама потребним ради примене прописа којима је уређен царински поступак за који се роба пријављује. Из изложеног произилази да је ово одредба општег карактера, и да се односи на све фазе царински дозвољеног поступања у којима долази до декларисања за одређени царински поступак. Ставом 2. истог члана прописано је санкционисање лица које, супротно законским одредбама, изврши пренос робе трећем лицу, прода, да на коришћење, изнајми или користи у друге сврхе робу за коју је ослобођено плаћања увозних дажбина, или је одобрена каква олакшица пре измирења дажбина у пуном износу.

Лице које купи робу, или је прими по неком од основа из члана **296. ЦЗ**, а према околностима случаја је знало да је са робом извршен прекршај из члана 293. ЦЗ, биће кажењено као да је и само извршило прекршај. За наведене прекршаје, поред изрицања прописаних новчаних казни, прописана је и **императивна заштитна мера одузимања робе** у члану 298. ЦЗ, те са тим у вези, за покретање и вођење прекршајног поступка надлежан је месно надлежни Прекршајни суд.

Поред напред наведених прекршаја, Закон у члану **294. став 1. тачка 1.** прописује санкцију за лице које приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка, било директно или индиректно, поднесе царинском органу документацију која садржи нетачне податке, и под условом да такво чињење подразумева или може подразумевати ослобођење од плаћања увозних дажбина, плаћање смањеног износа, или одобрења неке царинске повластице или права која му по закону не припадају, везујући пре свега ову одредбу за члан 11. Царинског закона којим је прописано да лице које од царинског органа захтева доношење одлуке која се односи на примену царинског прописа мора изнети све чињенице и околности и поднети исправе и друге доказе значајне за доношење одлуке, а што је основни услов за примену члана **87. Царинског закона**.

Одредбом члана **294. став 1. тачка 2.** санкционише се лице које не достави документацију или не пренесе информацију која је неопходна царинском органу, тј. не пружи другу помоћ неопходну у спровођењу царинског поступка.

Одредбом члана **294. став 1. тачка 3.** прописано је да ће се казнити лице које припреми или наложи припрему лажне евиденције о пореклу робе, припреми или наложи припрему докумената који садрже нетачне податке, како би довело до непрописног одобрења за поступак са економским дејством и утврђивања преференцијалног порекла робе која је обухваћена тим документа (члан 32. и 37).

Чланом **294. став 1. тачка 5.** прописана је санкција за лице које не унесе у декларацију све податке о роби који су одлучујући за утврђивање тарифног сврставања према номенклатури, или у декларацију унесе тарифну ознаку која је другачија у односу на податке о природи те робе, а при чему такво чињење проузрокује, или може да проузрокује, плаћање увозних дажбина или других накнада у мањем износу, или поднесе царинском органу у оквиру извозног поступка извозну декларацију у коју су унети подаци о већој количини, већој вредности или другачијем пореклу робе од онога што је утврдио царински орган (члан 87. став 1).

Одредбом члана **294. став 1. тачка 6.** прописано је да ће се лице казнити ако поднесе царинском органу, било директно или индиректно, у оквиру извозног поступка, документа која садрже нетачне податке, при чему овим чињењем добије, или може добити, одобрење повлашћеног поступка или права која му по закону не припадају (члан 87. став 2).

Одредбом члана **294. став 1. тачка 7.** прописано је да ће се казнити лице које пропусти да прописно заштити царинско обележје робе од уништења или оштећења, или га уклони са превозног средства без овлашћења царинског органа, осим ако је услед непредвиђених околности и услова више силе такво уклањање и уништење обележја неопходно да би се заштитила роба или превозно средство (члан 97. став 2).

Одредбом члана **294. став 1. тачка 8.** прописано је да ће се казнити лице које делује у супротности са чланом 89, или не поштује обавезе које мора испунити у случају примене одобрења за поједностављени поступак.

За наведене прекршаје прописана је **санкција у распону до 10.000 до 1.500.000** динара, па како **није прописана заштитна мера** одузимања робе, то је за вођење прекршајног поступка надлежна Комисија за прекршаје.

Чланом **295. став 1. тачка 1.** прописана је новчана казна у распону од **5.000 до 500.000** динара за лице које не чува документацију у прописаном периоду, а Чланом **295. став 1. тачка 7,** ако не достави допунску декларацију, или је не достави у прописано време. Новчаном казном у износу од **5.000 до 25.000** динара казниће се и одговорно лице, у оквиру правног лица, за прекрашј из става 1. овог члана. Како ни за овај прекршај није прописана заштина мера одузимања робе, то је за вођење прекршајног поступка, према члану 285. став 1. Закона о прекршајима РС, надлежна Комисија за прекршаје Царинарнице.

Приликом обраде захтева за покретање прекршајног поступка, овлашћени подносилац је дужан да тачно наведе радњу извршења прекршаја уз прилагање одговарајућих доказа за своју тврдњу и то: исправе у чију се веродостојност посумњало, као и записника о евентуално извршеној контроли, при чему треба водити рачуна, када се ради о прекрашајима који су извршени пре 03.05.2010. године, да ли је одређена радња санкционисана и по одредбама новог Царинског закона. Поред навођења правног основа из Царинског закона која се одредба крши, подносилац захтева је дужан навести и одредбу из Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом везану за конкретно декларисање и поступање са робом.

СТАВЉАЊЕ РОБЕ У СЛОБОДАН ПРОМЕТ

Стављање робе у слободан промет подразумева примену мера трговинске политике, испуњење свих формалности у вези са увозом робе и плаћање свих прописаних дажбина, акциза и накнада у вези са царинским и другим прописима. Под мерама трговинске политике подразумевају се мере које прописују државни органи, а које нису прописане Царинском тарифом, и које утичу на извоз и увоз робе, укључујући и заштитне мере, квантитативна и квалитативна ограничења и забране. **Увозне и извозне дажбине, према члану 30. ЦЗ, утврђују се на основу Царинске тарифе.**

Одредбом члана 105. ЦЗ прописано је да изузетно декларант може да захтева примену повољније стопе царине ако након прихватања декларације, а пре пуштања робе декларанту, дође до смањења стопе царине, осим када робу није било могуће пустити из разлога које је проузроковао декларант.

Закон прописује могућност да роба буде оцарињена уз примену заједничке стопе царине, у смислу члана 106, када се пошиљка састоји од робе која се по својим карактеристикама сврстава у више тарифних ознака, при чему би појединачно сврставање при изради декларације изискивало рад и трошкове несразмерне обрачунатој царини, да се декларанту на његов захтев омогући да се цела пошиљка царини по тарифној ознаци оне робе чија је стопа највиша.

Роба намењена за сопствене потребе и потребе домаћинства, коју уносе физичка лица у царинско подручје у путничком промету, или примају из иностранства у поштанском саобраћају, осим робе која је у складу са одредбама закона ослобођена обавезе плаћања дажбина, царини се по јединственој стопи у висини од **10%**. Изузетно, путник или прималац пошиљке има право да захтева да се роба царини према стопи која је прописана у Царинској тарифи.

Ослобођење од плаћања увозних дажбина за физичка лица регулисано је чланом 216. Царинског закона, и чланом 3. до 16. **Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина** (у даљем тексту Уредба), која је објављена у Службеном гласнику РС број 48/2010 од 24.07.2010. године, и у примени је од 24.8.2010. године, а о чему ће посебно бити више речи у поступку ослобођења од плаћања дажбина.

Према одредби члана 108. ЦЗ, роба која се ставља у слободан промет по сниженој стопи царине, или без плаћања увозних дажбина због своје употребе у одређене сврхе, остаје под царинским надзором све док постоје разлози због којих је одобрена снижена стопа царине, или због којих увозне дажбине нису плаћене, док се роба не извезе или не уништи, или док се не дозволи њена употреба у друге сврхе. На наведену робу сходно се примењују одредбе члана 115. и 117. ЦЗ.

Одлуком о условима и начину за смањења царинских дажбина на одређену робу, односно изузимању одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2010. години (Сл.гласник РС 27/2010 и 51/2010), Влада је прописала услове и начин за смањење царинских дажбина на одређену робу, о чему ће више речи бити код прекршајне одговорности из члана 293. ЦЗ.

Као што је напред изнето, када роба буде стављена у слободан промет она стиче статус домаће робе. Законом је у члану 109. **прописано када роба стављена на располагање губи статус домаће робе:**

1. Када је декларација за стављање робе у слободан промет поништена пошто је роба пуштена декларанту;
2. Ако је износ плаћених дажбина враћен, или ако је дуг отпуштен под законом прописаним условима;

Уредба о царински дозвољеном поступању са робом, одредбама чланова од 246. до 262, детаљно се бави поступком стављања робе у слободан промет, разрађује поступак у зависности од тога у ком одобреном поступку, односно статусу, се налазила роба пре стављања робе у слободан промет.

Прекршајна одговорност

Полазећи од материјалних одредаба везаних за поступак стављања робе у слободан промет, као и одредаба Уредбе у прекршајном смислу, као предмет прекршаја могуће су ситуације да је роба оцарињена плаћањем царинског дуга по одредбама Царинске тарифе, плаћањем царинског дуга по сниженим стопама уз примену правила о пореклу робе или других преференцијалних мера. Роба под одређеним условима може бити и ослобођена плаћања увозних дажбина. Роба која у поступку пуштања робе у слободан промет буде ослобођена плаћања царинских дажбина, или буде пуштена у слободан промет по сниженој стопи, према одредби члана 108. ЦЗ, сматра се робом под царинским надзором. То значи да царински орган може у свако доба извршити контролу да ли се роба користи у сврхе за које је била ослобођена, или је пуштена у слободан промет под одређеним условима по сниженој стопи.

Полазећи од наведених прописа, прекршајем из члана **293. став 1. тачка 1.** ЦЗ прописана је одговорност за лице које изношењем нетачних података, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног

износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или било коју другу олакшицу. Са друге стране, уколико лице коме је пуштена роба у слободан промет, исту отуђи на било који начин прописан у ставу 2. наведеног члана пре измирења увозних дажбина у пуном износу, у роковима и на начин прописан чланом 220. ЦЗ, подлеже кажњавању новчаном казном у износу од једноструког до четвороструког износа ускраћене царине. Наведени прекршаји, поред новчаних казни, подразумевају *и обавезно изрицање заштитне мере одузимања робе у смислу члана 298. ЦЗ*, те је за одлучивање о прекршајној одговорности стварно надлежан Прекршајни суд.

Приликом подношења захтева за покретање прекршајног поступка, за наведене прекршаје у захтеву је нужно навести у ком поступку је била роба пре пуштања робе у слободан промет, уз навођење прописа из подзаконског акта, посебно када се ради о роби која је пуштена уз ослобођење од плаћања дажбина, или су исте плаћене по сниженој стопи, те навођења законског рока у коме се роба, примера ради, не може отуђити, нити са истом поступати мимо одобреног поступања. Приликом прецизирања радње извршења прекршаја навешће се само она радња обухваћена прекршајном одредбом која се односи на конкретну ситуацију.

Прекршајем из члана **294. став 1. тачка 1. ЦЗ** прописана је одговорност за лице које приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка поднесе царинском органу документацију која садржи нетачне податке, и под условом да такво чињење подразумева или може подразумевати ослобођење од плаћања царинских дажбина, плаћање смањеног износа или одобрење неке царинске повластице, или права која му по закону не припадају. Из бића прекршаја закључује се да овај прекршај чини лице које подноси захтев царинском органу ради прибављања одређеног одобрења од царинског органа, ***уз подношење документације која садржи нетачне податке***. Дакле, приликом подношења захтева за покретање прекршајног поступка, а свакако и приликом одлучивања о прекршајној одговорности лица, нужно је утврдити који документ је садржао нетачне податке, те са тим у вези, на који начин је утицао на доношења одлуке од стране царинског органа. Примера ради, приложи се документација да лице, по основу инвалидитета, испуњава услов за пуштање у слободан промет возила, уз ослобођење од плаћања дажбина, па се утврди да потврду није издао надлежан орган, или је у међувремену лице на кога гласи потврда преминуло. У том случају поднети захтев неће бити одобрен, а против лица које је приложило спорну документацију поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка. Приликом подношења захтева за покретање прекршајног поступка навешће се и упућујуће норме из Уредбе и одговарајућих подзаконских аката.

Прекршајем из члана **294. став 1. тачка 2. ЦЗ**, прописано је да ће се казнити лице које не достави документацију, или не пренесе информацију која је неопходна царинском органу, односно не пружи другу помоћ у спровођењу царинског поступка.

Чланом **294. став 1. тачка 3. ЦЗ** прописана је одговорност за лице које припреми, или наложи припрему лажне евиденције о пореклу робе; припреми или наложи припрему докумената која садрже нетачне податке, како би довело до непрописног одобрења поступка са економским дејством или утврђивања преференцијалног порекла робе која је обухваћена тим документом. У конкретном случају ради се о прекршају који се може учинити везано за било које царински дозвољено поступање, па и поступак пуштања робе у слободан промет, чија радња извршења се везује за лице које је припремило или наложило припрему лажне евиденције о пореклу робе у сврху добијања одобрења поступка са економским дејством или утврђивања преференцијалног третмана робе. Ово лице не мора бити декларант који одговара за исправност унетих података, те тако се може наћи у

саучесничком односу у оквиру сопствене одговорности за извршење прекршаја из члана 293, уколико је допринео навођењу царинског органа на погрешан закључак или пак неки од прекршаја из члана 294. ЦЗ.

Прекршај из **тачке 5.** наведеног члана чини лице које не унесе у декларацију све податке о роби који су одлучујући за утврђивање тарифног сврставања према номенклатури, или у декларацију унесе тарифну ознаку која је другачија у односу на податке о природи робе, при чему такво чињење проузрокује, или може да проузрокује, плаћање увозних дажбина или других накнада у умањеном износу или поднесе царинском органу у оквиру извозног поступка извозну декларацију у коју су унети подаци о већој количини, већој вредности или другачијем пореклу од оног што је утврдио царински орган (члан 87. став 1). Наведени прекршај чини лице које подноси декларацију за стављање робе у поступак пуштања робе у слободан промет, уз коју прилаже исправе потребне ради примене одређених прописа, којима је уређен овај царински поступак. Прекршај се састоји у нечињењу, неуношењу битног податка који би определио правилно сврставање робе по царинској тарифи. Мотиви за чињење овог прекршаја не морају се састојати само у плаћању дажбина у мањем износу. Дешава се да се наведе погрешан тарифни став да би се избегло прилагање неког од уверења неопходног за спровођење поступка (примера ради: атеста, уверења сантарног инспектора, и др). Приликом подношења захтева за покретање прекршајног поступка потребно је управо прецизирати разлог, односно мотив због кога у декларацији није наведен одређени податак, те којим је подзаконским актом прописана обавеза прилагања неког уверења атеста, решења агенције, или друго прописано, са позивом на тај правни основ.

Тачком 9. прописана је одговорност лица које поступа као да је роба стављена у слободан промет пре обављања формалности за стављање робе у слободан промет и плаћања свих дажбина прописаних овим законом, или не поштује друге законе, или мере трговинске политике, или друге прописе који се односе на увоз робе (члан 104). За наведене прекршаје из члана 294. прописана је казна у распону од 10.000 динара до 1.500.000 динара. Прекршајни поступак води месно надлежна Комисија за прекршаје царинарнице.

Коришћени прописи :

1. Царински Закон (Сл. Гласник 73/03)
2. Царински Закон (Сл.Гласник број 18/10)
3. Закона о царинској тарифи
4. Закон о прекршајима
5. Закона о спољнотрговинском пословању (Сл. гласник РС 36/09,36/11 и др.88/11)
6. Уредба о царински дозвољеном поступању са робом (Сл. Гласник 93/10)
7. Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина (Сл. Гласник РС број 48/10;
8. Уредба о увозу моторних возила (Сл. Гласник 23/10)
9. Правилник о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку (Сл. Гласник РС број 29/10,84/10, 100/10, 56/11 и 66/11),
10. Правилник о програму и садржини посебног стручног испита и издавању и одузимању дозвола за заступање у царинском поступку (Сл. Гласник РС број 97/10)

11. Одлука о условима и начину за смањења царинских дажбина на одређену робу ,односно изузимању одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2010. Години (Сл.гласник РС 27/2010 и 51/2010)

НАЈЧЕШЋИ ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ
(СА АКЦЕНТОМ НА ПРЕКРШАЈЕ ИЗВРШЕНЕ ПУТНИЧКИМ ВОЗИЛИМА)

Приредио : Драган Петровић, судија Прекршајног суда у Шапцу

Шабац , мај 2012

НАЈЧЕШЋИ ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

УВОД

Опредељујући се за предметну тематику руководио сам се чињеницом да су царински прекршаји, који за предмет имају путничка возила, најчешћи у пракси, како у суду чији сам члан, тако и у другим прекршајним судовима. Претходно ћу навести дефиницију царинских прекршаја из важећег Царинског закона (Сл. Гласник РС број: 18/2010) у коме је у члану 291. прописано да су то ***радње или пропусти који су у супротности са одредбама овог Закона и подзаконских аката донетих на основу њега, када је то одређено овим Законом, и као такви подлежу кажњавању.***

Код ове групе прекршаја, приликом њиховог процесуирања, појавили су се извесни проблеми који су се најпре испољили кроз ***непрецизност поднетих захтева*** за покретање прекршајног поступка, без посебног навођења времена извршења прекршаја, непрецизног чињеничног описа дела, посебно у прекршајним пријавама поднетим од стране МУП-а. У појединим случајевима поједине судије су у изреку пресуде дословно уносили оно што је наведено у прекршајној пријави, где је од стране МУП-а, као подносиоца пријаве, хронолошки навођено како је дошло до извршења прекршаја, без прецизирања чињеничног описа радње из које произилазе правна обележја дела, што представља најважнији део садржине захтева за покретање прекршајног поступка сагласно члану 156. тачка 4. Закона о прекршајима Републике Србије (Сл. Гласник РС бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009 – у даљем тексту: ЗОП), од чије прецизности и садржајности зависи исход прекршајног поступка.

Приликом ***дефинисања чињеничног описа радње*** треба поћи од дефиниције шта је царински прекршај, односно који пропуст је учињен, када и где, на који начин и како, те да ли је тај пропуст прописан као царински прекршај у царинском закону, односно да ли је тај пропуст предвиђен и у подзаконском акту, пре свега у Уредби о царински дозвољеном поступању са робом (Сл. Гласник РС број 93/2010), а пошто подзаконски прописи не садрже прекршајне одредбе, то је приликом подношења захтева за покретање прекршајног поступка потребно навести пропуст из Уредбе у смислу начина извршења прекршаја, и довести га у везу са законском одредбом којом је прописано кажњиво понашање.

Такође је важно ***прецизирати и место извршења прекршаја*** због примене одредаба о месној надлежности органа, односно суда за прекршаје, као и време извршења прекршаја због примене одговарајућих законских прописа који су важили у време извршења прекршаја, као и чињеницу да ли је наступила релативна застара за покретање прекршајног поступка, односно апсолутна застара прописана чланом 305. ЦЗ (3, односно 6 година).

У случају да је неуредан захтев, који није поднет у довољном броју примерака и не садржи све податке из члана 156. ЗОП-а, суд, односно Комисија за прекршаје, затражиће од подносиоца захтева да отклони неуредности у одређеном року, који не може бити дужи од 15 дана, што уколико подносилац захтева не учини, сматраће се да је подносилац захтева од истог одустао и биће одбачен решењем под условима из члана 159. ЗОП-а против кога подносилац захтева има право жалбе у року од 8 дана од дана пријема решења.

Уколико су сви услови испуњени суд ће донети решење о покретању прекршајног поступка, а орган управе ће поступак покренути закључком у смислу члана 160. ЗОП-а.

У одређеном броју предмета испољило се то да су одлуке доношене без процене вредности возила, а који податак је неопходан приликом одмеравања казне где је као репер за

обрачун предвиђена вредност предмета прекршаја, односно у овом случају возила. Због тога је неопходно да се у таквим случајевима суд обрати Царинарници код које се возило налази као привремено одузето ради достављања процене његове вредности.

Такође, сагласно члану 385. став. 3 старог, односно члан. 298. став. 3. важећег ЦЗ, уколико се учинилац прекршаја обавезује на плаћање увозних дажбина и накнада које се плаћају приликом увоза, потребно је од надлежне царинарнице прибавити *Обрачун царинских дажбина (ОЦД)* ради правилног одмеравања наведене обавезе.

Прекршаји учињени возилима

Уз испуњење услова из **Уредбе о увозу моторних возила** (Сл. Гласник РС број 23/10) у складу са условима прописаним нормом **“Еуро 3”**, на начин прописан уредбом, дозвољен је увоз нових и половних путничких аутомобила.

Физичка лица имају право да увозе нове и употребљаване делове за сопствене потребе ради замене на постојећем-регистрованом возилу, коју чињеницу у царинском поступку доказују саобраћајном дозволом.

Под деловима у конкретном случају подразумева се увоз каросерије, уколико је била уграђена у возило које испуњава услове прописане нормом **“Еуро 3”**. Приликом увоза каросерије мора постојати документ на основу ког се на правиан начин може извршити идентификација шасије. За разлику од шасије, мотор који се увози као резервни део не мора испуњавати прописану норму **“Еуро 3”**. При свему овом треба имати у виду да се неће одобрити увоз наведених делова који имају основне карактеристике комплетног возила, односно неће се дозволити увоз делова ради склапања возила.

Уредбом о царински дозвољеном поступању са робом дозвољен је страним и домаћим лицима привремени увоз путничких возила за своје потребе, уз ослобођење или делимично плаћање увозних дажбина, под условима прописаним Уредбом.

На основу **члана 216. важећег ЦЗ**, као и одредаба **Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају царинске дажбине, роковима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина** (Сл. Гласник РС број 48/10) прописано је ослобођење од плаћања увозних дажбина за одређене категорије лица (инвалиди, параплегичари, слепа лица, и сл.).

Према фазама царински дозвољених поступања, ови прекршаји се могу категорисати као прекршаји везани за:

- *Непријаву возила*
- *Поступак царињења возила*
- *Поступак ослобођења од плаћања царинских дажбина*
- *Поступак привременог увоза возила*
- *Прекршаји везани за непоштовање мера царинског надзора.*

Прекршаји везани за непријаву возила

Лице са пребивалиштем у Републици Србији, према одредби члана 63. ЦЗ, које уноси робу у царинско подручје РС, дужно је да робу пријави, а према одредби члана 62. истог Закона, од тренутка уноса робе, иста се ставља под царински надзор. Лице које пријављује унос возила обавезно је да приложи документацију на основу које се утврђује

идентификација моторног возила, пре свега саобраћајну дозволу (може и власничка књижица, односно доказ-сертификат да возило није подлегло регистрацији, ако је коришћено на неки други начин, у кругу фабрике, аеродрома, и сл.) која може бити и у копији која је оверена од стране надлежног органа у иностранству (нотар, суд, полиција), као и доказ о стицању власништва над возилом, те уколико је у питању уговор, потпис продавца, на истом, мора бити оверен од стране надлежног органа.

Сва наведена документа подложна су провери царинских органа, било путем правне помоћи царинских администрација страних земаља, било путем амбасаде земаља где су документа прибављена. Уколико се утврди да наведена документација није веродостојна, лица која су их приложила у поступку царинења, било посредно или непосредно, чине царински прекршај.

Када је у питању **увоз путничког возила регистрованог у иностранству**, а које подлеже редовној регистрацији у Републици Србији, лице које уноси возило у царинско подручје РС дужно је да улазној-граничној царинарници возило пријави писмено (члан 146. став 2. Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом) у тренутку уноса, без утицаја је да ли је возило са редовним или привременим регистарским ознакама. Да би се одобрило царински дозвољено поступање са возилом, исто не мора бити одјављено у иностранству, нити мора имати важећу годишњу регистрацију.

Лице које не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза у царинско подручје РС, или не допреми робу царинском органу, чини прекршај из **члана 292. став 1. тачка 3.** важећег Царинског закона, за који прекршај је предвиђена новчана казна од једноструког до четвороструког износа вредности робе која је предмет прекршаја. Поред новчане казне, чланом 298. став 1. ЦЗ предвиђена је обавезна заштитна мера одузимања робе која је предмет прекршаја из члана 292. и 293. ЦЗ, а надлежан за вођење прекршајног поступка је прекршајни суд.

Прекршај из члана 292. став 1. тачка 3. чини лице које возило не пријави приликом уноса преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије. С обзиром да возила уносе лица која имају право на привремени увоз возила, или лажно прикажу да имају основ за привремени увоз, овај прекршај се ређе открива на самом граничном прелазу (тада се сачињава Записник о откривеном царинском прекршају у коме се наводи време и место откривања прекршаја и чињенични опис радње), већ чешће такви прекршаји буду откривени од стране полицијских службеника пошто се возило неовлашћено користи у Србији, и након што промени више власника, тако да код ових прекршаја често до изражаја долази саизвршилаштво већег броја лица, што једни уносе возило, други сачињавају или прибављају неоригиналну документацију, трећи дају своја лична документа ради регистрације возила на њихово име или врше продају ових возила. Ови прекршаји најчешће буду откривени накнадним контролама од стране МУП-а приликом регистрације возила или преноса власништва, односно на техничком прегледу, најчешће вештачењем бројних ознака шасије и мотора на којима се врше преправке ради уподобљавања са подацима из оригиналне саобраћајне дозволе или вештачењем саобраћајне дозволе у коју се уносе подаци за возило унето без пријаве царинским органима и без спроведеног поступка царинења.

Најчешће окривљени у својим одбранама износе да је возило било више пута регистровано на територији РС, што не ослобађа одговорности лице које је спорно возило прибавило, јер се у конкретном случају ради о другом возилу чији су подаци уподобљени на један од напред наведених начина, а унето је без пријаве царинским органима, чиме је извршен

прекршај из члана 292. став 1. тачка 3. ЦЗ. У оваквим случајевима се **као време извршења прекршаја узима период од последње регистрације до тренутка откривања** прекршаја, када се возило привремено одузима од држаоца. То се оправдава чињеницом да се и приликом техничких прегледа врши провера идентификационих бројева шасије и мотора, те да је било раније неправилности, исте би биле раније откривене. Овакав правни став потврђен је од стране другостепених органа, као и Врховног суда, а сада и од стране Врховног касационог суда.

Битно је утврдити ко је и када возило унео у царинско подручје РС без пријаве царинским органима, како би се одредило време извршења прекршаја и идентитет извршиоца прекршаја, као и да ли је то возило касније продавано другим лицима. Међутим, чак и када се не утврди идентитет лица директно одговорног за прекршај из члана 292. став 1. тачка 3. Царинског закона, друга лица, која су касније била у поседу таквог возила одговорна су за извршење прекршаја из члана 296. ЦЗ, који предвиђа да лице које купује, продаје, распродаје, прима као поклон, сакрива, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превози, чува, користи или по било ком основу стиче робу, за коју зна или за коју је, имајући у виду дате околности, морао знати да су предмет прекршаја из члана 292. до 295. ЦЗ, казниће се истом казном која је предвиђена за учиниоца прекршаја.

Подносилац захтева за покретање прекршајног поступка треба у захтеву да наведе радњу извршења прекршаја лица које се терети за извршење прекршаја из члана 296. ЦЗ, у коме ће описати када, где, од кога и на који начин је дошао у посед возила које је предмет прекршаја из члана 292. став 1. тачка 3. Царинског закона.

У пракси се често поставља питање да ли је лице, код кога је возило затечено, знало или могло знати да је са возилом учињен прекршај. Уважавајући да је возило роба веће вредности и да се регистрација врши код надлежног МУП-а, о чему се води јавни регистар, као и да се приликом регистрације мора доставити доказ да је возило оцарињено, логично је да се од претходног стицаоца возила захтева доказ да је возило легално набављено, од кога, по ком документу и сл. У противном цени се да стицалац возила **пристаје на наступање забрањене последице** исказујући немар и небригу за валидност порекла и легалност возила које прима у посед, односно стиче. У вези са тим, суд је дужан да у сваком случају **цени савесност стицања возила**, те да утврди на који је начин лице прибавило возило, да ли је олако држало да је возило легално прибављено, те да ли је извршио провере код надлежних органа, а све у зависности од конкретне ситуације.

У раније важећем Царинском закону непријава робе била је санкционисана прекршајем из члана 334. став 1. тачка 1, за који је била прописана казна у распону од једноструког до четвороструког износа вредности робе, с тим што је чланом 332. став 2. и 3. прописано да се саучесницима сматрају и лица која су примила предмете за које су знали, или су могли знати, да су предмет прекршаја и одговарала су као да су сама извршила прекршај. Поред новчане казне за наведени прекршај прописана је и императивна заштитна мера одузимања робе у смислу члана 385. став 1. ЦЗ.

Прекршаји настали у поступку увозног царињења возила

Приликом спровођења поступка увозног царињења, као редовног поступка, подноси се царинска декларација, односно **ЈЦИ УВ 4**, којом се возило писмено декларише за пуштање робе у слободан промет, уз подношење одговарајуће документације и исправа.

Возило према члану 4. **Уредбе о увозу моторних возила** (Сл. Гласник РС број 23/10) мора испуњавати услове прописане нормом ЕУРО 3. Уколико царинарница са сигурношћу не може утврдити испуњеност стандарда ЕУРО 3, захтеваће од подносиоца декларације да приложи потврду о испуњености наведених стандарда, а коју сходно Уредби издаје Агенција за безбедност саобраћаја.

Поред прилагања доказа да су испуњени услови за увоз, декларант у поступку царињења нових возила прилаже фактуру којом доказује начин прибављања возила-основ стицања, у коју се уносе идентификациони бројеви шасије, као и вредност робе на основу које се формира царинска основица.

У раније важећем Царинском закону (Сл. Гласник РС број 73/03, важио до 03.05.2010.године), прекршајно су санкционасане појединачне радње у фази царињења, односно декларисања робе у ком поступку је прилагана документација која је пратила возило, како би се возило уподобило условима прописаним Уредбом о увозу моторних возила, нарочито у ранијем периоду, када је основ за увоз била прописана старост возила (6 година), а према сада важећој Уредби, да возило поседује мотор ЕУРО 3 стандарда, тако да су возила приказивана као млађа, односно прилагане су неверодостојне исправе да возило поседује ЕУРО 3 мотор. У више наврата, у циљу регулисања коришћења возила регистрованих на територији бивших Република СФРЈ, односно СРЈ, вршена је "пререгистрација" возила пореклом из бивших Република, под одређеним условима, те су лица која су поседовала оваква возила, а нису испуњавала прописане услове из конкретне Уредбе, прибављала неверодостојне исправе како би остварили право увоза, односно легализовали возила. У току 2009. године Влада је донела Уредбу о допуни Уредбе о увозу моторних возила (Сл. Гласник број 27/09), по којој је један од услова за увоз моторних возила прописано поседовање пуномоћја за управљање и коришћење возила или купопродајни уговор који је издат односно склопљен пре 01.01.2008. године. Како би били испуњени услови из наведене Уредбе, лица која су поседовала возила прилагала су или неверодостојне исправе, или пуномоћја. Спровођењем накнадне контроле од стране царинских органа, те провером приложене документације, утврђено је да су у питању кривотворене исправе.

Поред наведених ситуација у редовном поступку царињења возила, прилагањем доказа о вредности робе-фактуре или власништва над робом, такође се може доћи у ситуацију да се изврши прекршај. Неретко се у циљу нетачног приказивања вредности робе прилажу сервисне књижице које не припадају конкретном возилу да би се доказао већи степен коришћења возила, и тиме правдала нижа фактурна вредност од реалне за ту врсту возила.

Прилагање неверодостојне исправе у поступку царињења , према раније важећем Закону било је санкционисано чланом 328. за који је била прописана новчана казна у износу од 100.000,00 до 200.000,00 динара и није била прописана заштитна мера одузимања робе. Наведена квалификација се односила на ситуацију када се конкретно радило о праву увоза, у смислу приказивања царинском органу да су испуњени услови за издавање одобрења за царински дозвољено поступање.

Када су биле прилагане неверодостојне исправе у вези са царинским поступком, или су пак коришћене у трансакцијама у вези са царинским поступком, у смислу нетачног приказивања вредности робе, године производње, начина стицања возила, тада би прекршај био квалификован као прекршај из **члана 341 став 1. тачка 1.** за који прекршај је прописана казна од једноструке до петоструке вредности робе, уз изрицање императивне заштитне мере одузимања робе из члана 385. став 1. ЦЗ.

У конкретном случају ради се о прекршајима у циљу изигравања права увоза, односно плаћања дажбина у мањем износу. Према сада важећем Царинском закону наведена радња би била квалификована као прекршај из **члана 294. став 1. тачка 1. ЦЗ**, чије се обележје састоји у томе да је приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка, било директно или индиректно, поднета царинском органу документација која садржи нетачне податке, а у циљу остваривања права које му по закону не припада. Полазећи од чињенице да је по члану 11. ЦЗ лице које од царинског органа захтева доношење одлуке која се односи на примену царинских прописа дужно да изнесе све чињенице и поднесе исправе и друге доказе значајне за доношење одлуке-царињења робе, довело у заблуду царински орган да су испуњени услови за царињење спорног возила. Код ових прекршаја често долази до саизвршилачког односа увозника и посредног заступника, имајући у виду да је декларант, према одредби члана 159. **Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом** (Сл. Гласник РС 93/10), одговоран за тачност унетих података у царинску декларацију.

Наведена радња санкционисана је новчаном казном у распону **од 10.000,00 до 1.500.000,00 динара** и није прописана заштитна мера одузимања робе. У раније важећем Закону, као што је наведено, радња је била прописана као прекршај из **члана 341. став 1. тачка 1. ЦЗ**, за које је била прописана новчана казна од једноструке до троструке вредности робе, као и заштитна мера одузимања робе, те се стога приликом одлучивања о одговорности лица треба имати у виду одредба члана 6. Закона о прекршајима и применити пропис повољнији по извршиоца. За вођење прекршајног поступка за прекршај из **члана 294. став 1. тачка 1. ЦЗ** надлежна је Комисија за прекршаје месно надлежне царинарнице.

Уколико се провером несумњиво утврди да је изношењем нетачних и неистинитих података, или на било који други начин, навођењем царинског органа на погрешан закључак, лице стекло или покушало да стекне плаћање дажбина у мањем износу, поднеће се захтев месно надлежном Прекршајном суду ради вођења поступка из члана **293. став 1. ЦЗ**, за који је прописана новчана казна од једноструког до четвороструког износа царинских дажбина, као и императивна заштитна мера одузимања возила у смислу **члана 298. ЦЗ**. Када је у питању овај прекршај неопходно је доказати психички однос учиниоца прекршаја према делу, односно намеру да се навођењем царинског органа на погрешан закључак оствари плаћање дажбина у мањем износу.

Прекршаји везани за возила која су била предмет ослобођења плаћања царинских дажбина

Чланом 216. став 1. тачка 7. ЦЗ прописано је ослобођење од плаћања царинских дажбина за домаће држављане, и стране држављане стално настањене у Републици Србији, на предмете наслеђене у иностранству, а и моторно возило може бити предмет наслеђа. Возила која се увозе по основу наслеђа морају испуњавати услове одређене нормом ЕУРО 3. Документа за возило морају да гласе на оставиоца, односно на правно лице чији оснивач, односно власник или сувласник, је био оставилац.

Чланом 216. тачка 13. ЦЗ прописано је да су ослобођени од плаћања увозних дажбина особе са инвалидитетом, са телесним оштећењима од најмање 70%, војни инвалиди од прве до пете групе, цивилни инвалиди рата од прве до пете групе, слепа лица, лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, од пареплегије и квадриплегије, церебралне и дечије парализе и од мултиплексклерозе, родитељи вишеструко ометене деце која су у отвореној заштити, односно о којима родитељи непосредно брину, на путнике аутомобила и друга моторна возила конструисана за превоз

лица (осим оних из тарифног броја 8702 царинске тарифе), укључујући караван и комби возило, осим теренских возила која унесу или приме из иностранства за личну употребу.

Ближи услови о примени наведених повластица прописани су чланом 3. до 16. Уредбе, а који се односе на ослобођење од плаћања цариских дажбина физичких лица. Ближи услови о примени ових повластица, а који се односе и на путничка возила, прописани су у члану 2. **Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење увозних дажбина** (Сл. Гласник РС 48/10 и 74/11-у даљем тексту Уредба).

Одредбом **члана 220. ЦЗ** прописано је да роба која је била предмет ослобођења плаћања увозних дажбина, у складу са наведеним одредбама, у **року од 3 године** од дана стављања у слободан промет, не може бити отуђена, нити се давати на коришење другом лицу, или се другачије употребити, осим у сврхе за које је била ослобођена од плаћања увозних дажбина, пре него што се увозне дажбине плате. Ова роба се не може давати у залог, на позајмицу или као обезбеђење за извршење других обавеза. Када су у питању нова возила као предмет ослобођења из **члана 216. став 1. тачка 16. ЦЗ**, рок у којем је **забрана отуђења је 5 година**.

Често се врши **злоупотреба царинских повластица** тако што се подносе документа са нетачним или неистинитим подацима, или се возила, која су ослобођена уз прилагање исправа са истинитим подацима, користе у друге сврхе, а не у сврхе због којих су били ослобођени од плаћања дажбина. Наведене радње санкционисане су прекршајем из **члана 293. став 1. тачка 1. ЦЗ**. Уколико је прекршај извршен изношењем нетачних и неистиних података, или је на било који други начин наведен царински орган на погрешан закључак, што је довело до ослобођења од плаћања увозних дажбина, односно уколико лице које је остварило ослобођење супротно законским одредбама изврши пренос робе трећем лицу, чиме чини прекршај из **члана 293. став 1. тачка 2. ЦЗ**, а која радња је санкционисана од једноструког до четвороструког износа царинских дажбина за робу која је предмет извршеног прекршаја, уз изрицање заштитне мере одузимања робе.

У раније важећем Царинском закону, наведене радње биле су санкционисане прекршајем из члана 364. став 1. и 2. ЦЗ, за који је била прописана казна од једноструког до троструког износа вредности робе. За прекршај из става 1. наведеног члана била је прописана и заштитна мера одузимања робе у смислу члана 385. став 1. ЦЗ.

Прекршаји везани за привремени увоз возила

Чланом 164. Царинског закона прописано је да у поступку привременог увоза царински орган одобрава употребу, у царинском подручју Републике Србије, стране робе намењене поновном извозу у неизмењеном стању, осим уобичајеног смањења вредности због употребе, уз потпуно или делимично ослобођење од плаћања увозних дажбина и без примена мера трговинске политике.

Чланом 167. Царинског закона прописано је да царински орган одређује рок у коме се увезена роба мора поново извести, или се мора одобрити ново, царински дозвољено, поступање или употреба те робе. Овај рок мора бити довољан за постизање сврхе привременог увоза. Роба може остати у поступку привременог увоза најдуже 24 месеца, са тим да посебним прописом може бити прописан и дужи рок.

Према **члану 327. Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом**, (у даљем тексту Уредбе), домаћа физичка лица са пребивалиштем у царинском подручју Републике Србије

имају право на потпуно ослобођење од увозних дажбина за приватну употребу превозних средстава регистрованих у иностранству, уколико имају одобрено привремено боравиште у иностранству дуже од 6 месеци, ако возило користе у периоду док бораве у царинском подручју Републике Србије (годишњи одмор, посете породици, и сл.) и дужна су да то возило извезу приликом напуштања царинског подручја Републике Србије. Чланови уже породице лица из става 1. овог члана могу користити возило само док се лице које га је привремено увезло налазило на царинском подручју Републике Србије.

Домаћа физичка лица имају **право на потпуно ослобођење** од увозних дажбина, и на приватну употребу изнајмљених превозних средстава, на основу закљученог писаног уговора за повратак у место пребивалишта у Републици Србији, као и да напусте царинско подручје РС. Ова превозна средства морају се поново извести или вратити лицу регистрованом за изнајмљивање (Rent-a Car), и то у року од 5 дана од дана закључења уговора за повратак у место пребивалишта, односно у року од 2 дана уколико напуштају царинско подручје Републике Србије.

Према одредби **члана 328. Уредбе** царински орган одобрава **привремени увоз** уз потпуно ослобођење од плаћања увозних дажбина када је превозно средство потребно привремено регистровати у царинском подручју Републике Србије, и исто се мора поново извести:

- 1) лицу које је у Републици Србији регистровано као страна информативна установа или представник страних средстава информисања, у смислу **Закона о информисању** (Сл. Гласник РС број 43/03, 61/05 и 71/09), а које намерава да поново извезе то превозно средство. Уз захтев за одобрење за ослобођење, подносилац захтева царинском органу прилаже доказ да је регистрован у Министарству надлежном за послове културе;
- 2) физичком лицу са пребивалиштем у царинском подручју Републике Србије, које се сели ван царинског подручја Републике Србије; У овом случају превозно средство треба обавезно извести у року од 3 месеца од дана привременог увоза.

Привремени увоз уз потпуно ослобођење од плаћања увозних дажбина одобриће се када превозно средство, у комерцијалне или приватне сврхе, користи физичко лице у царинском подручју Републике Србије запослено од власника превозног средства који има седиште ван царинског подручја Републике Србије. Приватна употреба превозног средства мора бити наведена у уговору о раду са запосленим лицем. Царински орган може ограничити привремени увоз превозних средстава у случају виšekратне употребе превозних средстава, у складу са овим одредбама.

Привремени увоз уз потпуно ослобођење од плаћања увозних дажбина може се, у изузетним случајевима, одобрити лицима са седиштем у царинском подручју Републике Србије, када се превозно средство користи за одређени појединачни посао.

Чланом 329. Уредбе прописани су **рокови** завршетка привременог увоза за сва превозна средства, а под тачком 3. за друмска превозна средства које употребљавају:

- студенти - период у којем студенти остају у царинском подручју Републике Србије, искључиво ради студирања;
- лица која обављају послове у временском трајању- период потребан за обављање тог посла;

Чланом 355. Уредбе прописане су посебне одредбе за завршетак привременог увоза превозних средстава. Поступак привременог увоза превозних средстава завршава се њиховим поновним извозом, стављањем у неки од царински дозвољених поступака или употребе, истеком прописаног рока њиховог привременог увоза, као и сваком радњом власника превозних средстава или лица које је то превозно средство привремено увезло у царинско подручје Републике Србије, које у смислу царинских прописа представљају изузимање робе испод царинског надзора.

Ако лице које је страно превозно средство привремено увезло у царинско подручје Републике Србије, пре напуштања царинског подручја из оправданих разлога не извезе то превозно средство, дужно је да лично или преко заступника обезбеди привремени смештај тог превозног средства под царинским надзором, на месту које одреди или одобри царински орган. На основу захтева надлежног царинског, полицијског или правосудног органа, у наведеном простору смештају се привремено увезена страна превозна средства која су предмет одговарајућег управног или правосудног поступка, до завршетка тог поступка, или одређења царинског правног статуса тог превозног средства. У наведене просторе могу се сместити и привремено увезена возила која се могу сматрати напуштеним.

Чланом 356. Уредбе прописан је поступак са напуштеним, привремено увезеним возилима, као и рокови за поступање са овим возилима, о којима се без одлагања писмено обавештава царински орган.

Чланом 357. Уредбе прописано је да ће се привремено увезено страно превозно средство за које је одобрен привремени смештај изложити јавној продаји, уколико не буде, у року од 30 дана или у накнадно продуженом року, извезено или стављено у неки од царински дозвољених поступака или употребе. Јавну продају спроводи Управа царина, у складу са прописима из Уредбе, а царински орган може одобрити власнику превозног средства или лицу које га је увезло привремено, да након накнаде свих трошкова у вези са збрињавањем, чувањем и смештајем возила, као и трошкова јавне продаје, превозно средство стави у неки од царински дозвољених поступака са робом.

Веома је широк дијапазон могућег чињења царинских прекршаја, посебно кад се има у виду да прекршаји прописани новим Законом углавном нису везани за одређену фазу царински дозвољеног поступања са робом, већ да се могу извршити у било које време, а у складу са материјалним одредабама прописаним Царинским законом, као и Уредбом о царински дозвољеном поступању са робом, којом се ближе прописују начин и услови за остваривање права, као и рокови у којима се ова права могу користити.

Најчешће злоупотребе прописа којима је регулисан привремени увоз дешавају се код злоупотреба права коришћења привремено увезених возила. Наиме, Уредбом је право привременог увоза дато лицу које испуњава одређене услове, да се то лице са сталним пребивалиштем Републици Србији налази или на раду, или по основу привременог боравка у иностранству, а возило користи искључиво за своје потребе и потребе чланова породичног домаћинства, уз могућност да и његови чланови домаћинства ово возило могу користити док лице које је привремено увезло возило борави на територији Републике Србије. Коришћење возила од стране трећих лица није дозвољено.

Закон прописује у **члану 293. став 1.** да ће се казнити лице које изношењем нетачних података, или на било који начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне ослобођење од плаћања царинских дажбина новчаном казном од једноструког до четвороструког износа вредности царинских дажбина за возило које је

предмет прекршаја, имајући у виду да се привремени увоз возила обавља уз потпуно ослобођење од плаћања царинских дажбина. До извршења овог прекршаја долази, било изношењем нетачних података о боравку у иностранству, на основу којих му се одобрава привремени увоз возила, било навођењем на закључак царинског органа да се возило привремено увози, а стварна је намера учиниоца прекршаја да се возило задржи на подручју Републике Србије, или прода трећем лицу. Ове ситуације су доста честе у пракси. Доказ да је поступљено на наведени начин су пуномоћја која се дају лицима са боравком у Републици Србији, са правом да возило користе и отуђе, одјаве регистрацију у иностранству, и др.

Истом новчаном казном, као у претходном ставу, казниће се лице ако, супротно законским одредбама, изврши пренос робе трећем лицу, робу преда трећем лицу на коришћење, изнајми је или је на неки други начин користи за друге сврхе, осим оних за које је та роба добила олакшицу за плаћање увозних и других дажбина, тј. робу за коју је одобрена олакшица да као залог, у најам, или као обезбеђење од плаћања дажбина пре измирења увозних дажбина у пуном износу (чл. 220.). Поред новчане казне за прекршај из **члана 293. став 1. и 2.** прописана је императивна заштитна мера одузимања возила у **члану 298. ЦЗ.**

Против лица које је купило спорно возило, а знало је или је могло знати да је извршен напред описани прекршај, покренуће се прекршајни поступак због извршења прекршаја из **члана 296. ЦЗ.**

Прекршај **злоупотребе привремено увезене робе**, тачније коришћења у друге сврхе, а не у оне за које је одобрен поступак привременог увоза, односно уноса робе по старом Царинском закону, био је санкционисан у **члану 362. став 1. и 2. ЦЗ** новчаном казном у износу од једноструке до троструке вредности робе, односно возила, и није била прописана заштитна мера одузимања. Уважавајући одредбу члана 6. Закона о прекршајима којом је прописано да ће се на учиниоца прекршаја применити повољнији пропис, имајући у виду да за прекршај учињен пре 04.05.2010. године је повољнији пропис из старог Царинског закона, без обзира што је новим Царинским законом прописана мања казна (везана за ускраћене дажбине) обзиром да се за прекршај из члана 293, поред новчане казне, изриче и заштитна мера одузимања робе

Одредбом **члана 295. став 1. тачка 13. ЦЗ** прописана је прекршајна одговорност за лице које не изведе привремено увезену или унуту робу у за то прописаном року, или пропусти да у прописаном року поднесе захтев за добијање одобрења за спровођење другог одобреног царинског поступања или коришћења робе. За наведени прекршај прописана је казна у распону **од 5.000,00 до 500.000,00 динара.**

Закон о безбедности саобраћаја на путевима (Сл. Гласник РС бр. 41/09 и 53/10) у члану 273. став 1. прописује да возилом регистрованим у иностранству на путевима у Републици Србији не могу управљати лица која имају стално пребивалиште у РС, док се у ставу 2. наводи да изузетно овим возилом могу управљати лица која имају одобрено привремено боравиште у иностранству до шест месеци, као и чланови уже породице, или лица која управљају Рент-а кар возилима. Непоштовање ове одредбе санкционисано је **прекршајем из члана 331. став 1. тачка 82.** тог закона, за који је прописана новчана казна **од 15.000,00 до 30.000,00 динара.**

Заштитни објект члана 273. став 1. ЗОБС-а на путевима је **забрана управљања возилом са страним регистарским ознакама** на путевима у РС, лицима са сталним пребивалиштем у РС. Ова забрана се не односи на лица из члана 273. став 2. ЗОБС-а на путевима, који

претпоставља круг лица ужи од круга лица којима се по одредбама Царинског закона и Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом може одобрити царински дозвољено поступање привременог увоза возила (нпр. Право физичког лица које је запослено код правног лица које има седиште у иностранству, а уговором о раду је дата могућност коришћења возила у приватне сврхе, или лицима којима је изузетно одобрен привремени увоз возила за обављање одређеног посла).

Истовремено, Уредбом је прописано да чланови породичног домаћинства имају право да управљају привремено увезеним возилом само уколико се лице, које је ово возило привремено увезло, налази на територији РС, што значи уколико се врати у иностранство, а возило остави на територији РС, чини прекршај, као и његови чланови породичног домаћинства који управљајући возилом у његовом одсуству. Са тим у вези, наведени законски прописи су неусаглашени, а имајући у виду да је надзор над применом царинских прописа поверен царинском органу, поставља се питање оправданости једне овакве одредбе у Закону о безбедности саобраћаја на путевима РС.

Иако прекршајне одредбе ЗОБС-а на путевима и Царинског закона садрже слична обележја прекршаја, када су у питању коришћења привремено увезених возила у друге сврхе, она су у основи различита, јер царинским законом штити се злоупотреба права одобреног од стране царинског органа, пре свега лицу које испуњава прописане услове за одобрење тог права, који је у прекршајном смислу основни извршилац прекршаја прописаног Царинским законом, уз санкционисање лица које је употребило, примило, купило или на други начин стекло робу-возило, иако је знало да је иста предмет извршења прекршаја (члан 296. ЦЗ). Приликом откривања прекршаја и подношења захтева за покретање прекршајног поступка, битно је утврдити све релевантне чињенице и обезбедити доказе који указују на прекршајну одговорност, пре свега да ли се ради о једнократној употреби возила, или о возилу које је предмет извршења прекршаја из **члана 293. ЦЗ**, када би било упутно спорно возило и привремено одузети, у смислу члана 205. Закона о прекршајима.

Како је Царинским законом прописано санкционисање због невраћања возила у иностранство, као и непоштовање других одредаба проистеклих из одобрења за ову врсту царинског поступања, те с тим у вези и изведена одговорност у члану **296. ЦЗ**, то произилази да кажњавање лица по одредбама ЗОБС-а на путевима не искључује и одговорност због чињења прекршаја прописаним Царинским законом.

Прекршајна одговорност лица везана за непоштовање мера царинског надзора

У случају да пропусти да допреми возило царинском органу коме је упућено, лице чини прекршај из **члана 292. став 1 тачка 3. ЦЗ**. За наведени прекршај прописана је казна у распону од једноструке до четвороструке вредности робе, као и заштитна мера одузимања робе, прописана **чланом 298. ЦЗ**. Лице које евентуално купи овакво возило, а знало је, и могло знати, да је са возилом извршен напред наведен прекршај, чини прекршај из **члана 296. ЦЗ**.

Одредбом **члана 62. став 1. ЦЗ** прописано је да се роба, која се уноси у царинско подручје Републике Србије, ставља под царински надзор од момента њеног уноса и царински орган може обавити њену контролу. Роба остаје под царинским надзором колико је потребно да се утврди њен царински статус.

Одредбом **члана 63. ЦЗ** прописано је да је лице које уноси робу у царинско подручје дужно да исту без одлагања превезе путем, на начин и у року који одреди царински орган, до

царинарнице или другог места које одреди царински орган, или у слободну зону. Према истом члану, лице које преузме одговорност за превоз робе која је унета у царинско подручје, одговорно је за испуњење прописаних обавеза.

Према одредби **члана 64. став 1. ЦЗ**, ако због непредвиђених околности или више силе, обавезе прописане **чланом 63. став 1.** не могу да буду испуњене, лице које је дужно да испуни те обавезе, или друго лице које је преузело одговорност за испуњење тих обавеза, дужно је да без одлагања обавести царински орган о таквим околностима.

Ова одредба је битна због **утврђивања субјективног идентитета** захтева за покретање прекршајног поступка, са аспекта прекршајне одговорности, јер возило не мора унети у царинско подручје РС, увек и само, власник возила, већ то може учинити и друго физичко лице које поседује ваљано и уредно пуномоћје. Лице које је извршило пријављивање возила приликом уноса у исто царинско подручје РС, у обавези је да поштује одредбе члана 63. Царинског закона, и да возило превезе путем и на начин како је то одредио царински орган. У супротном, уколико то пропусти, чини прекршај из **члана 295. став 1. тачка 2. ЦЗ**.

У случају да се више возила превози на ауто платформи, сачињава се транзитни документ у коме је наведено којој царинској испостави, и у ком року, се возила имају пријавити и предати ради царињења или иступа возила са територије РС. За непоступање по налогу царинског органа у смислу пута, начина и рока предаје возила, одговоран је возар. У случају да се неко од возила нађе на платформи а да исто не буде обухваћено транзитним документом, декларант је одговоран због извршења прекршаја из **члана 292. став 1. тачка 4. ЦЗ**.

Возила која буду допремљена до упутне царинарнице пријављују се сажетом декларацијом, и по правилу се захтева од царинског органа одобрење поступка смештаја истих у неко од јавних или приватних царинских складишта. Уколико возило буде изузето испод царинског надзора, чини се прекршај из **члана 292. став 1 тачка 2. ЦЗ**.

За прекршаје за које је прописана, поред новчане казне, и заштитна мера одузимања робе која је предмет прекршаја-возила (члан 292. и члан 293. ЦЗ), захтев за покретање прекршајног поступка подноси се месно надлежном Прекршајном суду. За прекршаје прописане чланом 294. и чланом 295. ЦЗ поступак се води пред Комисијом за прекршаје месно надлежне царинарнице.

ПРАКСА ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА

Од царинских прекршаја у судским поступцима **најчешће се јавља прекршај из члана 334 став 1. тачка 1. старог ЦЗ** (Сл. Гласник РС бр. 73/03), а који је регулисан у **члану 292. став 1. тачка 3. важећег ЦЗ** (Сл.Гласник РС. бр. 18/10) и којим је регулисана прекршајна одговорност за лица која **не пријаве робу** коју уносе преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије, или **не допреме робу** царинском органу. За оба прекршаја предвиђена је **новчана казна од једноструког до четвороструког износа** вредности робе која је предмет прекршаја, као и изрицање обавезне заштитне мере одузимања предмета прекршаја. Сходно томе, код процесуирања овог прекршаја нема места примени члана 6. став 2. Закона о прекршајима, који предвиђа примену прописа који је блажи по учиниоца, с обзиром да су по оба Закона предвиђене истоврсне казне и обавезна заштитна мера.

Такође, с обзиром да се овај прекршај у великом броју случајева открива пошто је роба већ прешла границу и унета у царинско подручје РС без њене пријаве царинским органима, актуелна је и примена одредаба о саучесништву и то по **члану 332. став 3. старог ЦЗ и члану**

296. важећег ЦЗ. Поред новчане казне, за наведене прекршаје прописана је императивна заштитна мера одузимања возила у члану 298. ЦЗ.

1. Широко је избор начина на који је у пракси учињен прекршај **из члана 334. став 1. тачка 1. старог ЦЗ (члан 292. став 1. тачка 3. важећег ЦЗ).** Прекршај је учињен тако што је окривљени затицан од стране надлежних органа у поседу возила које је регистровано у другој држави и које никада није регистровано у Србији, а да је могао знати да је реч о роби за коју нема доказа о легалном увозу и плаћању царинских дажбина, уз коришћење фалсификованих регистарских таблица или фалсификоване саобраћајне дозволе, или је окривљени возило страног порекла, које је предмет прекршаја, купио на ауто-пијаци од непознатог лица, а могао је знати да је реч о роби за коју нема доказ о легалном увозу и плаћању царинских дажбина. Обзиром да је вештачењем утврђено да је саобраћајна дозвола фалсификована, окривљени је могао знати да се ради о возилу које није пријављено царинским органима приликом увоза јер је возило купљено од непознатог лица на ауто-пијаци, а није се приликом куповине обратио надлежном органу који је, наводно, извршио регистрацију и издао саобраћајну дозволу, нити је тражио доказ да је над возилом спроведен поступак царинења. Како је возило роба веће вредности, окривљени је био дужан да са повећаном пажњом приступи куповини у смислу вршења претходних провера у вези са легалношћу возила, с обзиром да су евиденције о регистрованим возилима јавне и доступне, па је тако пристао на наступање забрањене последице.

2. Такође, карактеристично за ове прекршаје, што се доста показало у пракси, је оглашавање Прекршајних судова ненадлежним у случају да је за вођење прекршајног поступка надлежна Комисија за царинске прекршаје надлежне царинарнице.

Чланом 285. став 3. Закона о прекршајима прописано је да када је за прекршај прописана само новчана казна, законом се може прописати да прекршајни поступак у првом степену воде органи управе, а истим чланом у ставу 2. прописано је да је искључена надлежност органа управе у тачно одређеним случајевима (за прекршаје за које је прописана казна затвора, за које се могу изрећи заштитне мере, за прекршаје лица која уживају дипломатски имунитет, које учине малолетници, за одлучивање о имовинско-правном захтеву, искључиво је надлежан Прекршајни суд).

У **члану 100. Закона о прекршајима** прописано је да је суд надлежан, по службеној дужности, да пази на своју стварну месну надлежност и чим примети да није надлежан, решењем се оглашава ненадлежним, и без одлагања доставља предмет надлежном суду или другом надлежном органу.

У **члану 302. Царинског закона** прописано је да прекршајни поступак у првом степену води, и одлуку о прекршају доноси, Комисија за прекршаје надлежне царинарнице коју чине председник и два члана, које именује директор царине.

У **члану 6. став 2. Закона о прекршајима** стоји да ако је после учињеног прекршаја једном или више пута измењен пропис, примењује се пропис који је блажи по учиниоца.

Још увек је присутна ситуација у пракси да су одређени прекршаји учињени за време важења "старог" ЦЗ и нису окончани до почетка "новог" ЦЗ (04.05.2010. године). За њих је прописано да ће бити окончани у складу са прописима који су важили до дана почетка примене новог ЦЗ (члан 308. ЦЗ).

С обзиром да је чланом 306. ЦЗ прописано да се на поступак у царинским прекршајима примењују одредбе Закона о прекршајима, што подразумева и примену члана 6. став 2.

Закона о прекршајима (примена прописа блажег по учиниоца), судије морају у таквим случајевима да упоређују казнене одредбе старог и новог ЦЗ и **да примењују прописе који су блажи** по учиниоце.

Сходно томе, уколико је прекршајни поступак покренут због прекршаја из члана 341. став 1. тачка 1. старог ЦЗ, који је важио у време извршења прекршаја (новчаном казном од једноструког до петоструког износа вредности робе која је предмет прекршаја казниће се лице које поднесе неверодостојан документ који је у вези са царинским поступком, или га користи у трансакцијама у вези са пословима царине), а наведени прекршај је новим ЦЗ предвиђен као прекршај из **члана 294. став 1. тачка 1.** чије се обележје састоји у томе да је приликом подношења захтева за одобрење царинског поступка, било директно или индиректно, царинском органу поднета документација која садржи нетачне податке, а у циљу остваривања права која му по закону не припадају, за који је предвиђена новчана казна у износу од **10.000,00 до 1.500.000,00** динара и није предвиђена заштитна мера, примениће се нови ЦЗ који је повољнији по учиниоца, с обзиром да је за прекршај из члана 341. став 1. тачка 1. старог ЦЗ предвиђена новчана казна у износу од једноструке до петоструке вредности робе, и заштитна мера одузимања предмета прекршаја.

Сличан случај је и код привременог увоза возила који се обавља уз потпуно ослобођење од плаћања царинских дажбина. Царински закон прописује у **члану 293. став 1.** да ће се за прекршај казнити лице које изношењем неистинитих података, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне ослобођење од плаћања царинских дажбина, новчаном казном у износу од једноструке до четвороструке вредности износа царинских дажбина за возило које је предмет прекршаја.

У **члану 293. став 2.** истог Закона прописано је да ће се истом казном казнити лице које спорно возило прода или да на коришћење, изнајми или на неки други начин користи за сврхе, осим за оне за које је добијена олакшица.

Поред новчане казне за прекршаје из **члана 293. став 1. и став 2. ЦЗ**, прописана је императивна заштитна мера одузимања возила у члану 298. Против лица које купи спорно возило, односно дође у посед истог, а знало је, или је могло знати, да је извршен напред описани прекршај, покренуће се прекршајни поступак због извршења прекршаја из члана 296. ЦЗ.

Прекршај злоупотребе привремено увезене робе, односно њене употребе у друге сврхе, а не за оне за које је одобрен поступак привременог увоза, по старом ЦЗ је био санкциониран у **члану 362. став 1. и став 2.** новчаном казном у износу од једноструке до троструке вредности робе-возила, и није била прописана заштитна мера одузимања предмета прекршаја.

Уколико је **прекршај учињен пре 04.05.2010.** године очигледно је да на конкретан случај треба применити одредбу старог ЦЗ, који је повољнији по учиниоца, јер не прописује заштитну меру одузимања предмета прекршаја, и за који је надлежан орган управе, па ако је предмет достављен Прекршајном суду на решавање, исти ће се огласити ненадлежним и предмет доставити надлежном органу на даљи поступак.

Такође чланом 364. став 1. и став 2. старог Царинског закона прописано је да ће се новчаном казном од једноструког до троструког износа вредности робе која је предмет прекршаја казнити лице које лажним приказивањем чињеница издејствује, или покуша да издејствује, ослобођење од плаћања увозних дажбина, као и лице које робу која је пуштена у слободан

промет ослобођењем од плаћања увозних дажбина, због начина употребе или посебне употребе такве робе, употреби супротно условима на основу којих је ослобођење одобрено. Пандан овом прекршају по новом Царинском закону је **члан 293. став 1. тачка 1. новог ЦЗ**, којим је прописано да ће се новчаном казном од једноструке до четвороструке вредности износа царинских дажбина казнити лице ако изношењем нетачних или неистинитих података, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преферецијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу од плаћања увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или било коју другу повластицу.

За прекршај из члана 364. став 1. тачка 1. старог ЦЗ, као и за прекршај **из члана 293. став 1. тачка 1. новог ЦЗ**, предвиђена је и заштитна мера одузимања предмета прекршаја као обавезна. Повољнији за учиниоца је члан 293. став 1. тачка 1. новог ЦЗ, јер за обрачун узима вредност царинског дуга, а не вредност робе.

Дакле, битно је приликом пријема предмета у рад, а на основу захтева за покретање прекршајног поступка, определити о ком прекршају се ради, те уколико је реч о прекршају који је учињен пре ступања на снагу новог ЦЗ (04.05.2010. године), обратити пажњу која ће прекршајна одредба и ког царинског Закона бити примењена у конкретној ситуацији као повољнија за окривљеног, што може да определи и надлежност у конкретној ситуацији, па уколико Прекршајни суд утврди да је за конкретан случај надлежан орган управе-Царинарница, исти ће се огласити ненадлежним и упутити предмет надлежном органу на поступање.

3. У пракси се појављују пресуде појединих Прекршајних судова (Прекршајни суд у Руми и Лозници), а односе се углавном на кажњавање лица која су давала своју личну карту у циљу прибављања документације за регистрацију возила страног порекла на домаће регистарске ознаке, за које се накнадним проверама утврди да представља фалсификат (Царинска декларација, ОЦД (обрачун царинских дажбина), записник о јавној продаји возила путем лицензације код царинарнице, рачун о продаји возила), те да возило нема легално порекло у Републици Србији.

Код ових поступака често се применом члана 385. став 4. Старог Царинског закона (Сл. гл. РС бр. 73/03) налаже окривљенима да уплате одређени износ утврђен Записником о процени Министарства финансија, Управе царине, одређене царинарнице, на име вредности возила из разлога што се возило враћа савесном власнику на основу члана 385. став 1. ЦЗ (који је возило стекао на основу легалног правног посла, углавном куповином од окривљеног), а на основу члана 388. ЦЗ покреће се, по службеној дужности, поступак против окривљених ради наплате царине и других увозних дажбина за предметно возило. У изреци се наводи ДА СЕ НЕ ОДУЗИМА предметно возило у смислу члана 385. став 1. ЦЗ, већ се исто враћа на слободно располагање савесном власнику који је возило купио од окривљених на домаће регистарске ознаке, након окончања поступка наплате царинских дажбина.

Пресудом Прекршајног суда у Руми окривљена је оглашена кривом што је у месецу јуну 2007. године непознатом лицу дала своју личну карту у циљу прибављања документације за регистрацију путничког возила марке "Ровер -216", које је на њено име регистровано код ПС Инђија на регистарске ознаке РУ 133-178, при чему је као доказ приложена царинска декларација ЦИ Нови Сад бр. 21016/30398 од 30.04.2007. године, као и ОЦД заведен под истим бројем, који су били фалсификовани јер је под наведеним бројем царинске декларације и ОЦД оцарињена сасвим друга роба, дакле омогућила је прибављање

документације за возило које је знала, или је могла знати, да је предмет царинског прекршаја, чиме је као саучесник-помагач непознатог лица учинила прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. у вези члана 332. став 2. и 3. Царинског закона, па је сходно томе осуђена на плаћање новчане казне, као и на плаћање трошкова поступка. На основу члана 385. став 4. ЦЗ и члана 48. став 4. Закона о прекршајима наложено је окривљеној да на рачун Царинарнице Шабац, на име противвредности за путничко возило марке "Ровер -216" уплати износ од 76.200,00 динара, а према записнику о процени вредности бр. П-257/09 од 17.06.2009. године из разлога што возило није одузето од савесног власника у смислу члана 385. став 1. Царинског закона. На основу члана 388. ЦЗ, по службеној дужности покренуће се, код Одсека за Царинску управу Царинарници Шабац, поступак против окривљене ради наплате царине и других увозних дажбина за возило које је предмет прекршаја. Не одузима се у смислу члана 385. став 1. ЦЗ возило које је предмет прекршаја, већ се исто враћа на слободно располагање савесном власнику након окончања поступка наплате царинских дажбина, а предметно возило се налази код савесног власника-купца на чувању, са забраном располагања и отуђења до окончања прекршајног поступка на основу Одлуке Кокмисије за царинске прекршаје Царинарнице 02/2 број П-257/09 од 18.03.2009. године.

Суд је окривљену огласио одговорном за учињени прекршај јер је утврдио да су се у радњама окривљене стекли сви елементи прекршаја из члана 332. став 3. у вези члана 334. став 1. тачка 1. ЦЗ, а неспорна је чињеница да је окривљена непознатом лицу дала своју личну карту, поклањајући му пуно поверење у циљу прибављања регистрације путничког возила марке "Ровер-216", а које је на њено име регистровано у ПС Инђија на регистарске ознаке РУ 133-178 на основу фалсификоване документације, јер је провером код Царинарнице Нови Сад утврђено да је под наведеним бројем царинске декларације оцарињена сасвим друга роба.

Против наведене пресуде окривљена је благовремено путем браниоца изјавила жалбу у којој предлаже да се ослободи прекршајне одговорности, или да јој се изречена новчана казна умањи, или да се иста укине и врати на поновно одучивање првостепеном органу. У жалби наводи да није доказано да је унела било какву робу у царинско подручје, а да је није пријавила царинском органу. Истиче да је тачно да је дала своју личну карту да се аутомобил региструје на њено име, али није учествовала у фалсификовању царинских докумената. Сматра да се не може екстензивно тумачити члан 334. став 1. тачка 1. ЦЗ јер она није нити на један начин располагала неоцарињеном робом (није робу купила или примила на држање по оваквом основу), а да је спорни аутомобил имао царинску декларацију за коју она није могла знати да ли је фалсификована или не. Надаље у жалби наводи да је кажњена као саучесник-помагач и да јој је истовремено утврђен нехат као облик виности, а да се према члану 24. Закона о прекршајима прописује да саучесник-помагач може само са умишљајем помоћи да други изврши прекршај. Сматра да суд није ценио на исправан начин све околности везане за правилно одмеравање казне, јер би се и блажим кажњавањем постигла сврха кажњавања, уколико уопште постоји прекршајна одговорност.

Виши Прекршајни суд, поступајући по жалби, исту је одбио као неосновану и потврдио пресуду Прекршајног суда у Руми. Образлажући своју пресуду, Виши Прекршајни суд је истакао да је окривљена, поступајући на начин описан у побијаној пресуди, дајући личну карту непознатим лицима и дозвољавајући да се декларише као купац предметног путничког возила, примила у државину путничко моторно возило марке "Ровер-216", те је исти на њено име и регистрован код ПС Инђија на регистарске ознаке РУ 133-178, а за које је као доказ приликом регистрације приложена царинска декларација ЦИ Нови Сад број 21016/30398 од 30.04.2007. године, као и ОЦД заведен под истим бројем, који су били фалсификовани јер је под наведеним бројем царинске декларације и ОЦД оцарињена друга

роба, а окривљена је према околностима случаја могла знати да је предметно возило предмет царинског прекршаја из члана 334. став 1. тачка 1. ЦЗ, односно да је у земљу унето без пријаве царинским органима, јер је и сама навела да је непознатим лицима дала за одређену накнаду своју личну карту како би возило регистровало на њено име, те је правилно од стране првостепеног Прекршајног суда оглашена одговорном као саучесник за прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. у вези члана 332. став 2. и 3. ЦЗ, а с обзиром да из наведених законских одредби произилази да је прекршајно одговорно не само лице које без пријаве царини увезе робу, већ и лице које робу купи или прими на држање по ма ком основу, а за коју је знало, или је могло знати, да је њоме извршен царински прекршај, односно да је у питању царинска роба која није пријављена приликом уласка у земљу, и ради се о неоцарињеној роби за коју нема доказа о легалном увозу и плаћању царинских дажбина. Дакле, кажњив је било који вид располагања овом робом, а што се тиче субјективног односа учиниоца прекршаја, довољна је могућност знања да се ради о царинској роби, а што је овде окривљеној могло бити познато јер је возило купила од непознатих лица, при чему је на рачуну ДОО "Минекон" она декларисана као купац, а затим је возило и регистровано на њено име. Стога је суд жалбу одбио као неоснову, с обзиром да је у току доказног поступка доказано да је окривљена била у својини возила са лажном докуметацијом, а што јој је могло бити познато, јер није поступала са дужном пажњом, пошто је дозволила да се уз помоћ њене личне карте региструје возило на њено име, као и да то учине непозната лица, те су стога неосновани жалбени наводи да она није возило примила на држање по ма ком основу, јер се декларисала као купац, а затим је возило било регистровано на њено име. Такође је неоснован и жалбени навод да не може бити одговорна као саучесник-помагач из нехата, јер би то било супротно одредби члана 24. Закона о прекршајима, јер се овде не ради о помагању, како је дефинисано чланом 24. Закона о прекршајима, а с обзиром да је окривљена оглашена одговорном као саучесник сходно члану 332. став 2. и 3. Царинског закона, и с обзиром да се саучесници у смислу овог Закона сматрају учиниоцима прекршаја и да су то лица која су примила предмет за који су знали, или су могли знати, да је предмет прекршаја.

У конкретном случају није спорно да се ради о возилу које је доспело у царинско подручје РС мимо легалне увозне процедуре, јер је возило регистровано у РС Инђија на регистарске ознаке РУ 133-178, на основу фалсификоване документације, а за коју је провером преко Царинарнице Нови Сад утврђено да је под наведеним бројем царинске декларације оцарињена сасвим друга роба, те да је приликом регистрације приложена неверодостојна документација у погледу фалсификоване царинске декларације, што представља доказ да возило није увозно оцарињено и да је у земљи остало мимо легалне увозне процедуре, те да због тога ово возило не може бити предмет правног промета и употребе у земљи, и због тога је предмет царинског прекршаја.

БИТНЕ ПОВРЕДЕ ОДРЕДАБА ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПАКА-ПРИМЕРИ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

1. Решењем Прекршајног суда у Ваљеву обустављен је прекршајни поступак поднет против окривљеног због сумње да је извршио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. ЦЗ, за који је Министарство финансија РС, Управа царине, Царинарница Шабац покренула прекршајни поступак закључком по пријави МУП-а РС ПУ Ваљево од 18.03.2009. године, јер се сматра да је подносилац од истог одустао. Против наведеног решења, подносилац захтева за покретање прекршајног поступка благовремено је изјавио жалбу у којој наводи да је побијано решење достављено Царинарници Шабац, Комисији за царинске прекршаје, као органу који је до 01.01.2010. године био надлежан за покретање и вођење прекршајног поступка у материји царинског прекршаја. Донет је закључак о покретању прекршајног поступка, и започети поступак је предат у надлежност Прекршајног суда у Ваљеву, сходно

новоустановљеној надлежности Прекршајних судова у материји царинских прекршаја, почев од 01.01.2010. године. Даље се у жалби истиче да не стоје наводи решења да је Царинарница Шабац подносилац захтева који је од захтева одустао, код неспорне чињенице да се не ради о органу који је поднео захтев за покретање прекршајног поступка, већ о органу који је поступак покренуо, јер је за то био надлежан. Првостепени суд није ни могао тражити уређење захтева у фази када је прекршајни поступак већ покренут доношењем закључка којим је Комисија, као до тада, овлашћени орган за покретање и вођење поступка одлучила о привременом одузимању возила, сходно члану 385. став 1. Царинског закона, док се у побијаном делу решења не одлучује о возилу које је смештено под царински надзор, предложено је укидање жалбеног решења. По оцени Вишег Прекршајног суда, жалба је основана.

У образложењу другостепене одлуке је наведено да је одредбом члана 160. Закона о прекршајима прописано да ако суд, односно орган управе, не одбаци захтев за покретање прекршајног поступка, донеће решење, односно закључак о његовом покретању, што значи да се захтев за покретање прекршајног поступка у смислу члана 157. наведеног Закона испитује пре покретања поступка. У конкретном случају, Комисија за царинске прекршаје Царинарнице Шабац, као овлашћени орган за вођење прекршајног поступка, је донела закључак на основу члана 179. Закона о прекршајима, важећег у време када је прекршај учињен, и покренула прекршајни поступак, а по пријави Полицијске управе Ваљево, позивањем на члан 176. и 177. тог Закона, која могућност је и била предвиђена. Констатовано је да је Прекршајни суд учинио битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 7. Закона о прекршајима, јер је поступак обуставио противно члану 216. Закона о прекршајима, на шта се жалбом основано указује.

Првостепени суд је образложио да захтев за покретање прекршајног поступка не постоји, те да је суд закључак о покретању прекршајног поступка третирао и као захтев за покретање прекршајног поступка, па како је чланом 156. важећег Закона о прекршајима стриктно прописано шта треба да садржи захтев за покретање прекршајног поступка, и како Управа царине, Царинарница Шабац, као овлашћени орган за подношење захтева, у остављеном року није доставила уредан захтеву смислу члана 156. важећег Закона о прекршајима, то је одлучено као у изреци решења на основу члана 216. став 1. тачка 8. наведеног Закона.

Разматрајући ово образложење, другостепени суд је навео да није спорно да се уређење захтева за покретање прекршајног поступка може тражити док се поступак не покрене, а уколико се захтев не уреди у за то остављеном року, одбациће се решењем, како је прописано чланом 159. Закона о прекршајима. С обзиром да у овој правној ствари поступак није био окончан доношењем правоснажног решења до 01.01.2010. године, када је ова материја прешла у надлежност Прекршајних судова, то је прекршајни суд требало само да настави започети прекршајни поступак, и исти оконча сходно чланом 306. Закона о прекршајима (пресуда Вишег Прекршајног суда 8 Прж.бр. 4078/11 од 01.03.2011. године).

2. Решењем Прекршајног суда у Нишу обустављен је прекршајни поступак против окривљеног због прекршаја из члана 332. у вези члана 334. Царинског закона, на основу члана 216. став 1. тачка 1. Закона о прекршајима, јер Полицијска управа Ниш, Одељење криминалистичке полиције, није овлашћено за подношење захтева.

У образложењу ожалбеног решења је наведено да је МУП, ПУ Ниш, Одељење криминалистичке полиције, поднело захтев за покретање прекршајног поступка дана 01.10.2009. године, а да је чланом 154. Закона о прекршајима прописано да се прекршајни поступак покреће на основу захтева овлашћеног органа. Одредбом члана 154. истог Закона

прописано је "да је овлашћени орган за подношење захтева за покретање прекршајног поступка онај орган управе у чију надлежност спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени", цитира одредбу члана 2. став 3. Царинског закона, те имајући у виду да је у конкретном случају захтев за покретање прекршајног поступка поднет од стране МУП РС ПУ Ниш, Одељење Криминалистичке полиције, а не од стране царинског органа, нашао да је захтев за покретање прекршајног поступка поднео неовлашћени орган. Против овог решења подносилац захтева је благовремено изјавио жалбу, позивајући се на став свих судија Прекршајног суда у Нишу заузет дана 23.07.2010. године.

Виши Прекршајни суд је утврдио да је жалба основана, а да је у конкретном случају учињена битна повреда одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 7. Закона о прекршајима, јер је Прекршајни суд обуставио поступак, противно одредби члана 216. став 1. тачка 1. истог Закона. Према стању у списима предмета утврђено је да је Царинарница својим закључком покренула прекршајни поступак 27.10.2009. године због прекршаја из члана 332. у вези члана 334. Царинског закона, и истим закључком донела наредбу о привременом одузимању и стављањем под царински надзор предмета прекршаја. По оцени другостепеног суда није било основа за обуставу прекршајног поступка, већ је Прекршајни суд у Нишу сходно члану 306. став 1. Закона о прекршајима требало да настави са поступком, изведе све неопходне доказе, и након спроведеног доказног поступка донесе одлуку, а ово из разлога што је у питању прекршај за који је искључиво надлежан Прекршајни суд.

3. Пресудом Прекршајног суда у Београду од 03.12.2010. године окривљени је ослобођен кривице због сумње да је учинио прекршај из члана 334. став 1. у вези члана 332. став 3. Царинског закона, на основу члана 218. став 1. тачка 1. Закона о прекршајима РС.

У образложењу наведене пресуде првостепени суд је навео да је утврдио да окривљени возило није користио како је наведено у захтеву, без ваљаног законског основа, а да ли су се у радњама стекли елементи бића неког другог прекршаја, судија се није упуштао, с обзиром да је везан наводима из захтева за покретање прекршајног поступка, па сматра да су испуњени услови које предвиђа члан 218. став 1. тачка 1. Закона о прекршајима РС, јер судија налази да, у конкретном случају, дело за које се терети окривљени по пропису, није прекршај.

Против наведене пресуде благовремену жалбу је изјавио подносилац захтева због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене прописа, те је предложио да се ожалбена пресуда укине. У жалби је подносилац захтева навео да је тумачењем суда да је везан наводима из захтева за покретање прекршајног поступка поступљено супротно одредбама члана 160. став 5. Закона о прекршајима у коме се наводи да суд и орган управе нису везани за правну квалификацију дату у захтеву за покретање прекршајног поступка, односно у решењу и закључку о покретању прекршајног поступка. Такође је наведено да је суд приликом утврђивања чињеничног стања пропустио да утврди правни основ коришћења возила, сходно одредбама Царинског закона, а посебно је пропустио да утврди да ли је осумњичени запослен у представништву, што је једини основ за управљање страним моторним возилом које је у земљу привремено увезено за потребе представништва. Због овако непотпуно утврђеног чињеничног стања, судија је погрешно применио пропис из члана 334. став 1. у вези члана 332. став 3. Царинског закона, а у конкретном случају ради се о прекршају из члана 362. Царинског закона, јер је роба која је стављена у поступак привременог увоза употребљена у друге сврхе, а не у оне за које је одобрен поступак. Подносилац захтева је истакао и да у конкретном случају није решено питање робе која је предмет прекршаја.

Виши Прекршајни суд је утврдио да је у првостепеном поступку учињена битна повреда одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 3. Закона о прекршајима, јер окривљени није саслушан пре доношења првостепене пресуде којом се ослобађа кривице за наведене прекршаје. Виши Прекршајни суд је, увидом у списе предмета, утврдио да је бранилац окривљеног по приложеном пуномоћју дао писмену одбрану у име окривљеног, коју одбрану је првостепени суд третирао као писмену изјаву дату од стране окривљеног, иако иста није потписана од стране окривљеног. На овај начин првостепени суд је, доносећи оспорену пресуду, учинио битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 3. Закона о прекршајима, због чега је Виши Прекршајни суд исту укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак. Виши Прекршајни суд је образложио да се писмена одбрана браниоца, која је дата у име окривљеног, не може узети као одбрана окривљеног, из разлога што бранилац само пружа стручну помоћ код одбране, али не може износити саму одбрану у име окривљеног. Првостепеном суду је наложено да у поновљеном поступку позове окривљеног да изнесе своју одбрану, након чега ће првостепени суд имати у виду жалбене наводе подносиоца захтева, те ће донети нову, и на закону засновану одлуку (пресуда Вишег Прекршајног суда 9 Прж.бр. 4567/11 од 12.04.2011. године).

4. Пресудом Прекршајног суда у Вршцу, од 22.11.2010. године, окривљени је оглашен кривим за прекршај из члана 292. став 1. тачка 1. Царинског закона, кажњен је новчаном казном, обавезан на накнаду трошкова прекршајног поступка и на основу члана 298. став 1. у вези члана 292. став 1. тачка 1. Царинског закона, изречена му је заштитна мера одузимања предмета којим је извршен прекршај.

Против наведене пресуде окривљени је преко браниоца благовремено изјавио жалбу због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде материјалног права, битне повреде поступка и одлуке о казни, наводећи да је против окривљеног пред Основним судом вођен, и неправоснажно завршен, кривично-правни поступак за кривично дело кријумчарења, па је у истом поступку кумулативно осуђен на условну казну затвора и новчану казну. Наводи да је кривични поступак вођен против истог инкриминисаног догађаја, и за исто кажњиво понашање које се окривљеном ставља на терет и у прекршајном поступку, па будући да није могуће да се два пута одговара за исто дело, то паралелно вођење два поступка против окривљеног представља повреду општих правних правила. Даље окривљени у жалби наводи да је кривичним поступком који се води конзумиран и прекршајни поступак, једнако као што је кривичним делом конзумиран прекршај, а изведени докази и изјаве окривљеног су једнаки. Парадоксално је да је у оба поступка изречена мера одузимања предмета прибављених делом, те је доставио фотокопију неправоснажне пресуде Основног суда.

Виши Прекршајни суд је размотрио изјављену жалбу и утврдио да је у поступку пред првостепеним судом учињена битна повреда одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 2. Закона о прекршајима, с обзиром да првостепени суд није применио одредбе члана 213. став 1. тачка 3. закона о прекршајима, којим је прописано да ће судија решењем прекинути поступак ако је за исто дело против окривљеног покренут кривични поступак, када прекид траје до доношења правоснажне судске одлуке у кривичном поступку, а што се жалбом окривљеног основано указује. Виши Прекршајни суд је ожалбену пресуду укинуо због битне повреде одредаба прекршајног поступка која је утицала на законито решавање прекршајне ствари, и списе предмета вратио првостепеном суду на поновни поступак, са налогом да се од Основног суда прибави пресуда на коју се окривљени у жалби позива, утврди за које је дело окривљени оглашен кривим, и у зависности од утврђеног донесе

одговарајућу одлуку (пресуда Вишег Прекршајног суда , Одељење у Новом Саду III-303 Прж.бр. 135/11 од 08.02.2011. године).

5. Пресудом Прекршајног суда у Руми, Одељења у Старој Пазови од 22.12.2010. године, окривљени је оглашен кривим за прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона, те је осуђен на новчану казну, обавезан на накнаду трошкова прекршајног поступка, на накнаду трошкова судског тумача, и изречена му је заштитна мера одузимања предмета прекршаја, на основу члана 385. став 1. Царинског закона и члана 48. став 1. Закона о прекршајима.

Против ове пресуде окривљени је преко браниоца благовремено изјавио жалбу због битне повреде одредаба прекршајног поступка, због повреде одредаба материјалног права из Закона о прекршајима и Царинског закона, и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, и предложио да се пресуда укине и поступак врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Разматрајући списе предмета, Виши Прекршајни суд је утврдио да је ожалбена пресуда донета уз битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 15. Закона о прекршајима, јер је изрека првостепене пресуде неразумљива, односно иста не садржи време учињеног прекршаја. Виши Прекршајни суд је образложио да се из изреке пресуде не види када је окривљени унео возило у царинско подручје, а није га пријавио царинском органу ради спровођења царинског поступка. Наведено је да је окривљени дана 17.01.2010. године у месту наведеном у изреци управљао описаним путничким возилом, да је поседовао уговор закључен између окривљеног, као купца, и правног лица из Чешке, као продавца од 11.12.2009. године, а није наведено када је то возило унето у царинско подручје Републике Србије, при чему се ни из образложења пресуде не види када је окривљени био дужан да пријави царинску робу царинским органима ради спровођења поступка. Првостепеном суду је наложено да у поновљеном поступку отклони учињену битну повреду на коју је указао овај суд, тако што ће изреку пресуде учинити разумљивом, и утврдити време учињеног прекршаја на основу списка предмета, а по потреби поново ће саслушати окривљеног и извести доказе који се покажу неопходним, а након тога донети нову одлуку, за коју ће оценом свих изведених доказа дати ваљане разлоге и исте образложити у складу са чланом 222. став 4. Закона о прекршајима, при томе пазећи на одредбе члана 88. истог Закона (пресуда Вишег Прекршајног суда, Одељења у Новом Саду III 304 Прж.бр. 29767/11 од 21.04.2011. године).

6. Решењем Министарства финансија, управе Царина, Царинарнице Београд, окривљени је оглашен одговорним као саучесник из члана 332. став 3. Царинског закона за прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. истог Закона, те је кажњен новчаном казном, обавезан на накнаду трошкова прекршајног поступка, и одузет му је мотоцикл, предмет прекршаја, сходно члану 385. став 1. наведеног Закона.

Против првостепеног решења окривљени је преко браниоца благовремено изјавио жалбу из свих, законом предвиђених, разлога, те предлаже да се оспорено решење преиначи и поступак против окривљеног обустави, укине изречена новчана казна и заштитна мера одузимања мотоцикла.

Виши Прекршајни суд је размотрио жалбу окривљеног и списе предмета, те је испитујући решење по службеној дужности, у складу са одредбама члана 241. Закона о прекршајима, нашао да је у поступку пред првостепеним органом учињена битна повреда одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 15. Закона о прекршајима, јер ожалбено

решење не садржи разлоге за изрицање новчане казне. Виши Прекршајни суд образлаже да је неспорно да је окривљени знао да се ради о царинској роби која није оцарињена, и такву робу је користио у саобраћају, и то тако што је на исту поставио ручно израђену регистарску ознаку како би избегао контролу. Међутим испитујући првостепено решење по службеној дужности, другостепени суд је утврдио да је поменута повреда одредаба прекршајног поступка уследила као последица чињенице да вредност робе, која представља основ за изрицање казне, није правилно, и у довољној мери, утврђена. Виши Прекршајни суд је нашао да је Комисија за процену робе дана 1.3.09.2009. године записнички проценила вредност спорног мотоцикла, не прецизирајући на основу ког члана Царинског закона је извршена процена, нити чиме се Комисија руководила приликом утврђивања вредности робе. Из тог разлога, није се могло испитати да ли је вредност робе правилно утврђена, а с обзиром да је за прекршај који се окривљеном ставља на терет прописано изрицање новчане казне у висини од једноструког до четвороструког износа вредности робе која је предмет прекршаја, ни да ли је изречена новчана казна правилно одмерена, иако је иста по решењу ублажена. Имајући све ово у виду, првостепено решење је, применом члана 244. Закона о прекршајима, укинута и предмет враћен Прекршајном суду на поновни поступак. Првостепеном суду је наложено да у поновљеном поступку отклони наведену битну повреду одредаба прекршајног поступка, тако што ће од надлежне Комисије за процену робе прибавити нову процену која треба да садржи тачно назначен члан Царинског закона на основу којег је процена извршена и означавање чиме се по утврђивању вредности робе Комисија руководила. Након тога ће првостепени суд донети одговарајућу, и на закону засновану, одлуку (пресуда Вишег Прекршајног суда, Одељење у Новом Саду III -104 Прж.бр. 2030/11 од 18.01.2011. године).

7. Пресудом Прекршајног суда у Шапцу, окривљени П.С. је оглашен кривим што је дана 26.07.2009. године, око 16,15 часова, приликом контроле саобраћаја у Коцељеви, на регионалном путу R-206, контролисано возило "Опел Кадет", црвене боје, рег.ознака ША 187-34 , власништво П. С. из Б, којим је управљао Р. М. из В, а пошто је посумњано у легалност возила, исправност бројева и шасије, извршен је криминалистичко-технички преглед возила, а прегледом фабричког идентификационог броја шасије је утврђено да се број налази утиснут на предвиђеном месту за ову врсту и марку возила, а то је поред сувозачког седишта у кабини возила, и гласи WOL000033E5240369, а ознаке су типске, а прегледом лима у ширем простору око броја шасије утврђено је да је лим обојен у тону са шкољком возила, и употребом органског растварача-ацетона скинута је боја са лима у пределу броја шасије и уочени су трагови гита, а стругањем гита уочени су трагови сечења и варења лима са бројевима шасије, димензије исеченог и навареног лима са бројем шасије 17Х6 цм, а прегледом фабричког идентификационог броја мотора утврђено је да се број налази утиснут на предвиђеном месту за овај тип и марку возила, а то је блок са предње стране мотора, и гласи A13C0548033, а прегледом је утврђено да нема видљивих накнадних оштећења у смислу преправљања идентификационих ознака, чиме је учинио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона.

У образложењу пресуде првостепени суд је навео да је окривљени одговоран за извршење прекршаја из члана 334. став 1. тачка 1. ЦЗ, у вези са чланом 332. став 3. ЦЗ који предвиђа да се саучесницима, у смислу Царинског закона, сматрају лица која су примила предмете за које су знали, или су могли знати, да су предмет прекршаја. У смислу члана 332. став 2. истог Закона, саучесницима се сматрају учиниоци прекршаја, па наводи из одбране окривљеног у делу да је он регуларно регистровао возило на своје име нису могли бити прихваћени као основ за ослобађање од прекршајне одговорности.

Против наведене пресуде окривљени је благовремено изјавио жалбу. Виши Прекршајни суд је уважио жалбу окривљеног, укинуо првостепену пресуду и предмет вратио на поновни поступак. Образлажући своју пресуду, Виши Прекршајни суд је навео да опис елемената прекршаја и његова квалификација, како су дати и описани у изреци и образложењу пресуде, контрадикторни су, што представља битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 15. Закона о прекршајима, с обзиром да је првостепени суд изреком оспоравање пресуде препричао наводе из полицијске пријаве, која даје хронологију откривања прекршајних радњи, а не прецизира се шта је опис прекршаја, из чега се изводи закључак да је окривљени учинио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона. Наиме, према изреци првостепене пресуде, окривљени је крив што је 27.06.2009. године приликом контроле саобраћаја у Коцељеви контролисао описано возило којим је управљао Р. М, па пошто се посумњало у исправност бројева шасије и мотора возила, извршен је криминалистичко-технички преглед, и утврђене даље описане неправилности, из чега се закључује да је окривљени учинио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона, који чини онај ко без пријаве царини увезе робу у земљу, а што није претходно описано као обележје прекршаја. У образложењу се, супротно изреци, цитира члан 332. Царинског закона, да прекршај чини лице које прими предмете за које је знало, или могло знати, да су предмет царинског прекршаја из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона. За прекршај из члана 332. став 3. у вези са чланом 334. став 1. тачка 1. Царинског закона, потребно је утврдити да је лице које је царинску робу примило могло знати да је у питању роба која је предмет царинског прекршаја, што није утврђено изреком пресуде, па се ради о контрадикцији изреке и образложења пресуде, и у питању је битна повреда поступка из члана 234. став 1. тачка 15. Закона о прекршајима. Како се ради о предмету који је Прекршајни суд преузео са почетком примене Закона о прекршајима 01.01.2010. године, поступак је покренуо царински прекршајни орган наредбом од 21.10.2009. године, по службеној дужности, по ранијим прописима, за прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона, не описујући да ли се ради о том или неком другом прекршају, а ова квалификација не одговара наведеним доказима, док полицијска пријава препричава утврђене чињенице, и не опредељује биће прекршаја, у даљем току поступка, поступајући по члану 306. став 1. Закона о прекршајима, потребно је саслушати подносиоца прекршајног захтева, а то је у даљем поступку Управа царина, те подносиоцу захтева дати могућност да на претресу, односно у најављеном року прецизира прекршајни захтев, дакле поднесе такав захтев у складу са сада важећим законским одредбама.

8. Пресудом Прекршајног суда у Шапцу, окривљена је оглашена одговорном и кривом за учињени прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. у вези са чланом 332. Царинског закона зато што је, као власница путничког моторног возила марке "Голф", била у поседу наведеног возила, а могла је знати да је реч о роби за коју нема доказа о легалном увозу и плаћању царинских дажбина, па је дана 25.05.2009. године Полицијска управа Шабац одузела наведено возило од купца јер је криминалистичко-техничким прегледом фабричког идентификационог броја (ФИН) утврђено да је исти фалсификован накнадним уграђивањем целог везног лима који носи број, чиме је учинила прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. у вези са чланом 332. Царинског закона, а такође окривљеној је изречена заштитна мера одузимања возила којим је учињен прекршај и обавезана је на плаћање трошкова поступка.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио бранилац окривљене, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде закона, из разлога што је суд у току поступка погрешно оценио изведене доказе, налазећи да је прекршајна одговорност на окривљеној, сматрајући да је за предметни прекршај одговоран супруг окривљене који је предметно возило купио 2004. године од њој непознатог лица из Јужне Србије, а из ожалбене пресуде не види се како је окривљена могла знати да су бројеви на возилу

прекуцани, са предлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно поступање и одлучивање.

Виши Прекршајни суд је, разматрајући ожалбену пресуду, нашао да иста садржи битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 234. став 1. тачка 15. Закона о прекршајима, а која се састоји у томе што је изрека неразумљива из разлога што из садржине исте се не може на недвосмислени начин утврдити време извршења предметног прекршаја који је окривљеној стављен на терет када је дошла у посед предметног возила које је одузето дана 25.05.2009. године од купца коме је окривљена продала возило. Неразумљивост изреке огледа се и у томе јер је у истој наведено "јер криминалистичко-техничким прегледом фабричког идентификационог броја (ФИН) утврђено је да је исти фалсификован уграђивањем целог везног лима који носи број", не наводећи који је то ФИН број, и који је број везног лима, односно који је број фалсификован, шта је фалсификовано, и како је фалсификовано, па је нејасно да ли је фалсификован број који се налазио на предметној шасији или је на шасију другог возила постављен везни лим са предметним бројем ФИН-а, уподобљавајући на тај начин ту шасију са бројем шасије који је наведен у саобраћајној дозволи. У поновном поступку првостепени суд ће отклонити пропусте на које је указано, па након тога донети одлуку која ће бити у свему у складу са законом.

9. Пресудом Прекршајног суда у Шапцу окривљени је оглашен кривим зато што је јануара 2008. године био у поседу путничког возила марке "Фолксваген" типа "Голф ГТ" рег.ознаке ША 691-28, број шасије WVWZZ19ZFB280972, за које је могао знати да је предмет царинског прекршаја јер је након саобраћајне незгоде коју је имао са својим возилом, из иностранства прибавио истоветно возило на које је укуцао наведени број шасије, за који се вештачењем утврдило да није оригиналан, чиме је учинио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона, па је осуђен на новчану казну и плаћање трошкова поступка, а истом је изречена заштитна мера одузимања возила које је предмет прекршаја.

У образложењу пресуде истакнуто је да је окривљени одговоран за извршење наведеног прекршаја у смислу члана 332. став 3. ЦЗ, који предвиђа да се саучесницима, у смислу тог закона, сматрају и лица која су примила предмет за који су знали, или су могли знати, да је предмет прекршаја. У смислу члана 332. став 2. истог Закона, саучесници се сматрају учиниоцима прекршаја.

Одбрана окривљеног у делу где наводи да је за наведено возило, од момента од када је у његовом поседу, извршио неколико регистрација, при чему је последњу регистрацију извршио дана 08.09.2007. године, те да при вршењу техничких прегледа није откривен фалсификован број шасије, је цењена, али иста није могла бити прихаваћена као основ за ослобађање од прекршајне одговорности из разлога што га управо та околност терети, јер би неоригиналност броја шасије била откривена на неком ранијем техничком прегледу да је такво стање постојало.

У конкретном случају битно је фактичко стање возила, фалсификован број шасије, као и чињеница да је окривљени био у поседу возила са фалсификованим бројем шасије, без обзира ко је непосредно извршио фалсификовање, односно за постојање прекршајне одговорности окривљеног довољан је његов нехат.

На наведену пресуду окривљени је благовремено изјавио жалбу из свих законских разлога са предлогом да се иста укине и предмет врати на поновни поступак, уз жалбу је доставио решење Апелационог суда у Београду Кж1 30090/10 од 06.05.2010.године, којим се уважава

жалба окривљеног М. З. и укида пресуда Општинског суда у Богатићу К бр. 10/9 од 13.11.2009. године и предмет враћа Основном суду у Шапцу на поновни поступак.

Разматрајући жалбу, Виши Прекршајни суд је нашао да је иста основана из разлога што сматра да чињенично стање није правилно и потпуно утврђено током првостепеног поступка, те се за сада не може основано закључити да је окривљени М. З. учинио прекршај из члана 334. став 1. тачка 1. Царинског закона.

Наведени закључак Виши Прекршајни суд заснива на чињеници што је окривљени у изјављеној жалби доставио пресуду Апелационог суда у Београду, а према наводима те пресуде, недвосмислено се може закључити да је против окривљеног у току кривични поступак због кривичног дела фалцификовања исправа из члана 335. став 1. КЗ, и да се тај кривични поступак води поводом набављања и укуцавања броја шасије на путничком возилу за које је у прекршајном поступку окривљени оглашен кривим.

У поновном поступку првостепени суд ће службеним путем, или преко окривљеног, затражити оптужницу Основног јавног тужилаштва у Шапцу, како би из чињеничних навода исте закључио да ли је за исти догађај, због којег се против окривљеног води прекршајни поступак, такође покренут и кривични поступак, а у циљу разрешења чињенице да ли постоје разлози да се сходно члану 213. став 3. Закона о прекршајима, прекршајни поступак против окривљеног прекине. Ако то не буде случај, првостепени суд ће извести доказе на које се указује у одбрани окривљеног и у изјављеној жалби, саслушаће оца окривљеног на чије име је возило регистровано као сведока, затражиће царинску документацију на основу које је предметно возило први пут увежено на царинско подручје тада СРЈ, односно данас Републике Србије, ради упоређивања броја шасије и мотора, и осталих карактеристика од значаја за индивидуализацију предметног возила. Ове чињенице првостепени суд ће разјаснити ради оцене да ли је наступила застарелост прекршајног гоњења за царински прекршај који се окривљеном ставља на терет.

ЛИТЕРАТУРА:

- Стручни коментар-путнички аутомобили као предмет извршења царинских прекршаја (Параграф-царински инструктор број 15/16 из марта 2012. године, аутор Мирјана Оташевић-Лушић)
- Приручник-Царински прекршаји (издавач ИБЦ 98, аутор Мирјана Оташевић-Лушић)
- Закон о прекршајима Републике Србије
- Судска пракса

ПРЕКРШАЈНИ СУД И ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

Аутор: Златко Шкрипац, судија Вишег прекршајног суда у Београду

Београд , мај 2012 године.

ПРЕКРШАЈНИ СУД И ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈИ

Увод

Циљ ове обуке је да судијама прекршајних судова, бар делимично, приближи проблематику царинских прекршаја, односно повреде царинских прописа, а нарочито што правилнију примену прописа у области царине. Други циљ је да се судијама прекршајних судова који воде прекршајни поступак у овој прекршајној области предочи како да воде прекршајни поступак, и исти окончају доношењем одговарајуће одлуке на законит и правилан начин.

У овом раду ће бити приказан и део нормативних решења које садржи Царински закон, и прописи донети на основу њега, као и поједине одредбе Закона о прекршајима, на основу којих прекршајни судови воде прекршајни поступак код повреда царинских прописа.

У прекршајном поступку, у области царинских прекршаја, као и у свим другим поступцима за дела која су законом или другим прописом одређена као прекршај, утврђивање материјалне истине, односно истине која се заснива на стварном чињеничном стању утврђеном од стране прекршајног суда, представља законом прописану обавезу која произилази из основних начела прекршајног поступка (начела законитости, претпоставке невиности, утврђивања истине, помоћи неукој странци, слободној оцени доказа, права на одбрану и употреби језика у поступку). Материјална истина треба да представља једину истину о стварном стању и да одражава објективну стварност до које прекршајни суд долази слободно истражујући чињенице, које ће сматрати утврђеним тек када је заиста дошао до објективног убеђења да су оне тачне, што значи да би до истог резултата морао да дође сваки судија, који би при оцени изведених доказа тачно применио правила логики, психологије, општег животног и стручног искуства.

Међутим, треба напоменути да прекршајни суд, у доказном поступку који спроводи ради утврђивања истине, мора да се ограничи на утврђивање одлучних чињеница које су од значаја за:

- утврђивање битних обележја царинског прекршаја који се окривљеном захтевом за покретање прекршајног поступка ставља на терет,
- утврђивање прекршајне одговорности окривљеног са аспекта урачунљивости, виности и основа које би искључивале кривицу окривљеног (нужна одбрана, крајња нужда, сила и претња и стварна заблуда), и утврђивање оних чињеница које су од значаја за правилну оцену отежавајућих и олакшавајућих околности које су битне за одмеравање казне, као и утврђивање чињеница од значаја за изрицање заштитне мере одузимања предмета - робе која је предмет прекршаја и одузимања превозног средства.

Покретање прекршајног поступка

Одредбом члана 160. Закона о прекршајима прописано је да ће суд, уколико не одбаци захтев за покретање прекршајног поступка, донети решење о покретању прекршајног поступка. Међутим, да би суд донео решење о покретању прекршајног поступка према окривљеном, дужан је да у складу са одредбом члана 158. Закона о прекршајима, претходно испита да ли постоје услови за покретање прекршајног поступка.

Овлашћење за подношење захтева

Један од услова за покретање прекршајног поступка је чињеница да је захтев за покретање прекршајног поступка поднет од стране овлашћеног подносиоца захтева. Према одредби члана 154. став 2. Закона о прекршајима, захтев за покретање прекршајног поступка подноси овлашћени орган или оштећени, осим за прекршајне поступке који се воде пред органом управе, где се прекршајни поступак може водити и по службеној дужности (ово је регулисано одредбом члана 287. Закона о прекршајима) док став 4. члана 154. овог Закона прописује који су то овлашћени органи, односно да су то органи управе, овлашћени инспектори, јавни тужилац и други органи и организације који врше јавна овлашћења, у чију надлежност спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени. Овде треба истаћи да је једино јавни тужилац овлашћен да подноси захтев за покретање прекршајног поступка за све прекршаје из надлежности прекршајног суда.

У области царинских прекршаја, након почетка рада прекршајних судова и њихове стварне надлежности за вођење прекршајног поступка у првом степену у овој области, поставило се питање надлежности Министарства унутрашњих послова за подношење захтева за покретање прекршајног поступка за повреде одредаба прописаних царинским прописима, те је на општој седници свих судија Вишег прекршајног суда заузет став да је за подношење захтева за повреде одредаба прописаних царинским прописима надлежно Министарство финансија, Управа Царина.

Овакав став заузет је из разлога што је Законом о министарствима у члану 5. прописана надлежност Министарства унутрашњих послова, у коју, између осталог, спада спречавање и откривање кривичних дела, и проналажење и хватање учинилаца кривичних дела и њихово привођење надлежним органима, безбедности државне границе и контрола преласка границе, и кретање и боравак у граничном појасу, боравак странаца, промет и превоз оружја, муниције и експлозивних и других опасних материја, међународна помоћ и други облици међународне сарадње у области унутрашњих послова, укључујући и реадмисију, илегалне емиграције и азил. Истим законом у члану 6. прописана је надлежност Министарства финансија, а у ставу 2. тог члана прописано је да Управа царина, као орган управе у саставу Министарства финансија, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на царињење робе, царински надзор и друге послове контроле путника и промета робе и услуга са иностранством, као и друге послове одређене законом.

Надаље, одредбом члана 2. став 3. Царинског закона (који се примењује од 03.05.2010 године), прописано је да ради обављања прописаних радњи, царински орган може вршити све контролне радње за обезбеђивање правилне примене овог закона и осталих прописа. Да је одредбама Царинског закона (сада важећег и старог) прописано да је царински надзор скуп мера које предузима царински орган у циљу примене царинских и других прописа на робу која подлеже царинском надзору, а да је царинска контрола одређене радње које спроводи царински орган у вези са робом, као што су: преглед робе, контрола постојања, исправности и веродостојности докумената, преглед књиговодствених и других докумената, преглед и претрес превозних средстава, преглед и претрес личног пртљага и друге робе коју лица носе са собом или на себи, и спровођење службених поступака и осталих сличних радњи у циљу обезбеђивања правилне примене царинских и других прописа.

Из наведених одредби Закона о прекршајима, Закона о министарствима и Царинског закона, произилази да надзор над Царинским законом и другим прописима донетим на основу њега, врше искључиво царински органи, а да орган унутрашњих послова има право и обавезу да надлежном царинском органу пријави прекршај који је открио.

У ситуацији када је захтев за покретање прекршајног поступка поднет од стране неовлашћеног органа, прекршајни суд дужан је да, у складу са одредбом члана 159. став 1. и став 2. тачка 5. Закона о прекршајима, донесе решење којим ће захтев одбацити, јер је поднет од стране неовлашћеног органа.

Стварна надлежност за вођење прекршајног поступка

Такође, услов за покретање прекршајног поступка у области царинских прекршаја је чињеница да је прекршајни суд стварно надлежан за вођење прекршајног поступка, а прекршајни суд је стварно надлежан за вођење прекршајног поступка када се ради о прекршају који посебним законом није стављен у надлежност неком другом органу. Одредбом члана 100. Закона о прекршајима прописано је да је прекршајни суд дужан да, по службеној дужности, пази на своју стварну надлежност. Након пријема захтева за покретање прекршајног поступка, прекршајни суд испитаће да ли је стварно надлежан за вођење прекршајног поступка, и уколико примети да није надлежан, решењем ће се огласити ненадлежним и без одлагања доставити предмет надлежном органу.

Одредбом члана 91. став 1. и 2. Закона о прекршајима прописано је да прекршајни поступак у првом степену воде прекршајни судови, уколико за вођење прекршајног поступка нису надлежни органи управе. Прекршајни поступак у другом степену, по жалбама на пресуде прекршајних судова, води Виши прекршајни суд, а прекршајни поступак по жалбама на решење органа управе води месно надлежан прекршајни суд. Чланом 285. Став 1. Закона о прекршајима прописано је да када је за прекршај прописана само новчана казна, законом се, сагласно члану 4. и 35. став 2. и 3. овог закона, може прописати да прекршајни поступак за поједине прекршаје у првом степену воде органи управе (став 1.) а за прекршаје за које је прописана казна затвора, за које се могу изрећи заштитне мере које учине малолетници, за прекршаје лица која уживају дипломатски имунитет, за одлучивање о имовинско правном захтеву и друге, за које је искључиво надлежан суд, орган управе предмет уступа надлежном суду (став 2).

У области царинских прекршаја, Царински закон ("Службени гласник РС" број 18/10) који се примењује од 03.05.2010 године, прописује да ће се царински поступци који су започети пре дана почетка примене овог закона окончати у складу са прописима који су важили до дана почетка примене овог закона (члан 308.) да се на поступак у царинским прекршајима примењују одредбе Закона о прекршајима (члан 306.), као и да прекршајни поступак у првом степену води, и одлуку о прекршају доноси, Комисија за прекршаје царинарнице која се образује у свакој царинарници (члан 302. Став 1).

Из наведених одредаба закона произилази надлежност Министарства финансија, Управе царина, Комисије за прекршаје за поступање у прекршајном поступку због прекршаја прописаних царинским законом, уколико је за те прекршаје прописана само новчана казна, а да је за царинске прекршаје, за које је прописано изрицање заштитне мере, за прекршаје за које је поднет захтев за покретање прекршајног поступка према малолетнику, за прекршаје за које је поднет захтев против лица које ужива дипломатски имунитет, као и за одлучивање о имовинско- правном захтеву и друге, искључиво надлежан прекршајни суд.

Битна обележја прекршаја

Надаље, услов за покретање прекршајног поступка је и чињеница да захтев за покретање прекршајног поступка садржи сва битна обележја прекршаја, односно да из чињеничног описа прекршаја јасно произилазе време, место и начин извршења прекршаја, односно радње из које произилази правно обележје прекршаја. Ова чињеница је веома битна јер се захтевом за покретање прекршајног поступка ограничава поступање прекршајног суда, с обзиром да је одредбом члана 215. Закона о прекршајима прописано да се одлука у прекршајном поступку односи само на лице које се захтевом за покретање прекршајног поступка терети, и само на прекршај који је предмет поднетог захтева (објективни и субјективни идентитет).

Подносилац захтева за покретање прекршајног поступка најчешће уз захтев доставља и прилоге (пријаву за учињени прекршај, службену белешку сачињену од стране овлашћених лица, царинску документацију, налаз и мишљење вештака, фотодокументацију, итд.) из којих прекршајни суд може утврдити неки податак који захтев мора да садржи, али не може утврђивати начин извршења прекршаја, односно противправност која се окривљеном ставља на терет, јер та чињеница мора искључиво произаћи из захтева за покретање прекршајног поступка.

Уколико утврди да захтев за покретање прекршајног поступка не садржи сва битна обележја прекршаја, прекршајни суд ће, пре доношења решења о покретању прекршајног поступка према окривљеном, у складу са одредбом члана 157. став 2. Закона о прекршајима, од подносиоца захтева затражити да га у одређеном року, који не може бити дужи од петнаест дана, допуни. Поднесак, односно наредба, којом се од подносиоца захтева тражи допуна захтева, мора бити јасна и прецизна у погледу траженог, као и да иста мора садржати јасну поуку о последицама уколико се у остављеном року не поступи по наредби, односно да ће се сматрати да је подносилац захтева одустао од захтева и да ће се исти решењем одбацити.

Када прекршајни суд својим решењем покрене прекршајни поступак према окривљеном, а у току вођења прекршајног поступка утврди да захтев за покретање прекршајног поступка не садржи сва битна обележја прекршаја, има могућност да, у складу са одредбом члана 211. Закона о прекршајима, закаже претрес на коме ће овлашћени представник подносиоца захтева изменити садржину захтева у погледу уоченог недостатка. Међутим, треба истаћи да измена садржине захтева за покретање прекршајног поступка не може представљати, у суштини, нови захтев за покретање прекршајног поступка, односно захтев којим се мења и време, и место и начин извршења царинског прекршаја.

Царински прекршаји у надлежности прекршајног суда

У Царинском закону, одговорност физичких лица, правних лица и одговорних лица у правном лицу за прекршаје за које је надлежан прекршајни суд, прописана је у члановима 292. и 293. у којима се утврђују прекршаји и за њих прописују новчане казне. Прекршајна санкција - заштитна мера, као и услови под којима се иста изриче, прописана је одредбама члана 298. и 299. Царинског закона. Овај Закон, као посебан пропис, не даје општи појам прекршаја, већ само утврђује и прописује посебне елементе карактеристичне за сваки од посебно прописаних прекршаја по којима се они међусобно разликују, а на тај начин се разликују и од осталих противправних чињења која представљају прекршаје одређене у другим прописима.

Посебни елементи садржани у појединим члановима Царинског закона представљају бића или обележја тих прекршаја, док је дефиниција општег појма прекршаја, "да је прекршај противправна скривљено извршена радња која је прописом надлежног органа одређена као прекршај" дата у члану 2. Закона о прекршајима Републике Србије. Према овој дефиницији произилази да општи појам прекршаја садржи четири битна елемента, и то: противправност, извршену радњу, одређеност у пропису и кривицу.

Противправност представља одређено понашање којим се повређују, законом или другим прописима, утврђени друштвени односи или правила понашања која су прописана као прекршаји и заштићена прекршајним казнама и заштитним мерама, а та противправна понашања извршавају се радњама физичких и правних лица. Радња извршења може да се састоји у активној радњи, тј. чињењу или у уздржавању од извршења радње коју је по закону или другом пропису извршилац био дужан да изврши, тј. у нечињењу. Многе противправности у разним областима друштвеног живота, као што су јавни ред и мир, јавна безбедност, привреда, финансије и др, утврђене су посебним прописима као прекршаји и заштићене прекршајним казнама и заштитним мерама. Одређеност у пропису прекршајне казне и заштитне мере, као трећи битни елемент у општем појму прекршаја, састоји се у томе да за сваки утврђени прекршај у прописима о прекршају мора бити прописана прекршајна казна, а ако то природа прекршаја захтева и заштитна мера. Четврти елемент у појму прекршаја је кривица, и иста представља одређени психички однос учиниоца прекршаја према његовој радњи, односно њеној последици, а тај психички однос се може испољити у блажем облику као нехат, или у тежем облику као умишљај.

У Царинском закону, за физичких лица, правна лица и одговорна лица у правном лицу, прописане су новчане казне и прописана је заштитна мера одузимања предмета – робе која је предмет прекршаја, као обавезна и заштитна мера одузимања превозног средства, под одређеним условима.

Чланом 292. Царинског закона прописано је да ће се новчаном казном од једноструког до четвороструког износа вредности робе која је предмет прекршаја, казнити лице:

1. Ако уноси или износи робу ван граничног прелаза, или у време када гранични прелаз није отворен за промет, уноси или износи сакривену робу преко граничног прелаза (члан 58).

У тачки један овог члана, инкриминисана су три облика противправног понашања лица, и то: уношење или изношење робе ван граничног прелаза; уношење или изношење робе у време када гранични прелаз није отворен; и уношење или изношење сакривене робе преко граничног прелаза;

- Прекршај уношења или изношења робе ван граничног прелаза, по правилу, чини лице које уноси у царинско подручје Републике Србије, или износи ван царинског подручја Републике Србије робу која подлеже царинењу, односно стављању робе у царински поступак, а најчешће у циљу избегавања царинског надзора и контроле од стране царинских органа, као и плаћања царинских дажбина. Уношење или изношење робе ван граничног прелаза подразумева да се та роба преноси ван места одређеног за увоз, извоз и транзит робе (копненим или воденим путем), како би се избегла царинска контрола којом би се извршио преглед робе, извршила контрола постојања, исправности и веродостојности докумената, извршио преглед књиговодствених и других докумената, извршио преглед и претрес превозног средства, извршио преглед и претрес личног пртљага и друге робе коју лице носи са собом или на себи, и извршило спровођење службених поступака и осталих сличних радњи у циљу обезбеђивања правилне примене царинских и других прописа.

Овај прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима (урачунљиво), уноси или износи царинску робу ван граничног прелаза (прекршај извршен чињењем које се састоји у одређеном вољном и активном понашању учиниоца које се манифестује радњом илегалног уношења или изношења робе ван граничног прелаза, како би се избегла царинска контрола робе и плаћање царинских дажбина), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (прекршај учињен са директним умишљајем, с обзиром да све радње које окривљени предузима упућују на овај облик умишљаја).

Овде треба напоменути да се у пракси суда неће појавити околност да је прекршај учињен са евентуални умишљајем, односно да је лице било свесно свог дела и хтелo његово извршење, било свесно да је његово дело забрањено и било свесно да ће наступити забрањена последица, па је пристао на њено наступање, ово из разлога што је радња извршења прекршаја предузета управо у циљу наступања забрањене последице (илегално уношење или изношење робе ван граничног прелаза), односно да је остварење последице сврха његове делатности, тј. чињења.

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, уноси или износи царинску робу ван граничног прелаза, при чему је био свестан да услед његовог чињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да забрањену последицу може спречити или да она неће наступити (свесни нехат).

Међутим, у пракси суда ретко ће се појавити околност да неко лице учини прекршај, а да његова радња илегалног уношења или изношења царинске робе ван граничног прелаза није праћена и елементом воље у погледу извршења прекршаја, а да је код учиниоца прекршаја постојала неопрезност или самопоуздање изражено у олаком схватању да до последице неће доћи, или да ће је он моћи отклонити.

- Прекршај уношења или изношења робе у време када гранични прелаз није отворен за промет чини лице које уноси у царинско подручје Републике Србије, или износи ван царинског подручја Републике Србије, робу која подлеже царињењу, односно стављању робе у царински поступак, а у циљу избегавања царинског надзора и контроле од стране царинских органа. Уношење или изношење робе у време када гранични прелаз није отворен за промет подразумева да се та роба преноси преко граничног прелаза у време када он није отворен за промет, како би се избегла царинска контрола и плаћање царинских дажбина.

Овај прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, уноси или износи царинску робу у време када гранични прелаз није отворен, (прекршај извршен чињењем), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

- Прекршај уношења или изношења сакривене робе преко граничног прелаза чини лице које покуша да унесе у царинско подручје Републике Србије, или изнесе ван царинског подручја Републике Србије, робу која подлеже царињењу, односно стављању робе у царински поступак, а све у циљу избегавања царинског надзора и контроле од стране царинских органа. Уношење или изношење сакривене робе подразумева да се роба преноси преко граничног прелаза без пријаве царинском органу, а сакривена у превозном средству (најчешће се превозно средство посебно адаптира, конструише, односно измени како би се роба могла сакрити, или се искористе делови превозног средства у којима се роба

може сакрити), или се роба сакрије у гардероби или посебно адаптираном пртљагу, како би се спречило или отежало препознавање или откривање приликом уобичајеног прегледа царинског органа, а све то у циљу избегавања царинске контроле и плаћања царинских дажбина.

И овај прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, покуша да унесе или изнесе сакривену царинску робу преко граничног прелаза (прекршај извршен чињењем, односно скривањем робе) при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Код прекршаја уношења или изношења сакривене робе преко граничног прелаза често ће се појавити ситуација да се против учиниоца овог прекршаја поднесе захтев за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду, који ће на основу поднетог захтева решењем покренути прекршајни поступак и спроводити доказни поступак, а да ће се истовремено против истог лица поднети и кривична пријава (у случајевима када се ради о већој количини робе или већој вредности робе) за кривично дело Кријумчарење (које чини лице које се бави преношењем робе преко царинске линије избегавајући мере царинског надзора, или које, избегавајући мере царинског надзора, пренесе робу преко царинске линије наоружан, у групи или уз употребу силе или претње, члан 230. Став 1. КЗ), за које ће се пред надлежним судом водити истовремено и кривични поступак.

Имајући у виду чињеницу да обележја кривичног дела кријумчарења (преношење робе преко царинске линије, избегавајући мере царинског надзора) у себи садрже и сва битна обележја прекршаја уношења или изношења сакривене робе преко граничног прелаза, прекршајни суд је у обавези да одмах по сазнању да је према окривљеном, против кога води прекршајни поступак, за исто дело покренут кривични поступак, од надлежног тужиоца или надлежног суда прибави писмено обавештење које ће садржати и чињенични опис кривичног дела за који се против окривљеног води кривични поступак.

Уколико прекршајни суд утврди да је у питању кривично дело које у себи садржи сва обележја прекршаја, дужан је да примени одредбу члана 213, став 1. Тачка 3. Закона о прекршајима, којом је прописано да ће судија за прекршаје који води прекршајни поступак решењем прекинути поступак ако је за исто дело против окривљеног покренут кривични поступак, када прекид траје до доношења правоснажне судске одлуке у кривичном поступку.

2. Ако изузме робу испод царинског надзора, чиме се избегава царинска контрола (члан 62, 72, 108, 123, 131). Радња извршења овог прекршаја се састоји у изузимању робе испод царинског надзора, како би се избегла царинска контрола. Одредбама Царинског закона (члан 62.) прописано је да се роба која се уноси у царинско подручје Републике Србије ставља под царински надзор од момента њеног уноса, како би царински орган могао обавити њену контролу, као и да роба остаје под царинским надзором колико је потребно да се утврди њен царински статус. Такође, прописано је да се роба не сме премештати са места где је првобитно стављена без одобрења царинског органа (члан 72); да роба која се ставља у слободан промет, по сниженој стопи царине или без плаћања увозних дажбина, остаје под царинским надзором све док постоје разлози због којих је одобрена снижена стопа царине, или због којих увозне дажбине нису плаћене, док се роба не извезе или уништи, или док се не дозволи њена употреба у другачије сврхе (члан 108); да је принципал (носилац поступка спољног транзита који представља кретање робе између два места унутар царинског подручја Републике Србије) одговоран за предају робе одредишној царинарници

у непромењеном стању, у прописаном року и уз придржавање мера које је одредио царински орган ради обезбеђења истоветности робе и придржавање одредаба које се односе на транзитни поступак; да је превозник или лице које прими робу, знајући да је роба у поступку транзита, такође одговоран за предају робе одредишној царинарници у непромењеном стању, у прописаном року и уз придржавање мера које је одредио царински орган ради обезбеђења истоветности робе (члан 123); као и да је држалац царинског складишта одговоран да се роба смештена у царинском складишту не узима испод царинског надзора (члан 131).

Из наведених одредаба Царинског закона јасно произилази да се царинска роба која је стављена под царински надзор не сме изузети испод царинског надзора, чиме би се избегла царинска контрола, да је овај прекршај учињен чињењем, односно радњом изузимања робе испод царинског надзора, као и да је овај прекршај учинило лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, изузима робу испод царинског надзора, при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, изузме робу испод царинског надзора, при чему је био свестан да услед његовог чињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да забрањену последицу може спречити, или да она неће наступити (свесни нехат) или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

3. Ако не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије, или не допреми робу царинском органу (члан 63. и 65) . У тачки три овог члана инкриминисана су два облика противправног понашања физичких лица, и то: непријављивање робе која се уноси преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије и недопремање робе царинском органу.

- Прекршај непријављивања робе која се уноси преко граничног прелаза у царинско подручје Републике Србије чини лице које не пријави да у царинско подручје Републике Србије уноси робу која подлеже царинењу, односно стављању робе у царински поступак. Непријављивање робе царинском органу има за циљ избегавање царинске контроле којом би се извршио преглед робе, како би се избегло плаћање увозних дажбина.

Из наведене одредбе Царинског закона јасно произилази обавеза лица које долази из иностранства да је дужно да пријави робу коју уноси у царинско подручје Републике Србије, као и да овај прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, робу коју уноси преко граничног прелаза не пријављује царинском органу, (прекршај извршен нечињењем које се састоји у одређеном вољном и негативном понашању учиниоца које се манифестује пропуштањем да се изврши радња коју је учинилац дужан да изврши) и тиме илегално уноси робу у царинско подручје, како би избегао царинску контролу и плаћање царинских дажбина, при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог нечињења наступити забрањена последица (директни умишљај, који ће се најчешће у пракси суда појавити).

У доказном поступку пред прекршајним судом могуће је да се из поступања окривљеног утврди да је овај прекршај учинио као лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, не пријави робу коју уноси преко граничног прелаза, при чему је био свестан да услед његовог чињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да забрањену последицу може спречити или да она неће наступити (свесни нехат), или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

Пријава робе се може вршити или подношењем писмене декларације (ЈЦИ јединствена царинска исправа) за стављање робе у неки од царинских поступака, или усменом декларацијом за стављање робе у слободан промет, све у складу са прописаним у Уредби о царински дозвољеном поступању са робом ("Сл.гласник РС" бр.93/2010).

Писмена декларација се подноси царинском органу коме је роба допремљена, на прописаном обрасцу (ЈЦИ) и уз декларацију за стављање робе у слободан промет, прилажу се исправе потребне ради примене прописа којима је уређен царински поступак за који се роба пријављује. Уз декларацију се прилаже рачун и остале трговачке исправе на основу којих је пријављена царинска вредност робе, декларација о царинској вредности робе, исправе потребне за утврђивање преференцијалног порекла робе или употребу других мера којима се одступа од важећих прописа за декларисану робу, и друге исправе потребне за спровођење прописа који уређују пуштање декларисане робе у слободан промет.

Усмена декларација може да се поднесе за робу некомерцијалне природе која је део личног пртљага путника, робу која је послата физичким лицима и другу робу мањег економског значаја, ако то одобри царински орган, док се усмена декларација за робу комерцијалног карактера подноси под условом да укупна вредност, по пошиљци и по декларанту, не прелази износ од 25 евра у динарској противвредности, да пошиљка није део редовног низа сличних пошиљки, и да робу не превози самостални превозник као део већег превоза терета.

Према одредбама Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобађање од плаћања увозних дажбина ("Сл.гласник РС" бр.48/2010 и 74/2011), путници који долазе из иностранства ослобођени су од плаћања увозних дажбина на предмете који служе њиховим личним потребама за време путовања (лични пртљаг), независно од тога да ли их носе са собом или су их дали на превоз возару. Уколико је лични пртљаг дат на превоз другим превозним средством, власник пртљага дужан је да на захтев царинског органа поднесе одговарајући доказ да се ради о његовом личном пртљагу, како би могао да искористи повластицу неплаћања увозних дажбина.

Такође, путници који долазе из иностранства ослобођени су од плаћања увозних дажбина, поред предмета личног пртљага, на предмете које уносе из иностранства до укупне вредности од 100 евра у динарској противвредности.

У односу на прекршај непријављивања робе која се уноси у царинско подручје Републике Србије, веома често у пракси суда ће се појавити да подносилац захтева за покретање прекршајног поступка захтев не подноси против лица које је у царинско подручје унело робу без пријаве царинском органу. Ово из разлога што се прекршај открије најчешће приликом редовне контроле саобраћаја, претреса или неке друге контроле предузете од стране надлежног органа, након протекла одређеног времена (некад и више година) од дана када је

у царинско подручје Републике Србије унета роба која није пријављена царинском органу. У ситуацији када није познат идентитет лица које је у царинско подручје Републике Србије унело робу без пријаве царинском органу, захтев за покретање прекршајног поступка се подноси против лица које је купило, лица које продаје, лица које распродаје, лица које прима као поклон, лица које сакрива, лица које преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или лица које превози, лица које чува, лица које користи или лица које по било ком основу стиче робу за коју зна, или за коју је, имајући у виду дате околности, морао знати, да су предмет прекршаја из члана 292. став 1. тачка 3. Царинског закона.

Основ за подношење захтева за покретање прекршајног поступка за наведени прекршај представља одредба члана 296. Царинског закона којим је прописано да "Лице које купује, продаје, распродаје, прима као поклон, сакрива, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превози, чува, користи или по било ком основу стиче робу за коју зна, или за коју је, имајући у виду дате околности, морао знати, да су предмет прекршаја према члану 29.2 до 295. овог закона, казниће се истом казном која је предвиђена за починиоца прекршаја".

Из овако конципиране одредбе Царинског закона произилази да је истом прописана одговорност лица које се, у смислу одредаба овог закона, може сматрати саучесником, мада се у већини прекршаја, који се захтевом за покретање прекршајног поступка стављају на терет учиниоцу прекршаја из члана 296. Царинског закона, не ради о саучесништву у правом смислу, како је то прописано одредбама Закона о прекршајима (које има три облика и то: саизвршилаштво, подрстрекавање и помагање), код којих мора да постоји објективна веза која представља резултат деловања свих саучесника, и да постоји субјективна веза која се огледа у свести сваког учесника у извршењу прекршаја, и да је извршени прекршај резултат деловања сваког од њих.

Међутим, код прекршаја прописаног у одредби члана 296. Царинског закона, као одговорност другог лица, у пракси прекршајног суда, могуће је да ће се појавити ситуација да нема ни објективне ни субјективне везе између учиниоца прекршаја који је у царинско подручје унео робу без пријаве царинском органу и лица које купује, продаје, распродаје, прима као поклон, сакрива, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превози, чува, користи или по било ком основу стиче робу која је унета без пријаве царинском органу, па иако та веза не постоји, окривљени ће се огласити кривим за прекршај прописан наведеном одредбом царинског закона, уколико се утврди да се у његовим радњама стичу обележја наведеног прекршаја.

Имајући у виду овако прописану одредбу Царинског закона може се утврдити да ће се код већине прекршаја овај прекршај чинити из нехата, под којим се подразумева да је учинилац био свестан да услед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да ће је спречити, или да она неће наступити (свесни нехат или самопоуздање), или да учинилац није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат или немар). Тако да овај прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, царинску робу купује, продаје, распродаје, прима као поклон, сакрива, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превози, чува, користи или по било ком основу стиче, а за коју зна, или за коју је, имајући у виду дате околности, морао знати, да су предмет прекршаја (прекршај извршен чињењем које се састоји у одређеном вољном и активном понашању учиниоца које се манифестује радњом (куповине, продаје, распродаје, примања

као поклон, сакривања, преузимања ради смештаја у одговарајући смештајни простор или превозења, чувања, коришћења, или по било ком основу стицања).

Овде треба напоменути да чињенични опис прекршаја из члана 296. у вези са чланом 292. став 1. тачка 3. Царинског закона, наведен у захтеву за покретање прекршајног поступка, као и у изреци првостепене пресуде, мора да садржи битна обележја прекршаја који чини лице које не пријави царинском органу робу коју уноси у царинско подручје, односно лице које поступи противно материјалној одредби члана 63. став 1. Царинског закона, којом је прописано да "лице које уноси робу у царинско подручје дужно је да робу пријави", као и да садржи сва битна обележја прекршаја прописаног одредбом члана 296. Царинског закона, који чини "Лице које купује, продаје, распродаје, прима као поклон, сакрива, преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор, или превози, чува, користи или по било ком основу стиче, робу за коју зна, или за коју је, имајући у виду дате околности, морао знати, да су предмет прекршаја према члану 292. до 295. овог закона".

Време учињеног прекршаја

Код прекршаја непријављивања уноса робе у царинско подручје Републике Србије, као и прекршаја куповине, продаје, распродаје, примања као поклон, сакривања, преузимања ради смештаја у одговарајући смештајни простор, или превоза, чувања, коришћења, или по било ком основу, стицања царинске робе која је предмет царинског прекршаја, једна од битних чињеница је и утврђивање времена учињеног прекршаја, које је од утицаја за правилну примену појединих одредаба Закона о прекршајима, између осталог, и на примену прописа, јер се на учиниоца прекршаја примењује пропис који је важио у време извршења прекршаја и рока застарелости покретања и вођења прекршајног поступка. Наиме, застарелост је престанак права државе на примену или извршење прекршајне санкције услед протекла одређеног времена.

Према одредби става 1. члана 76. Закона о прекршајима, прекршајни поступак се не може покренути ако протекне једна година од дана када је прекршај учињен, и то је општи рок застарелости. Међутим, одредбом става 4. тог члана, прописано је да се за прекршаје из области царинског пословања може посебним законом прописати дужи рок застарелости гоњења, у складу са којим је одредбом члана 305. Царинског закона прописано да се прекршајни поступак не може покренути ако протекну три године од дана када је прекршај извршен, и да застарелост гоњења настаје у сваком случају по истеку рока од шест година од дана када је прекршај учињен (рокови покретања и вођења прекршајног поступка на исти начин су били прописани и старим Царинским законом Сл.гласник РС бр.73/03 и др, који ће и даље бити у примени код прекршајних судова).

У односу на овај прекршај могу се појавити следећа времена учињених прекршаја:

- а) Код прекршаја непријављивања уноса робе у царинско подручје, када је захтев за покретање прекршајног поступка поднет против лица које није пријавило унос робе, време учињеног прекршаја је дан када је роба унета у царинско подручје без пријављивања надлежном органу, под условом да је учинилац прекршаја затечен у вршењу прекршаја при уласку у царинско подручје Републике Србије;
- б) Код прекршаја непријављивања уноса робе у царинско подручје, када је захтев за покретање прекршајног поступка поднет против лица које није пријавило унос робе, у ситуацији када учинилац прекршаја није откривен приликом уношења непријављене робе, већ се царинска роба која је унета у царинско подручје Републике Србије пронађе

приликом редовне контроле саобраћаја, претреса или неке друге контроле предузете од стране надлежног органа, време учињеног прекршаја је, с обзиром да се у конкретном случају ради о трајном прекршају код којих је време извршења прекршаја сво време трајања створеног противправног стања од његовог започињања, односно уноса робе која није пријављена, па до његовог престанка, то је у овом случају време извршења прекршаја моменат када је исти откривен.

в) Код прекршаја непријављивања уноса робе у царинско подручје, када је захтев за покретање прекршајног поступка поднет против лица које је купило, лица које продаје, лица које распродаје, лица које је примило као поклон, лица које сакрива, лица које преузима ради смештаја у одговарајући смештајни простор, или превози, лица које чува, лица које користи или које је, по било ком основу, стекло царинску робу која је предмет царинског прекршаја, време учињеног прекршаја није дан када је роба унета у царинско подручје без пријављивања надлежном органу, већ је време извршења прекршаја дан када се царинска роба, која је унета у царинско подручје Републике Србије, пронађе приликом редовне контроле саобраћаја, претреса или неке друге контроле предузете од стране надлежног органа, с обзиром да се и у овим случајевима ради о трајном прекршају, код којих је време извршења прекршаја све време трајања створеног противправног стања од његовог започињања, односно уноса робе која није пријављена, па до његовог престанка.

г) Као време учињеног прекршаја у предметима у којима је поднет захтев за покретање прекршајног поступка против лица које је, по било ком основу, стекло или користи царинску робу – моторно возило на коме су бројеви шасије и мотора неверодостојни, односно возило код кога је дошло до замене података ради прилагођавања постојећој документацији, може се прихватити као најповољније време за утврђивања рокова застарелости у односу на учиниоца прекршаја наредни дан од дана када је извршена последња регистрација моторног возила, због које је извршен технички преглед возила и провера оригиналности бројева шасије и мотора, а да те неправилности нису откривене, подразумева се да је до замене података и прилагођавање документацији учињено у времену од последње регистрације возила па до откривања царинске робе-возила које је унето у царинско подручје Републике Србије, без пријаве царинском органу.

- Прекршај недопремања робе царинском органу чини лице које је унело у царинско подручје Републике Србије робу која подлеже царињењу, пријавило је, али пријављену робу није без одлагања, на начин и у року који је одредио царински орган, допремио до царинарнице или другог места које је одобрио царински орган, или у слободну зону, ако се роба уноси у слободну зону непосредно. Овај прекршај може да учини лице које је унело робу у царинско подручје, или да учини лице (шпедитер, возар) које је преузело одговорност за превоз робе пошто је она унета у царинско подручје Републике Србије, а у циљу избегавања царинског надзора и контроле од стране царинских органа.

Прекршај по правилу чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, царинску робу не допреми до царинарнице или другог места које је одобрио царински орган, или у слободну зону, ако се роба уноси у слободну зону, непосредно, без одлагања, на начин и у року који је одредио царински орган (прекршај извршен нечињењем које се састоји у одређеном вољном и негативном понашању учиниоца које се манифестује пропуштањем да се изврши радња коју је учинилац био дужан да изврши), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог нечињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, при чему је био свестан да услед његовог нечињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да забрањену последицу може спречити, или да она неће наступити (свесни нехат), или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

4. Ако у декларацији не прикаже сву робу која подлеже царинском поступку (члан 84.). Овај прекршај чини лице које, приликом попуњавања декларације коју подноси надлежном царинском органу, не прикаже, односно у исту не унесе сву робу (по врсти или количини) која подлеже царинском поступку, како би избегао плаћање царинских дажбина на сву робу која се увози или извози из царинског подручја Републике Србије. Одредбама Царинског закона (члан 84) прописано је да роба над којом треба да се спроведе царински поступак мора да буде обухваћена декларацијом за тај царински поступак, који обухвата стављање робе у слободан промет, транзит робе, царинско складиштење робе, активно оплемењавање робе, прераду робе под царинском контролом, привремени увоз робе, пасивно оплемењавање робе и извоз робе.

Прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, у декларацију не унесе сву робу која подлеже царинском поступку (прекршај извршен нечињењем које се састоји у одређеном вољном и негативном понашању учиниоца које се манифестује пропуштањем да се изврши радња коју је учинилац био дужан да изврши), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог нечињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, при чему је био свестан да услед његовог нечињења може наступити забрањена последица али је олако држао да забрањену последицу може спречити, или да она неће наступити (свесни нехат), или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

5. Ако не пријави робу коју, из слободне зоне или слободног складишта, уноси у остали део царинског подручја Републике Србије (члан 203). Прекршај непријављивања робе која се из слободне зоне или слободног складишта уноси у остали део царинског подручја Републике Србије чини лице које не пријави да у царинско подручје Републике Србије уноси робу која је била смештена у слободну зону или у слободно складиште. Царинским законом прописано је да су слободне зоне или слободна складишта делови царинског подручја Републике Србије у којима се, у сврху наплате увозних дажбина и примене увозних мера трговинске политике, за страну робу, сматра да није у царинском подручју Републике Србије, под условом да није стављена у слободан промет или да није стављена у други царински поступак, или да се не користи или троши у слободној зони или слободном складишту под другим условима, а не под условима који су утврђени царинским прописима, као и да се на домаћу робу намењену извозу примењују мере које се примењују код извоза робе.

Непријављивање робе која се из слободне зоне, или слободног складишта, уноси у остали део царинског подручја Републике Србије, царинском органу, има за циљ избегавање царинске контроле којом би се извршио преглед робе, и како би се избегло плаћање увозних дажбина.

Прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, не пријави да у царинско подручје Републике Србије уноси робу која је била смештена у слободну зону или у слободно складиште (прекршај извршен нечињењем које се састоји у одређеном вољном и негативном понашању учиниоца, које се манифестује пропуштањем да се изврши радња коју је учинилац био дужан да изврши), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог нечињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, при чему је био свестан да услед његовог нечињења може наступити забрањена последица али је олако држао да забрањену последицу може спречити, или да она неће наступити (свесни нехат), или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима, могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

У ставу 2. члана 292. Царинског закона прописано је да ће се новчаном казном од 5.000 динара до 25.000 динара казнити одговорно лице у оквиру правног лица за прекршај из става 1. овог члана.

Одредбе о одговорности правног лица, и одговорног лица у правном лицу, ближе су одређене у одредбама Закона о прекршајима, којима је у члану 17. тог закона прописано да правно лице, и одговорно лице у правном лицу, могу бити одговорни за прекршај само кад је то прописом о прекршају предвиђено (став 1). Да је одговорно лице у правном лицу одговорно за прекршај ако је у време извршења прекршаја било урачунљиво, и прекршај извршило са умишљајем или из нехата (став 3). Да је правно лице одговорно за прекршај учињен скривљено предузетом радњом, или пропуштањем дужног надзора од стране органа управљања, или одговорног лица, или скривљеном радњом другог лица које је у време извршења прекршаја било овлашћено да поступа у име правног лица (став 4).

Према томе, правно лице је одговорно за прекршај ако је до прекршаја дошло скривљено предузетом радњом (чињењем или нечињењем), или пропуштањем дужног надзора од стране органа управљања, или одговорног лица, или радњом другог лица које је у време извршења прекршаја било овлашћено да поступа у име правног лица. Под другим лицем које је било овлашћено да поступа у име правног лица подразумевају се сва она лица која не врше функцију надзора какву имају одговорна лица, односно која надзиру рад других, већ су то она лица која су само имала овлашћења да поступају у име правног лица, ради обављања одређених послова или радних задатака.

Одредбом става 6. члана 17. Закона о прекршајима, прописано је да Република Србија, државни органи, органи територијалне аутономије, град и јединице локалне самоуправе не могу бити одговорни за прекршај.

Под одговорним лицем у правном лицу (сходно одредбама члана 26. Закона о прекршајима) сматра се лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање, пословање или процес рада, као и лице које у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе врши одређене дужности. Одговорност одговорног лица постоји ако је до извршења прекршаја дошло његовом скривљеном предузетом радњом, или његовим пропуштањем дужног надзора.

Према томе да би се утврдила одговорност одговорног лица неопходно је у поступку утврдити његову субјективну одговорност, односно урачунљивост и виност, са тим да се

урачунљивост претпоставља, а не утврђује, осим у случајевима када се у току поступка појави основана сумња о урачунљивости учиниоца, уколико се на то у току поступка указује или доказује одређеном медицинском документацијом, због чега је прекршајни суд у обавези да затражи мишљење вештака-психијатра, јер само он може да утврди да ли је код учиниоца у време извршења прекршаја постојало такво душевно стање услед кога он није могао схватити значај свог чињења или нечињења, или није могао управљати својим поступцима. Виност, односно психички однос учиниоца, се према прекршају утврђује на основу радњи које је одговорно лице предузимало или пропустило да предузме. Ако је до прекршаја дошло скривљено предузетом радњом или пропуштањем дужног надзора одговорног лица у правном лицу, за прекршај одговарају и правно лице и одговорно лице у правном лицу. Одговорност одговорног лица за прекршај не постоји ако је оно поступало на основу наређења другог одговорног лица или органа управљања, и ако је предузело све радње које је, на основу закона, другог прописа или општег акта, било дужно да предузме да би спречило извршење прекршаја. Одговорност одговорног лица за прекршај не престаје зато што му је престао радни однос у правном лицу, државном органу или органу локалне самоуправе, нити зато што је настала немогућност кажњавања правног лица услед његовог престанка.

Заштитна мера

За прекршаје прописане у одредби члана 292. Царинског закона, у члану 298. став 1. предвиђено је да ће се учиниоцу прекршаја, поред казне као обавезне мере, изрећи и заштитна мера одузимања робе која је предмет прекршаја, као и преносно средство употребљено за смештај робе која је предмет прекршаја (контејнер, паковање, или други предмети).

Под робом која је предмет царинског прекршаја подразумевају се предмети који су употребљени, или били намењени за извршење прекршаја.

Под предметима који су употребљени, или који су били намењени за извршење прекршаја, подразумева се сва роба која подлеже поступку царинења и плаћању царинских дажбина, као и предмети којима се учинилац прекршаја послужио као средствима при извршењу прекршаја, а то могу бити све врсте превозних средстава, све врсте преносних средстава, контејнер паковање или било који други предмет у коме се

налазила роба којим је учињен царински прекршај, итд. Предмет употребљен за извршење прекршаја, или који је био намењен за извршење прекршаја, треба да је у одређеној узрочној вези са извршеним прекршајем, односно да је њиме предузета прекршајна радња, или проузрокована последица.

Према одредби члана 298. став 2. Царинског закона заштитна мера одузимања предмета – робе која је предмет прекршаја одузеће се иако није својина учиниоца прекршаја. Из наведене одредбе јасно произилази да ће прекршајни суд заштитну меру одузимања робе која је предмет прекршаја, прописану као обавезну за прекршај из члана 292. Царинског закона, изрећи учиниоцу прекршаја који је оглашен кривим, без обзира на чињеницу да ли је окривљени власник робе или не, тако да првостепеном суду није остављено да у сваком конкретном случају оцењује да ли ће заштитну меру одузимања робе која је предмет прекршаја изрећи или не.

Одредбом члана 298. став 3. Царинског закона прописано је да ако роба која је предмет царинског прекршаја не буде пронађена, или се не може одузети из било ког разлога,

починилац прекршаја је дужан да плати вредност робе утврђену у складу са одредбама овог закона, уз покретање посебног поступка наплате увозних дажбина и накнада које се плаћају приликом увоза. Из наведене одредбе произилази да је прекршајни суд, у ситуацији када није у могућности да окривљеном кога је огласио кривим за царински прекршај, изрекне заштитну меру одузимања робе која је предмет царинског прекршаја, јер иста није пронађена (отуђена, уништена, итд), или се не може одузети (најчешће остављена савесном власнику на располагање), у обавези да окривљеног обавезе на плаћање противвредности робе која је предмет царинског прекршаја, утврђену у складу са одредбама Царинског закона, уз покретање посебног поступка наплате увозних дажбина и накнада које се плаћају приликом увоза.

Одредбом члана 298. став 4. овог закона прописано је да роба која је предмет царинског прекршаја, за коју је прописана заштитна мера из става 1. овог члана, одузме се и у случају ако је прекршајни поступак обустављен зато што је учинилац у време извршења прекршаја био малолетан, или се против учиниоца није могао водити поступак зато што је учинилац био недоступан или непознат царинском органу, или због постојања других законских сметњи, осим у случају наступања апсолутне застарелости.

Овом одредбом Царинског закона прописано је да ће се роба која је предмет царинског прекршаја одузети и под околностима: када је прекршајни поступак обустављен зато што је учинилац у време извршења прекршаја био малолетан; када се против учиниоца није могао водити поступак зато што је учинилац био недоступан или непознат царинском органу; и када су постојале друге законске сметње.

Такође, овом одредбом прописан је изузетак од обавезе изрицања заштитне мере одузимања робе која је предмет царинског прекршаја, а то је случај када је наступила апсолутна застарелост прекршајног гоњења (прекршајни поступак се не може покренути ако протекну три године од дана када је прекршај извршен, а застарелост гоњења настаје у сваком случају по истеку рока од шест година од дана када је прекршај учињен).

Међутим, одредбом члана 48. став 6. Закона о прекршајима прописано је да ће се предмети из става 1. и 2. овог члана (предмета који су употребљени, или били намењени за извршење прекршаја) одузети и када се прекршајни поступак не заврши пресудом којом се окривљени оглашава кривим, ако то захтевају интереси опште безбедности или разлози морала, или ако је поступак прекинут из разлога што учинилац прекршаја није доступан суду, као и у другим случајевима одређеним посебним законом, и да се о томе доноси посебно решење на које окривљени има право жалбе.

Из наведених одредаба Царинског закона и Закона о прекршајима произилази да се по одредбама Царинског закона, након наступања апсолутне застарелости прекршајног гоњења, окривљеном не може изрећи заштитна мера одузимања предмета, робе која је предмет царинског прекршаја, док се по одредбама Закона о прекршајима наведена заштитна мера изриче под одређеним условима.

Прекршајни суд, обзиром да се прекршајни поступак пред прекршајним судом води у складу са одредбама Закона о прекршајима, на који упућује и одредба члана 306. Царинског закона, у обавези је да у ситуацији када утврди да интереси опште безбедности или разлози јавног морала указују да окривљеном, према коме је обустављен прекршајни поступак услед наступања апсолутне застарелости прекршајног гоњења, указују да окривљеном треба изрећи заштитну меру одузимања предмета, исту ће изрећи применом наведене одредбе Закона о прекршајима. Овде треба указати да се под појмом опште безбедности

подразумева заштита личних, имовинских и других права и слобода грађана од криминалног ускраћивања њихових коришћења, као и да се под појмом јавног морала подразумевају морална схватања која су опште прихваћена у нашем друштву, односно шта је за наше друштво добро да се чини, а шта је збрањено јер се сматра злим.

Имајући у виду чињеницу да се код царинских прекршаја најчешће ради о роби која се не може пустити у слободан промет услед заштите личних и имовинских права грађана, као и заштите робног промета на територији Републике Србије, таква роба се не може вратити учиниоцу прекршаја, већ ће се у складу са одредбама Закона о прекршајима, посебним решењем одузети.

У пресуди о прекршају којим се учинилац прекршаја оглашава кривим, или посебном решењу када се изриче заштитна мера одузимања предмета, робе која је предмет царинског прекршаја у изреци пресуде или решења, прекршајни суд ће одлучити о поступању са одузетим предметима, односно да ли ће се одузети предмети уништити, продати или предати заинтересованом органу или организацији, а у образложењу навести разлоге за одлуку и разлоге о поступању са предметима.

Изречену заштитну меру одузимања предмета извршава надлежни царински орган у чију надлежност, у складу са одредбама члана 288, 289, и 290. Царинског закона, спада извршење, односно надзор над извршењем, прописа по којима је заштитна мера изречена. Опредељење за поступање са одузетим предметима, пре свега, зависи од природе, стања и значаја предмета. Ако су одузети предмети употребљиви и могу бити стављени у слободан промет, исти ће се продати у складу са одредбом члана 288. Царинског закона, под условима и на начин продаје прописаним од стране Владе Републике Србије. Ако су одузети предмети роба која се не може продати, односно употребити, због здравствених, ветеринарских, фитосанитарних, сигурносних или других разлога прописаних законом, пресудом или решењем ће се одредити да се такви предмети униште под царинским надзором, у складу са прописима.

У случајевима када одузети предмети, царинска роба која је предмет царинског прекршаја, има историјску, археолошку, етнографску, културну, уметничку и научну вредност, као и за робу намењену за хуманитарне сврхе, Влада Републике Србије доноси одлуку да се иста уступа без накнаде државним органима, установама културе које су одговорне за заштиту културних добара, хуманитарним организацијама и другим корисницима хуманитарне помоћи, као и у друге оправдане сврхе. Чим примети да се у прекршајном предмету за који води прекршајни поступак ради о царинској роби која има историјску, археолошку, етнографску, културну, уметничку и научну вредност, Прекршајни суд мора од подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка да затражи прибављање одлуке Владе Републике Србије о начину поступања са привремено одузетим предметима.

Одредбом члана 298. став 5. овог закона прописано је да ако постоји више од једног учиниоца прекршаја, исти ће бити солидарно одговорни за плаћање вредности робе и дажбина. Из наведне одредбе произилази обавеза прекршајног суда да у пресуди којом оглашава кривим више окривљених, а није у могућности да окривљенима које је огласио кривим за царински прекршај изрекне заштитну меру одузимања робе која је предмет царинског прекршаја, јер иста није пронађена (отуђена, уништена, итд), или се не може одузети (најчешће остављена савесном власнику на располагање), у обавези је да окривљене обавезе на солидарно плаћање противвредности робе која је предмет царинског прекршаја и увозних дажбина.

Одредбом члана 298. став 6. овог закона прописано је да роба која је предмет царинског прекршаја, за коју је прописана заштитна мера одузимања робе, привремено се задржава и остаје под царинским надзором до окончања прекршајног поступка.

За прекршаје прописане у одредби члана 292. Царинског закона, у члану 299. предвиђено је да ће се учиниоцу прекршаја, поред казне, изрећи и заштитна мера одузимања превозног средства које се користи за превоз робе која је предмет прекршаја, ако вредност поменуте робе прелази $\frac{1}{3}$ вредности превозног средства, када је власник тог превозног средства знао, или могао знати, да ће се оно користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја.

Из наведене одредбе Царинског закона произилази обавеза прекршајног суда да учиниоцу прекршаја, поред казне, изрекне и заштитну меру одузимања превозног средства које је користио за превоз робе која је предмет прекршаја, али под одређеним условима. Први услов за изрицање ове заштитне мере је да вредност царинске робе која је предмет прекршаја мора да пређе $\frac{1}{3}$ вредности превозног средства. Из наведеног произилази обавеза прекршајног суда да од подносиоца захтева Управе царине прибави комисијски записник о утврђивању царинске вредности робе која је предмет царинског прекршаја, сачињен складу са одредбама члана 38. до 57. Царинског закона, као и да прибави Комисијски записник о утврђивању вредности превозног средства. Други услов за изрицање ове заштитне мере је да у доказном поступку утврди и одлучну чињеницу да је власник превозног средства знао, или могао знати, да ће се оно користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја.

Одредбом члана 299. став 2. овог закона прописано је да ће се превозно средство одузети, без обзира на вредност робе и превозног средства, ако је посебно конструисано, адаптирано, измењено, или на било који други начин прилагођено сврси сакривања робе. Овом одредбом Царинског закона прописана је обавеза прекршајног суда да у сваком прекршајном предмету у којем је учинилац прекршаја искористио превозно средство за чињење царинског прекршаја, и у ту сврху превозно средство посебно конструисао, адаптирао, изменио, или на било који начин прилагодио сврси сакривања робе, окривљеном кога је огласио кривим, поред одговарајуће прекршајне санкције, изрекне и заштитну меру одузимања превозног средства које је коришћено за превоз робе која је предмет прекршаја.

Одредбом члана 299. став 3. овог закона прописано је да одузимање превозног средства, по основу став 1. и 2. овог члана, не утиче на права трећих лица да од починиоца прекршаја захтевају накнаду штете. Из ове одредбе Царинског закона јасно произилази да за одузета превозна средства, од окривљеног који није власник превозног средства, се не дира у права трећих лица, на накнаду штете од учиниоца. То значи да власник предмета може пред надлежним судом захтевати да му учинилац царинског прекршаја накнади штету за одузето превозно средство у прекршајном поступку.

Чланом 293. Царинског закона прописано је да ће се новчаном казном од једноструког до четвороструког износа царинских дажбина за робу која је предмет прекршаја казнити лице ако:

1. изношењем нетачних или неистинитих података, или на било који други начин навођењем царинског органа на погрешан закључак, стекне или покуша да стекне плаћање дажбина у мањем износу, преференцијални тарифни третман, ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшицу у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног

износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или било коју другу олакшицу (члан 23, 30, 31, 84, 87, 104, 112, 113, 150, 152, 169, 172, 177. до 180, 249 до 252).

Радња извршења овог прекршаја се састоји у изношењу нетачних или неистинитих података у документацији која се предаје надлежном царинском органу; када се на било који начин наводи царински орган на погрешан закључак, како би се стекло, или покушало да стекне плаћање дажбина у мањем износу; како би се стекао преференцијални тарифни третман; како би се постигло ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшица у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или било која друга олакшица.

Одредбама Царинског закона (члан 23) прописано је да лица која учествују, или су у вези са прометом робе, дужна су да царинском органу, на његов захтев, ставе на располагање исправе и податке у било ком облику, да се налазе и пруже сваку другу помоћ потребну за примену царинских прописа. Такође, прописано је да се увозне и извозне дажбине утврђују на основу Царинске тарифе (члан 30); да се ради примене Царинске тарифе роба систематизује у тарифне бројеве и тарифне подбројеве, у складу са Законом о царинској тарифи (члан 31); да роба над којом треба да се спроведе царински поступак мора да буде обухваћена декларацијом за тај царински поступак (члан 84); да се декларација, са исправама потребним ради примене прописа којима је уређен царински поступак за који се роба пријављује, подноси у писменој форми на прописаном обрасцу, и мора да буде потписана од стране њеног подносиоца, као и да садржи податке неопходне за примену прописа којима је уређен царински поступак за који се роба пријављује (члан 87); да стављањем робе у слободан промет, страна роба стиче царински статус домаће робе (члан 104); да царински орган одобрава царински поступак са економским дејством само лицима која пруже све потребне гаранције да ће правилно спроводити поступак, и ако царински орган има могућност надзора и контроле над одобреним поступком (члан 112); да у одобрењу за царински поступак са економским дејством морају бити наведени услови под којима се спроводи поступак, и да носилац одобрења мора да обавести царински орган о свим чињеницама које настану после издавања одобрења, и утичу на његову даљу примену (члан 113); да добијени производи, у поступку активног оплемењавања, подлежу плаћању увозних дажбина које су на њих примењиве под одређеним условима (члан 150); да се систем повраћаја плаћених дажбина може применити на сву робу, осим ако је у тренутку прихватања декларације за стављање робе у слободан промет увозна роба предмет количинских увозних ограничења, увозна роба предмет тарифних квота, за увозну робу у оквиру мера пољопривредне политике прописано подношење увозне или извозне дозволе или сертификата, за добијене производе предвиђена извозна накнада или друга накнада при извозу (члан 152); да се поступак привременог увоза, уз делимично ослобођење од плаћања увозних дажбина, одобрава за робу на коју се не односе одредбе прописа којима је Влада прописала случајеве и посебне услове и рокове за примену поступка привременог увоза са потпуним ослобађањем од плаћања увозних дажбина, или на коју се те одредбе односе, али та роба не испуњава све прописане услове за одобравање привременог увоза уз потпуно ослобођење (члан 169); да се производи који настану у поступку пасивног оплемењавања могу ставити у слободан промет са потпуним или делимичним ослобођењем од плаћања увозних дажбина, да се на привремени извоз домаће робе примењују извозне царине, да се привремено извезеном робом сматра роба стављена у поступак пасивног оплемењавања (члан 172); да се потпуно или делимично ослобођење од плаћања увозних дажбина може одобрити само кад се добијени производи декларишу за стављање у слободан промет, у име или за рачун носиоца одобрења, или другог лица са седиштем у Републици Србији које има сагласност носиоца одобрења, а испуњени су услови из одобрења, да се потпуно или делимично ослобођење од плаћања увозних дажбина

утврђује тако што се од износа увозних дажбина обрачунатих за добијене производе који се стављају у слободан промет одбије износ увозних дажбина које би биле обрачунате на исти дан за привремено извезену робу, да ако је поступак пасивног оплемењавања одобрен ради поправке привремено извезене робе, та роба може бити стављена у слободан промет са потпуним ослобођењем од плаћања увозних дажбина, ако се царинском органу докаже да је роба бесплатно поправљена због уговорене, или законом прописане, гарантне обавезе или производне мане; да ако је поступак пасивног оплемењавања одобрен ради поправке привремено извезене робе уз плаћање поправке, роба се може делимично ослободити од плаћања увозних дажбина (члан 177. до 180.); да када царински прописи предвиђају да се за робу, због њене врсте или употребе у посебне сврхе, може одобрити повлашћени тарифни третман, смањење, или делимично или потпуно ослобођење од плаћања увозних или извозних дажбина, такав тарифни третман ће се применити и када настане царински дуг, под условом да заинтересовано лице није на законито поступило, нити је поступило намерно или са грубом непажњом, и ако поднесе доказ да су испуњени сви други услови за повлашћени тарифни третман, смањење или делимично или потпуно ослобођење од плаћања дажбина, да ако је више лица у обавези да плате исти царински дуг, обавезна су да тај дуг плате солидарно, да се износ увозних и извозних дажбина за одређену робу обрачунава према прописима који су за ту робу важили на дан настанка царинског дуга, да царински дуг настаје у месту у којем је декларација или извозна декларација поднета, или у месту у којем ће бити поднета допунска декларација (члан 249. до 252).

Из наведених одредаба Царинског закона јасно произилази да прекршај чини лице које изношењем нетачних или неистинитих података у документацији коју предаје надлежном царинском органу, којима се наводи царински орган на погрешан закључак, како би се стекло, или покушало да стекне, плаћање дажбина у мањем износу, како би се стекао преференцијални тарифни третман, како би се постигло ослобођење од плаћања увозних дажбина, олакшица у плаћању увозних и других накнада, плаћање смањеног износа, повраћај или отпуст од плаћања увозних дажбина, или било која друга олакшица, да је овај прекршај учињен чињењем, односно изношењем нетачних или неистинитих података у документацији, као и да је овај прекршај учинило лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, износи нетачне или неистините податке у документацији, при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, износи нетачне или неистините податке у документацији, при чему је био свестан да услед његовог чињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да забрањену последицу може спречити, или да она неће наступити (свесни нехат) или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

2. супротно законским одредбама, изврши пренос робе трећем лицу, робу преда трећем лицу на коришћење, изнајми је, или је на неки други начин користи за друге сврхе, осим оних за које је та роба добила олакшицу за плаћање увозних и других дажбина, тј. робу за коју је одобрена олакшица да као залог, у најам, или као обезбеђење од плаћања дажбина пре измирења увозних дажбина у пуном износу (члан 220).

Овај прекршај чини лице које, супротно законским одредбама, изврши пренос робе трећем лицу, робу преда трећем лицу на коришћење, изнајми је, или је на неки други начин,

користи за друге сврхе осим оних за које је та роба добила олакшицу за плаћање увозних и других дажбина, тј. робу за коју је одобрена олакшица да као залог, у најам, или као обезбеђење од плаћања дажбина пре измирења увозних дажбина у пуном износу. Царинским законом прописано је да роба која је била ослобођена од плаћања увозних дажбина, у року од три године од дана стављања у слободан промет, не може се отуђити, дати на коришћење другом лицу, или друкчије употребити, осим у сврхе за које је била ослобођена од плаћања увозних дажбина, пре него што се увозне дажбине плате, да се ова роба не може давати у залог, на позајмицу или као обезбеђење за извршење друге обавезе, да се ова одредба односи и на употребљавана путничка моторна возила (увежена од стране особа са повластицама, инвалиди, војни инвалиди, итд.), са тим да је рок у коме се возило не може отуђити, дати на коришћење другом лицу, или друкчије употребити, осим у сврхе за које је била ослобођена од плаћања увозних дажбина, пре него што се увозне дажбине плате, пет година од дана стављања у слободан промет.

Прекршај чини лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, изврши пренос робе трећем лицу, робу преда трећем лицу на коришћење, изнајми је или је на неки други начин користи за друге сврхе осим оних за које је та роба добила олакшицу за плаћање увозних и других дажбина, тј. робу за коју је одобрена олакшица да као залог, у најам, или као обезбеђење од плаћања дажбина пре измирења увозних дажбина у пуном износу (прекршај извршен чињењем), при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, и био свестан да је његово дело забрањено и да ће услед његовог чињења наступити забрањена последица (директни умишљај).

Овај прекршај може да учини и лице које, свесно да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, при чему је био свестан да услед његовог чињења може наступити забрањена последица али је олако држао да забрањену последицу може спречити или да она неће наступити (свесни нехат) или да као учинилац прекршаја није био свестан могућности наступања забрањене последице, али је према околностима и својим личним својствима, могао бити свестан, или био дужан бити свестан, те могућности (несвесни нехат).

У члану 293. став 2. Царинског закона прописано је да ће се новчаном казном од 5.000 динара до 25.000 динара казнити одговорно лице у оквиру правног лица за прекршај из става 1. овог члана.

Услед чињенице да ће се у наредном периоду пред прекршајним судом водити прекршајни поступак према окривљенима (физичком лицу, правном лицу и одговорном лицу у правном лицу) који су учинили прекршај у време важења и прописаног одредбама старог Царинског закона ("Сл.гласник РС" бр.73/03 и др.), да ће се исти оглашавати кривим и осуђивати на новчану казну, треба указати и на обавезу прекршајног суда да у току поступка пази и на одредбу члана 6. Закона о прекршајима којом је прописано да "ако је после учињеног прекршаја једном или више пута измењен пропис, примењује се пропис који је најблажи за учиниоца".

Ово из разлога што је одредбом члана 293. став 1. Царинског закона (Сл.Гласник РС бр.18/2010 који се примењује од 03.05.2010 године) прописана прекршајна санкција, новчана казна у износу од једноструког до четвороструког износа царинских дажбина за робу која је предмет прекршаја, док је казним одредбама старог Царинског закона ("Сл.гласник РС" бр.73/03 и др.) прописано да ће се за учињени прекршај изрећи новчана казна у износу од једноструког до петоструког (нпр. Члан 341.) износа вредности робе, тако да је у односу на учиниоца прекршаја блажи пропис онај који прописује новчану казну која се одмерава у границама износа царинских дажбина. У ситуацији када утврди да према

окривљеном треба применити нови Царински закон, као блажи по учиниоца, прекршајни суд би требало, ради правилног одмеравања висине казне, да од надлежне Управе царина прибави комисијски записник о износу царинских дажбина за робу која је предмет прекршаја.

Коришћени прописи :

1. Царински Закон (Сл. Гласник 73/03)
2. Царински Закон (Сл.Гласник број 18/10)
3. Закон о царинској тарифи
4. Закон о прекршајима
5. Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима,и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина (Сл. Гласник РС број 48/10;)